

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

**DEPARTAMENTO DE
LINGUA GALEGA E LITERATURA**

CURSO 2022-2023

IES RAMÓN CAAMAÑO

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLE A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS
3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO
4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE
 - 4.1 TEMPORALIZACIÓN
 - 4.2 GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA
 - 4.3 PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN
5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA
6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAN UTILIZAR
7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO
8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE
9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES
10. PLAN DE REFORZO

- 11.MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE
- 12.CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO QUE CORRESPONDA
- 13.ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS POR CADA DEPARTAMENTO DIDÁCTICO
- 14.MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA
- 15.ACCIÓNS DE ACORDO CO PROXECTO LECTOR
- 16.ACCIÓNS DO PLAN DE INTEGRACIÓN DAS TIC
- 17.CONSTANCIA DE INFORMACIÓN AO ALUMNADO
- 18.COMPOSICIÓN DO DEPARTAMENTO

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Cando se programa unha área como a de Lingua Galega e Literatura, son dous os obxectivos prioritarios e imprescindibles: por unha banda, lograr que o alumnado acade unha competencia comunicativa acorde co seu nivel académico e co seu desenvolvemento intelectual e, por outra, conseguir que utilice o idioma como instrumento vehicular idóneo para a adquisición de todo tipo de saberes e intereses, así como para, se fose o caso, a expresión do pensamento que o individualiza e o reafirma entre os restantes membros do seu grupo durante o período de formación. En consecuencia, para atinxirmos estes propósitos, cumprirá, cando menos:

- Detectar e corrixir, de precisalo, as principais carencias ou erros lingüísticos que están a empobrecer as manifestacións dos/as discentes, tanto nesta área como naquelas en que o galego é lingua vehicular.
- En sentido contrario, potenciar o dominio lingüístico dun alumnado maioritariamente galegofalante e tirar partido do seu extraordinario acervo lingüístico (case todo o alumnado deste centro ten o galego como primeira lingua).
- Dignificar, no sentido académico, unha área que o alumnado non adoita disociar do uso familiar e informal.
- En relación co anterior, superar calquera clase de prexuízo, pudor ou complexo que o uso xeneralizado da lingua galega puidese provocar no alumnado.
- Como resultado en boa parte das medidas propostas, mellorar as capacidades lingüísticas de todo o alumnado con base na adquisición de coñecementos, na práctica de destrezas e na potenciación de actitudes respectuosas cara ao idioma que ocupa esta área.

En procura de todos estes obxectivos, tivéronse especialmente en conta as características do alumnado, tanto á hora de formulalos como de cara á súa posta en práctica. Con iso quérese dicir que foron consideradas vantaxes evidentes, tales como a instalación no idioma obxecto de estudo, e tamén problemas esperables, como a propia infravaloración por razóns (extra)lingüísticas ou a deturpación do código froito dun uso espontáneo (“contaminado”), tanto familiar como social.

Unha vez feitas todas estas reflexións e seleccionados os materiais e recursos didácticos máis convenientes para coa realidade educacional do centro, este departamento elabora a programación didáctica que segue a continuación.

No Decreto 86/2015, do 25 de xuño, afirmase, en relación co currículo de Lingua Galega e Literatura: “o profesorado implicado no proceso de ensino e aprendizaxe de Lingua Castelá e Literatura e de Lingua Galega e Literatura, en cada curso de ambas as etapas, deberá organizar o seu labor nun currículo integrado, que transcenda as linguas nas que un aprendiz sexa capaz de comunicarse. Isto supón recoñecer a existencia dunha competencia global para a comunicación lingüística e implica non só evitar a repetición de contidos nos aspectos comúns á aprendizaxe de calquera lingua, como son as estratexias de lectura ou o proceso de escritura, a tipoloxía textual ou a definición de termos lingüísticos, senón tamén, e especialmente, priorizar a realización de actividades comunicativas de produción e comprensión de textos orais e escritos”.

Nas reunións mantidas entre ambos departamentos co fin de optimizar o esforzo docente e mellorar no posible o proceso de aprendizaxe do alumnado nas dúas linguas instrumentais impartidas no IES Ramón Caamaño de Muxía, chegouse a un acordo acerca dos contidos que ambos departamentos se comprometen a impartir, ben de maneira conxunta, ben repartíndoos entre ambos. Tamén se decidiu manter as reunións de coordinación ao longo de todo o curso.

Consideramos importante tratar, tanto en Lingua Castelá e Literatura como en Lingua Galega e Literatura, contidos que son comúns a ambas materias, como as tipoloxías textuais, pero que son tamén fundamentais para o desenvolvemento da competencia en Comunicación Lingüística do alumnado. Para tomar esta decisión, tivemos en conta a situación do estudantado do centro, que tende a mesturar os códigos das dúas linguas e que necesita reforzar as destrezas esenciais para analizar, comprender e producir textos pertencentes ás diversas tipoloxías.

Con respecto aos contidos do bloque de Coñecemento da Lingua, chegamos ao acordo de que os contidos imprescindíbeis para desenvolver a aprendizaxe dunha lingua, como as categorías gramaticais, estarían presentes no currículo de ambas as materias. En canto a análise de sintagmas e o recoñecemento e explicación dos elementos constituíntes da oración simple e composta complementaríanse en ambas materias.

Por outra banda, cabe indicar que tras a crise xerada pola COVID-19 as programacións didácticas aquí recollidas están pensadas para o ensino presencial, o dixital e o mixto. Así pois, e en esencia, para alén da aula tradicional a aula virtual cobra unha grande importancia.

Finalmente, nalgunhas epígrafes da programación optouse por unificar neste documento a información referida aos catro cursos da ESO que integran esta programación, caso dos criterios de avaliación seguidos, para unha visión conxunta e máis clara de varios dos puntos aquí recollidos, sen prexuízo do que cumpre ofrecer a través da aplicación PROENS para, neste 2022-2023, os cursos de 1º e 3º da ESO en que ten que ver co noso centro e que, por esta razón, por norma non figuran desenvolvidos no documento presente.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLE A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

COMPETENCIAS CLAVE:

1) Comunicación lingüística (CCL): Adéstrase de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, resaltaremos aquí os que favorecen a súa transversalidade:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Manter unha actitude favorable cara á lectura.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal ou de diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Os estándares de aprendizaxe avaliáveis da materia a respecto desta competencia serían os seguintes:

- Comprende e interpreta a intención comunicativa de textos orais sinxelos (noticias de actualidade).
- Traslada a información relevante ou a idea xeral de textos sinxelos a resumos.
- Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os datos máis relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.
- Segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Coñece e aprecia as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na orde que lle corresponde, manifesta respecto polas opinións alleas e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado da linguaxe non verbal.
- Identifica a intención comunicativa e as ideas principais e secundarias de programas informativos.
- Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e visualmente máis atractivas.
- Aprecia a emisión dunha pronuncia correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea e propón solucións para melloralas.
- Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.

- Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).
- Emprega, nas intervencións orais espontáneas, expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).
- Emprega, nas intervencións orais espontáneas, un léxico rico e variado.
- Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo, respectando as regras de interacción.
- Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.
- Respecta os aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
- Adecúa a súa pronuncia á finalidade da situación comunicativa.
- Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal ás súas producións orais.
- Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos, e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.
- Utiliza técnicas de análise e de síntese do contido: subliñados, esquemas e resumos.
- Recoñece a intencionalidade do emisor a partir de elementos contextuais explícitos.
- Reconstrúe o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas.
- Procura o léxico descoñecido en dicionarios, analiza a forma da palabra ou deduce o significado polo contexto.
- Interpreta o significado de elementos non lingüísticos (símbolos, iconas, etc.)
- Busca información para ampliar e completar o contido das mensaxes a través de distintos recursos: xornais, revistas, libros, enciclopedias, buscadores de internet...
- Contrasta os contidos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.
- Comprende, interpreta e sintetiza o contido de textos propios da vida cotiá: mensaxes electrónicas ou de móbil, de correo electrónico, normas e instrucións de uso.
- Comprende, interpreta e sintetiza escritos dos medios de comunicación, especialmente, os narrativos e expositivos de estrutura descritiva e secuencial.

- Comprende, interpreta e sintetiza textos propios da vida educativa: webs educativas, información de dicionarios, glosarios e enciclopedias en distintos soportes.
- Segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe guiadas, con progresiva autonomía.
- Usa de forma guiada bibliotecas e as TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.
- Manifesta unha actitude crítica ante as mensaxes que transmiten prexuízos e reflexiona sobre os usos lingüísticos discriminatorios.
- Identifica e evita o uso de expresións habituais que evidencian prexuízos de distinta natureza: relixiosos, raciais e sexistas.
- Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados e con respecto pola puntuación do texto.
- Le en voz alta seguindo os patróns fonéticos do galego.
- Utiliza recursos das TIC para rexistrar a voz.
- Utiliza esquemas sinxelos e notas para ordenar as ideas e estruturar o contido do texto.
- Adecúa o texto ao rexistro coloquial ou formal segundo requira a situación comunicativa.
- Utiliza elementos lingüísticos e discursivos esenciais para a cohesión das ideas: conectores textuais básicos e concordancias dentro do sintagma nominal e do sintagma verbal.
- Puntúa o texto en relación coa organización oracional e a forma do texto (os parágrafos e a distribución e organización das ideas expresadas).
- Revisa o texto con respecto ás normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.
- Produce textos propios das relacións sociais: notas, cartas, avisos ou mensaxes electrónicas ou de móbil.
- Produce, a partir dun modelo, textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, en formato papel ou dixital.
- Coñece a estrutura do xornal (seccións e xéneros) e os elementos paratextuais que acompañan as noticias.
- Produce, en formato papel ou dixital, textos descritivos, narrativos e expositivos propios da vida educativa, especialmente, resumos, exposicións sinxelas e conclusións sobre tarefas e aprendizaxes realizadas.
- Produce textos de distintos xéneros: descrições, narracións de feitos e exposicións de ideas e conceptos.
- Utiliza, con progresiva autonomía, as funcións básicas dun procesador de textos para organizar os contidos e mellorar a presentación.
- Emprega os correctores ortográficos para resolver dúbidas e revisar ortografía.
- Participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas.
- Acepta o erro como parte do proceso de aprendizaxe e mostra unha actitude positiva de superación.

- Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación.
- Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.
- Obtén, de xeito autónomo, información lingüística relativa á clase de palabras e á normativa en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.
- Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.
- Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.
- Analiza e usa correctamente a puntuación de acordo coa cohesión textual.
- Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, utiliza este coñecemento para corrixir erros e distingue as flexivas das non flexivas.
- Recoñece e explica nos textos as referencias deícticas persoais.
- Identifica, explica e usa distintos tipos de conectores textuais máis comúns, en particular os temporais e explicativos.
- Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros, usando as regras de concordancia.
- Identifica as funcións sintácticas no seo da oración.
- Recoñece as modalidades asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.
- Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e, relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.
- Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso na literatura de tradición oral e no xénero humorístico.
- Coñece as linguas que se falan en Galicia.
- Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) en lingua galega adaptados á súa idade.
- Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contexto familiar e a do resto do alumnado.
- Coñece e valora os antropónimos galegos.

- Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua.
- Coñece a lexislación que regula os dereitos lingüísticos individuais.
- Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de novos e vellos prexuízos cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.
- Aprecia as variantes diatópicas como símbolo de riqueza lingüística e cultural.
- Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e aprecia os trazos propios da súa zona.
- Coñece as principais variantes diatópicas do galego e clasifica producións lingüísticas segundo o bloque dialectal ao que pertencen.
- Le, con regularidade e de maneira guiada, obras literarias para desenvolver o criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos, e asimila os trazos estéticos xerais que definen cada texto.
- Compara textos literarios e non literarios e describe as súas diferenzas e similitudes.
- Le expresiva e comprensivamente, fai audicións de poemas recitados ou cantados, sinala a temática ou temáticas abordadas e describe os valores estilísticos dos textos.
- Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves e recoñece a funcionalidade dos elementos formais básicos.
- Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e aprecia os seus compoñentes e procedementos máis relevantes.
- Escribe textos sinxelos de intención estética, servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.
- Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos do cómic como linguaxe artística.
- Identifica e describe, nun cómic dado, os principais trazos definitorios.
- Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da canción como linguaxe artística.
- Identifica e describe, nunha canción dada, os seus principais trazos definitorios.
- Familiarízase, seguindo unhas pautas orientadoras, co emprego dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a procura da información básica e a resolución de dúbidas de traballo.
- Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais).
- Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.
- Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.

- Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.
- Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.
- Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.
- Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.
- Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.
- Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.
- Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.
- Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
- Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).
- Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).
- Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.
- Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.
- Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.
- Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.
- Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.
- Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.
- Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.
- Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das

emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.

- Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.
- Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.
- Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.
- Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.
- Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.
- Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.
- Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.
- Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións.
- Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.
- Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.
- Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.
- Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.
- Comprende e interpreta a información máis relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.
- Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá.
- Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.
- Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).
- Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.
- Comprende e interpreta textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.
- Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.

- Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.
- Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.
- Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.
- Detecta mensaxes que transmiten prexuizos e evita usos lingüísticos discriminatorios.
- Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.
- Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.
- Respecta as opinións dos demais.
- Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.
- Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz.
- Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto.
- Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.
- Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).
- Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas).
- Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.
- Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.
- Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.
- Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.
- Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).
- Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descricións e explicacións sobre contidos das materias curriculares.
- Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.
- Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.
- Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.
- Describe os valores da escritura como instrumento de comunicación social fundamental para comunicar experiencias e para adquirir e transmitir coñecementos.

- Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.
- Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.
- Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.
- Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.
- Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.
- Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.
- Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.
- Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.
- Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.
- Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto.
- Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.
- Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.
- Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.
- Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.
- Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.
- Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.
- Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración.
- Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.
- Coñece e valora os topónimos galegos.

- Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.
- Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.
- Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local.
- Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.
- Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego.
- Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil.
- Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.
- Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos.
- Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.
- Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.
- Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientábeis: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.
- Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.
- Compara textos pertencentes aos diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.
- Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.
- Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.
- Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.
- Describe e caracteriza os trazos definatorios básicos da linguaxe cinematográfica.
- Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias filmicas.
- Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.

- Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa e a estrutura de textos orais propios dos medios de comunicación audiovisual (entrevistas, noticias, crónicas e reportaxes).
- Interpreta textos orais e traslada a información relevante a esquemas ou resumos.
- Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.
- Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.
- Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.
- Identifica as ideas principais e secundarias dun texto oral expositivo ou argumentativo, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.
- Recoñece a intención comunicativa dos textos.
- Diferencia as explicacións dos argumentos.
- Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas dentro do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.
- Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra.
- Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.
- Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea a partir da práctica habitual de autoavaliación e propón solucións para melloralas.
- Usa a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- Participa activamente en debates ou coloquios, respecta as regras de interacción, intervención e cortesía, manifesta as súas opinións e respecta as dos demais.
- Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións do moderador nos debates e coloquios.
- Respecta as quendas de palabra, o espazo, xesticula de xeito adecuado, escoita activamente os demais e usa fórmulas de saúdo e despedida.
- Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas ou formais respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).

- Emprega nas intervencións orais expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.
- Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
- Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.
- Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.
- Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castellanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión.
- Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.
- Realiza e explica resumos ou exposicións educativas sinxelas.
- Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.
- Usa técnicas de síntese do contido dos textos: subliñados, esquemas e resumos.
- Usa técnicas de ampliación e organización da información: táboas, cadros, gráficos e mapas conceptuais.
- Busca e asimila o significado da palabras do rexistro formal e incorpóraas progresivamente ao seu vocabulario.
- Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.
- Comprende e interpreta textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión e regulamentos.
- Identifica os trazos característicos dun escrito (tipografía, distribución de espazos e escollas léxicas) coa tipoloxía textual (convocatorias, actas de reunión e regulamentos).
- Comprende e interpreta textos xornalísticos, fundamentalmente en entrevistas, crónicas e reportaxes.
- Distingue entre os contidos informativos e as opinións que se expresan nos textos xornalísticos.
- Comprende e interpreta textos propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos elaborados a partir da información obtida nas bibliotecas.
- Consulta fontes xerais (enciclopedias) e especializadas (monográficos e webs temáticas) para ampliar a información e mellorar o coñecemento da mensaxe.
- Interpreta, deduce e explica a información que aparece en diagramas, gráficas e mapas conceptuais.
- Interpreta o sentido global e compón o esquema xerarquizadodas ideas de textos expositivos e explicativos.

- Identifica a estrutura comunicativa das mensaxes escritas e a intención do emisor.
- Aplica correctamente o sistema de procura na biblioteca e nos buscadores de internet para obter, organizar e seleccionar información.
- Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.
- Recoñece e evita usos lingüísticos que transmiten prexuízos ou mensaxes discriminatorias.
- Le en voz alta, de xeito fluído e respecta a fidelidade ao texto.
- Respecta os patróns fonéticos do galego (fonética sintáctica e entoación) e emprega a dicción e o ritmo axeitado á lectura do texto.
- Produce, en formato papel ou dixital, textos da vida cotiá ou das relacións sociais, segundo os modelos propostos na aula: convocatorias, actas de reunións e intervencións en foros.
- Produce, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos, fundamentalmente, entrevistas, crónicas, reportaxes.
- Produce, en soporte impreso ou dixital, textos expositivos e explicativos sobre distintas materias curriculares elaborados a partir de información obtida en bibliotecas e outras fontes de información.
- Usa correctamente elementos formais nos traballos educativos: citas bibliográficas, índices, paxinación, notas ao pé de páxina, organización de títulos, capítulos, etc.
- Planifica a composición dos escritos en función do tipo de texto e da situación comunicativa para redactar textos adecuados, coherentes e ben cohesionados.
- Redacta borradores, utiliza esquemas, árbores ou mapas conceptuais para planificar e organizar os seus escritos.
- Consulta fontes de información en distintos soportes para seleccionar contidos relevantes que posteriormente reelaborará e incorporará ao seu escrito.
- Utiliza o rexistro lingüístico adecuado en función da situación comunicativa e do ámbito de uso.
- Usa elementos lingüísticos e discursivos para alcanzar a coherencia e cohesión interna (conectores e tratamento de formas verbais).
- Revisa os textos de xeito gradual para resolver dificultades de contido (temática e estrutura) e de forma (cuestións tipográficas, ortográficas e gramaticais).
- Usa as TIC (procesadores de textos e conectores ortográficos) para organizar os contidos, mellorar a presentación e facilitar a corrección dos textos escritos.
- Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores.
- Selecciona o léxico e as expresións axeitadas en contextos comunicativos de uso formal da lingua.

- Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros cun correcto uso das distintas categorías gramaticais.
- Identifica e explica os usos e valores das categorías gramaticais relacionándoas coa intención comunicativa e a tipoloxía textual.
- Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.
- Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación.
- Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega.
- Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes, resolven as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe.
- Emprega textos orais e escritos e respecta as normas gramaticais.
- Revisa os textos para puntuar correctamente.
- Recoñece e explica nos textos as funcións sintácticas oracionais e diferencia os elementos que as desempeñan.
- Identifica, explica e usa distintos conectores, así como outros mecanismos que lle achegan cohesión a un texto.
- Determina o tema, delimita a estrutura e identifica a progresión temática en producións propias e alleas. Elabora textos nos que ten en conta os parámetros anteriores.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.
- Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e amósase capaz de explicar a súa postura.
- Distingue entre bilingüismo e diglosia e aplica estes termos de forma axeitada á realidade galega.
- Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e amósase capaz de explicar a súa postura.
- Coñece as linguas que forman parte da nosa familia lingüística.
- Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e a importancia desta na vida social e económica galega.
- Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en lingua portuguesa (buscadores e enciclopedias).
- Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia.
- Analiza as gráficas sobre o uso do galego segundo a idade das persoas.
- Identifica os castelanismos nas producións lingüísticas e depura estes elementos no seu propio discurso.
- Coñece as principais iniciativas normalizadoras da lingua galega.

- Comprende o concepto normalización e explica o proceso normalizador do galego.
- Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.
- Recoñece os principais elementos na orixe e formación da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde os seus inicios ata 1916.
- Coñece a lexislación estatal e autonómica e regula que regula a utilización do galego e a súa promoción.
- Coñece o que é un prexuízo, detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter sociocultural e sociopolítico cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.
- Identifica e clasifica as variantes diastráticas do galego.
- Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.
- Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.
- Identifica as distintas épocas e períodos da literatura galega desde as súas orixes na Idade Media ata 1916.
- Comprende e explica razoadamente as distintas épocas e períodos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e sinala os seus principais trazos característicos.
- Selecciona, seguindo os criterios razoados, textos representativos desde a Idade Media ata 1916 para a súa lectura.
- Le autonomamente obras ou textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definatorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
- Comenta, de forma guiada, textos de obras da Literatura galega desde a Idade Media ata 1916, sinala os seus trazos característicos definatorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
- Compara textos literarios dunha mesma época ou período ou de diferentes épocas e períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definatorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico da(s) época(s) ou do(s) período(s).

- Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.
- Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916 e escribe/debate, argumentadamente, sobre aspectos literarios básicos destes.
- Elabora traballos individual e/ou colectivamente, nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega desde a Idade Media ata 1916.
- Consulta fontes de información básicas para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destas.
- Emprego de diferentes recursos básicos das TIC para a realización de traballos sinxelos e cita axeitada destes.
- Crea ou recrea textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballos na aula.
- Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.
- Comprende o sentido global de textos orais dos medios de comunicación audiovisuais, identifica o propósito, a tese e os argumentos de noticias debates ou declaracións, determina o tema e recoñece a intención comunicativa do/da falante.
- Distingue as partes nas que se estruturan as mensaxes orais, o tema, así como a idea principal e as secundarias.
- Analiza criticamente tanto a forma como o contido de noticias, debates e procedentes dos medios de comunicación e recoñece a validez dos argumentos.
- Distingue entre opinión e persuasión en mensaxes publicitarias orais e identifica as estratexias de enfatización.
- Analiza os elementos verbais dos textos orais: no plano fónico (xogos fónicos), no plano morfosintáctico (condensación, concisión e economía) e no plano léxico-semántico (léxico connotativo, simbólico e atractivo para o receptor).
- Analiza os elementos non verbais, en especial a imaxe (mensaxe icónica) e o son (diálogo, ruídos e música), en anuncios publicitarios ou outro tipo de comunicacións orais.
- Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.
- Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura.
- Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.
- Identifica os recursos que proporcionan adecuación, coherencia e cohesión ao discurso.

- Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e respecta as opinións alleas.
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal adecuada (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.
- Recoñece a emisión dunha pronuncia galega correcta, identifica os erros na produción oral allea e produce discursos orais que respectan as regras prosódicas e fonéticas da lingua galega.
- Recoñece e rexeita argumentadamente os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia propia da lingua galega.
- Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
- Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).
- Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.
- Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.
- Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.
- Rexeita argumentadamente os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.
- Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.
- Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.
- Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.
- Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público.
- Emprega as TIC para documentarse bibliograficamente, revisar gramaticalmente o texto e elaborar unha presentación atractiva e innovadora.
- Recoñece erros (incoherencias, repeticións, ambigüidades, pobreza léxica, erros fonética e entoación inadecuada) nos discursos propios e alleos para evitalos nas súas producións.
- Desenvolve argumentos de forma comprensíbel e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.
- Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.

- Desenvólvese con eficacia en situacións que xorden na vida diaria así como noutras de estudo ou traballo e participa en conversas informais.
- Identifica e describe os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.
- Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos, cadros, esquemas e mapas conceptuais).
- Aplica os coñecementos lingüísticos propios (gramaticais e léxicos) e recursos alleos (dicionarios e outras fontes de documentación) para solucionar problemas de comprensión.
- Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.
- Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.
- Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.
- Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.
- Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego, contrato, nómina e vida laboral), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).
- Comprende textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.
- Interpreta a información de mapas, gráficas, diagramas.
- Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.
- Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto.
- Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.
- Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.
- Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).
- Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.
- Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.
- Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación con especial atención á publicidade.
- Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.

- Sèrvese dos recursos que ofrecen as bibliotecas ou as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.
- Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso (diferentes tipos de esquemas e mapas conceptuais).
- Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.
- Ordena as ideas e estrutura os contidos en unidades sintácticas consecutivas e encadeadas con conectores e outros elementos de cohesión.
- Coñece as regras ortográficas e as normas morfosintácticas e sèrvese das ferramentas lingüísticas ao seu alcance (correctores, dicionarios e gramáticas) para aplicalas correctamente.
- Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación.
- Usa as TIC para a corrección dos textos: corrector ortográfico do procesador de textos, dicionarios en liña e outras páxinas especializadas no estudo da lingua galega.
- Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos, atendendo a cada unha das funcionalidades de cada elemento: encabezamento e pé de páxina, numeración de páxinas, índice, esquemas etc.
- Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.
- Produce, respectando as súas características formais e de contido, e en soporte tanto impreso como dixital, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).
- Crea, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas de opinión.
- Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.
- Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.
- Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.
- Identifica e describe os valores da escritura non só como una ferramenta para organizar os pensamentos senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.
- Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso de diferentes categorías gramaticais.
- Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega nas súas producións orais e escritas.

- Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.
- Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.
- Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica.
- Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras.
- Identifica a procedencia grega ou latina de prefixos e sufixos habituais no uso da lingua galega.
- Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación, ás vogais de grao medio e ao n velar.
- Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, e para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.
- Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega nos discursos orais e escritos.
- Recoñece o valor funcional e social das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.
- Analiza e usa correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.
- Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente.
- Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.
- Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.
- Clasifica oracións segundo a natureza do predicado.
- Usa a terminoloxía sintáctica correcta.
- Recoñece, explica e usa os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.
- Identifica a estrutura do texto, en construcións propias e alleas.
- Xustifica argumentadamente a división en parágrafos de textos propios e alleos.
- Identifica a progresión temática en textos propios e alleos.
- Elabora textos cunha estrutura apropiada, divididos en parágrafos e empregando os mecanismos de progresión temática.
- Identifica e describe a estrutura e os trazos lingüísticos dos diferentes xéneros textuais, especialmente nos argumentativos, e aplícaos nas producións propias.
- Recoñece nun texto, e emprega nas producións propias, os distintos procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade.
- Xustifica a adecuación das producións en función do contexto, do tema e do xénero textual.
- Elabora producións lingüísticas cunha adecuación apropiada ao contexto, ao tema e ao xénero textual.

- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.
- Valora a lingua como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.
- Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e argumenta cun discurso propio a súa postura.
- Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI.
- Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en portugués (buscadores, enciclopedias e portais de noticias).
- Coñece e describe a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística.
- Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.
- Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.
- Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.
- Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.
- Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.
- Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.
- Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.
- Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.
- Recoñece os principais elementos da evolución da lingua galega desde ata a actualidade.
- Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde e elabora textos expositivos sobre as diferentes etapas.
- Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde.
- Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde .

- Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde .
- Describe a situación sociolingüística e legal das linguas de España e analiza criticamente textos (literarios e xornalísticos), gráficos ou documentos audiovisuais que traten sobre a situación sociolingüística do Estado español.
- Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbeis a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.
- Analiza a opinión propia sobre as linguas, detecta os prexuízos, en caso de os ter, e rebáteos argumentadamente.
- Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.
- Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.
- Valora a lingua estándar como variedade unificadora.
- Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural e rexeita fundamentadamente calquera prexuízo sobre a variación diatópica.
- Recoñece as variedades diastráticas e diafásicas da lingua galega e describe o influxo da situación sociolingüística nelas.
- Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- Comprende e explica razoadamente os distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade sinalando os seus principais trazos característicos.
- Selecciona, seguindo criterios razoados, obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade para a súa lectura.
- Le autonomamente obras ou textos representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.
- Comenta, de forma guiada ou libre, textos de obras da Literatura galega desde 1916 ata a actualidade, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente
- Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período ou períodos.
- Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade e escribe/debate, argumentadamente, sobre os seus valores literarios.

- Elabora traballos individual e/ou colectivamente nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.
- Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas.
- Emprego de diferentes recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.
- Crea ou recrea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.
- Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.

2) **Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT):** as análises das estruturas morfolóxicas, sintácticas e textuais supoñen un adestramento do razoamento lóxico, a súa sistematización e a aplicación dun método. Ademais, a variedade tipolóxica e temática dos textos pon en contacto a área coa relación do ser humano e coa realidade, co mundo científico e coa contorna ambiental. Destacamos os seguintes descritores:

- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano na contorna natural e as repercusións para a vida futura.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.

3) **Competencia dixital (CD):** Trátase dunha competencia moi relevante no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que adestrar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital no alumnado. Por todo iso, traballaremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción do coñecemento.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Os estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia a respecto desta competencia serían os seguintes:

- Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.

- Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e visualmente atractivas.
- Busca información para ampliar e completar o contido das mensaxes a través de distintos recursos: xornais, revistas, libros, enciclopedias, buscadores de internet.
- Comprende, interpreta e sintetiza textos propios da vida educativa: webs educativas, información de dicionarios, glosarios e enciclopedias en distintos soportes.
- Usa de forma guiada bibliotecas e as TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.
- Utiliza recursos das TIC para rexistrar a voz.
- Revisa o texto con respecto ás normas morfolóxicas, ortográficas e tipográficas.
- Produce textos propios das relacións sociais: notas, cartas, avisos, mensaxes electrónicas ou de móbil.
- Produce, a partir dun modelo, textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, en formato papel ou dixital.
- Produce, en formato papel ou dixital, textos descritivos, narrativos e expositivos propios da vida educativa, especialmente, resumos, exposicións sinxelas e conclusións sobre tarefas e aprendizaxes realizadas.
- Utiliza, con progresiva autonomía, as funcións básicas dun procesador de textos para organizar os contidos e mellorar a presentación.
- Emprega os correctores ortográficos para resolver dúbidas e revisar ortografía.
- Obtén, de xeito autónomo, información lingüística relativa á clase de palabras e á normativa en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) en lingua galega adaptados á súa idade.
- Familiarízase, seguindo unhas pautas orientadoras, co emprego dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a procura da información básica e a resolución de dúbidas de traballo.
- Consulta fontes xerais (enciclopedias) e especializadas (monográficos e webs temáticas) para ampliar a información e mellorar o coñecemento da mensaxe.
- Aplica correctamente o sistema de procura na biblioteca e nos buscadores de internet para obter, organizar e seleccionar información.
- Produce, en formato papel ou dixital, textos da vida cotiá ou das relacións sociais, segundo os modelos propostos na aula: convocatorias, actas de reunións e intervencións en foros.

- Produce, en soporte impreso ou dixital, textos xornalísticos, fundamentalmente, entrevistas, crónicas, reportaxes.
- Produce, en soporte impreso ou dixital, textos expositivos e explicativos sobre distintas materias curriculares elaborados a partir de información obtida en bibliotecas e outras fontes de información.
- Usa correctamente elementos formais nos traballos educativos: citas bibliográficas, índices, paxinación, notas ao pé de páxina, organización de títulos, capítulos, etc.
- Consulta fontes de información en distintos soportes para seleccionar contidos relevantes que posteriormente reelaborará e incorporará ao seu escrito.
- Usa as TIC (procesadores de textos e conectores ortográficos) para organizar os contidos, mellorar a presentación e facilitar a corrección dos textos escritos.
- Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores.
- Utiliza os dicionarios e outras fontes de consulta en diferentes soportes, resolve as súas dúbidas sobre o uso correcto da lingua e progresa na aprendizaxe.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en lingua portuguesa (buscadores e enciclopedias)
- Analiza as gráficas sobre o uso do galego segundo a idade das persoas.
- Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde os seus inicios ata a actualidade.
- Emprego de diferentes recursos básicos das TIC para a realización de traballos sinxelos e e a cita axeitada destes.

4) **Aprender a aprender (CAA):** Consiste en fomentar tarefas que permitan que o alumnado se recoñeza a si mesmo como aprendiz para a mellora dos seus procesos de aprendizaxe. Traballaranse os seguintes descritores de maneira prioritaria:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, funcións executivas...
- Xestionar os recursos e motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...

- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.

Os estándares de aprendizaxe avaliados da materia a respecto desta competencia serían os seguintes:

- Comprende e interpreta a intención comunicativa de textos orais sinxelos (noticias de actualidade).
- Traslada a información relevante ou a idea xeral de textos sinxelos a resumos.
- Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os datos máis relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.
- Segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e significado da linguaxe non verbal.
- Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e das diferenzas atopadas.
- Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.
- Aprecia a emisión dunha pronuncia correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea e propón solucións para melloralas.
- Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia da lingua galega.
- Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.
- Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal ás súas producións orais.
- Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.
- Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- Utiliza técnicas de análise e de síntese do contido: subliñados, esquemas e resumos.
- Procura o léxico descoñecido en dicionarios, analiza a forma da palabra ou deduce o significado polo contexto.
- Busca información para ampliar e completar o contido das mensaxes a través de distintos recursos: xornais, revistas, libros, enciclopedias, buscadores de internet.
- Contrasta os contidos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.
- Comprende, interpreta e sintetiza textos propios da vida educativa: webs educativas, información de dicionarios, glosarios e enciclopedias en distintos soportes.

- Usa de forma guiada bibliotecas e as TIC para obter información e consultar modelos de composición escrita.
- Participa, de modo guiado, nas tarefas de revisión e mellora das producións propias e alleas.
- Acepta o erro como parte do proceso de aprendizaxe e mostra unha actitude positiva de superación.
- Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.
- Recoñece e explica o uso das categorías gramaticais nos textos, utiliza este coñecemento para corrixir erros e distingue as flexivas das non flexivas.
- Recoñece e explica nos textos as referencias deícticas persoais.
- Identifica, explica e usa distintos tipos de conectores textuais máis comúns, en particular os temporais e explicativos.
- Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros, usando as regras de concordancia.
- Identifica as funcións sintácticas no seo da oración.
- Recoñece as modalidades asertivas, interrogativas, exclamativas, desiderativas, dubitativas e imperativas en relación coa intención comunicativa do emisor.
- Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensións de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.
- Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.
- Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.
- Diferencia as explicacións dos argumentos.
- Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas dentro do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.
- Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).

- Aprecia a emisión dunha pronuncia galega correcta, recoñece os erros de produción oral propia e allea a partir da práctica habitual de autoavaliación e propón solucións para melloralas.
- Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á maneira de pronunciar a lingua galega.
- Avalía as intervencións propias das alleas.
- Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.
- Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.
- Recoñece e avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castellanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.
- Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.
- Usa técnicas de síntese do contido dos textos: subliñados, esquemas e resumos.
- Usa técnicas de ampliación e organización da información: táboas, cadros, gráficos e mapas conceptuais.
- Busca e asimila o significado das palabras do rexistro formal e incorpórasas progresivamente ao seu vocabulario.
- Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.
- Comprende e interpreta textos propios do ámbito educativo, especialmente os expositivos e explicativos elaborados a partir da información obtida nas bibliotecas.
- Consulta fontes xerais (enciclopedias) e especializadas (monográficos e webs temáticas) para ampliar a información e mellorar o coñecemento da mensaxe.
- Interpreta, deduce e explica a información que aparece en diagramas, gráficas e mapas conceptuais.
- Interpreta o sentido global e compón o esquema xerarquizado das ideas de textos expositivos e explicativos.
- Aplica correctamente o sistema de procura na biblioteca e nos buscadores de internet para obter, organizar e seleccionar información.
- Planifica a composición dos escritos en función do tipo de texto e da situación comunicativa para redactar textos adecuados, coherentes e ben cohesionados.
- Redacta borradores, utiliza esquemas, árbores ou mapas conceptuais para planificar e organizar os seus escritos.
- Consulta fontes de información en distintos soportes para seleccionar contidos relevantes que posteriormente reelaborará e incorporará ao seu escrito.
- Revisa os textos de xeito gradual para resolver dificultades de contido (temática e estrutura) e de forma (cuestións tipográficas, ortográficas e gramaticais).

- Selecciona o léxico e as expresións axeitadas en contextos comunicativos de uso formal da lingua.
- Produce textos orais e escritos de diferentes xéneros cun correcto uso das distintas categorías gramaticais.
- Identifica e explica os usos e valores das categorías gramaticais relacionándoas coa intención comunicativa e a tipoloxía textual.
- Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras.
- Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación.
- Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega.
- Emprega textos orais e escritos e respecta as normas gramaticais.
- Recoñece e explica nos textos as funcións sintácticas oracionais e diferencia os elementos que as desempeñan.
- Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.
- Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.

5) Competencias sociais e cívicas (CSC): Trátase de traballar con outros, descubrir as diferenzas e establecer normas para a convivencia que favorezan o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Chegar a consensos, establecer e cumprir regras, seguir as normas de comunicación... A contextualización da comunicación lingüística e literaria fai fundamental o traballo desta competencia. Adestraremos os seguintes descritores:

- Coñecer as actividades humanas e identificar as implicacións de vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a intervención activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

Os estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia a respecto desta competencia serían os seguintes:

- Coñece e aprecia as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na orde que lle corresponde, manifesta respecto polas opinións alleas e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e significado da linguaxe non verbal.
- Identifica e rexeita os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.

- Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.
- Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo, respectando as regras de interacción.
- Cínguese ao tema, non divaga e atende as instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.
- Respecta os aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
- Adecúa a súa pronuncia á finalidade da situación comunicativa.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos, e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.
- Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.
- Comprende, interpreta e sintetiza o contido de textos propios da vida cotiá: mensaxes electrónicas ou de móbil, de correo electrónico, normas e instrucións de uso.
- Comprende, interpreta e sintetiza escritos dos medios de comunicación, especialmente, os narrativos e expositivos de estrutura descritiva e secuencial.
- Comprende, interpreta e sintetiza textos propios da vida educativa: webs educativas, información de dicionarios, glosarios e enciclopedias en distintos soportes.
- Manifesta unha actitude crítica ante as mensaxes que transmiten prexuízos e reflexiona sobre os usos lingüísticos discriminatorios.
- Identifica e evita o uso de expresións habituais que evidencian prexuízos de distinta natureza: relixiosos, raciais e sexistas.
- Produce textos propios das relacións sociais: notas, cartas, avisos, mensaxes electrónicas ou de móbil.
- Produce, a partir dun modelo, textos propios dos medios de comunicación, fundamentalmente, noticias, en formato papel ou dixital.
- Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua.
- Coñece a lexislación que regula os dereitos lingüísticos individuais.
- Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de novos e vellos prexuízos cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.
- Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra.
- Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria).

- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.
- Respecta as quendas de palabra, o espazo, xesticula de xeito adecuado, escoita activamente os demais e usa fórmulas de saúdo e despedida.
- Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión.
- Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.
- Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.
- Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente.
- Comprende e interpreta textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: convocatorias, actas de reunión e regulamentos.
- Comprende e interpreta textos xornalísticos, fundamentalmente en entrevistas, crónicas e reportaxes.
- Distingue entre os contidos informativos e as opinións que se expresan nos textos xornalísticos.
- Produce, en soporte impreso ou dixital, textos expositivos e explicativos sobre distintas materias curriculares elaborados a partir de información obtida en bibliotecas e outras fontes de información.
- Utiliza o rexistro lingüístico adecuado en función da situación comunicativa e do ámbito de uso.
- Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e amósase capaz de explicar a súa postura.
- Interpreta o sentido de textos orais e escritos, identifica a intención comunicativa e recoñece a postura de cada emisor.
- Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e amósase capaz de explicar a súa postura.
- Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e amósase capaz de explicar a súa postura.
- Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e a importancia desta na vida social e económica galega.
- Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en lingua portuguesa (buscadores e enciclopedias).
- Describe e analiza a situación sociolingüística de Galicia.
- Analiza as gráficas sobre o uso do galego segundo a idade das persoas.

- Coñece as principais iniciativas normalizadoras da lingua galega.
- Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega.
- Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata a actualidade.
- Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata a actualidade.
- Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde os seus inicios ata a actualidade.
- Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde os seus inicios ata a actualidade.
- Coñece a lexislación estatal e autonómica e regula que regula a utilización do galego e a súa promoción.
- Coñece o que é un prexuízo, detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter sociocultural e sociopolítico cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.
- Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.
- Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.

6) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE): Favorece a autonomía do alumnado e o desenvolvementos de habilidades persoais para emprender accións innovadoras en contextos académicos que logo se poderán extrapolar a situacións vitais. Trátase de adquirir hábitos que lle permita superar dificultades no traballo e na consecución de metas establecidas. Primamos os seguintes descritores:

- Optimizar os recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.
- Dirimir a necesidade de axuda en función das dificultades da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Os estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia a respecto desta competencia serían os seguintes:

- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e significado da linguaxe non verbal.

- Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.
- Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e visualmente atractivas.
- Respecta os aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos, e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.
- Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.
- Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.
- Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión.

7) **Conciencia e expresións culturais (CCEC):** a expresión lingüística e o coñecemento cultural que se adquire a través da literatura facilitan o desenvolvemento desta competencia. A verbalización de emocións e sentimentos sobre as manifestacións literarias ou artísticas, as creacións propias, o coñecemento do acervo literario... fan desta área un cauce perfecto para adestrar esta competencia. Traballaremos, por tanto, os seguintes descritores:

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións dende códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Os estándares de aprendizaxe avaliábeis da materia a respecto desta competencia serían os seguintes:

- Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.
- Participa en conversas informais nas que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos, e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.

- Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) en lingua galega adaptados á súa idade.
- Aprecia as variantes diatópicas como símbolo de riqueza lingüística e cultural.
- Escribe textos sinxelos de intención estética, servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.
- Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos do cómic como linguaxe artística.
- Identifica e describe, nun cómic dado, os principais trazos definitorios.
- Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da canción como linguaxe artística.
- Identifica e describe, nunha canción dada, os seus principais trazos definitorios.
- Coñece e utiliza as ferramentas TIC para intercambiar opinións sobre escritos alleos e escribir e dar a coñecer os propios en blogs, redes sociais de lectores e escritores.
- Crea ou recrea textos sinxelos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.

3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO

Para os obxectivos do curso, debemos ter en conta o Decreto 86/2015 polo que se establece o currículo da ESO e do Bacharelato en función da Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa, que modificou a Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio. Neste decreto, establécense unha serie de obxectivos xerais para a ESO, que son os seguintes:

A ESO contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsabelmente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

Os obxectivos que establecemos para os cursos non desenvolvidos a través de PROENS na área de Lingua Galega e Literatura son os seguintes:

2º ESO

- Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación e do ámbito escolar, así como seguir instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos escritos dos ámbitos social e académico, así como seguir instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Realizar exposicións orais planificadas claras e áxiles de informacións de actualidade poñendo de relevo as diferenzas no modo de presentar uns mesmos feitos de diferentes medios, así como participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adoptar o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribir –a partir de modelos aos que incorporar as propias achegas– textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico. Planificar e revisar os ditos textos con progresiva autonomía aplicándolles normas de coherencia, de cohesión, de corrección e de precisión léxica.
- Consultar de maneira progresivamente autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar a información relevante e incorporala ás propias producións, especialmente a traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
- Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñecer, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñecer e usar unha terminoloxía lingüística básica.
- Observar os condicionamentos actuais da valoración e uso social da lingua galega e utilizala con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñecer e comprender a diversidade lingüística do mundo actual.
- Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expoñer unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade,

relacionando o seu sentido coa propia experiencia e valorando o uso dos elementos do xénero, o punto de vista e o emprego da linguaxe.

- Utilizar os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente aos trazos xenéricos e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participar de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán.

4º ESO

- Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade, social, cultural e académica.
- Expresarse oralmente de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais.
- Expresarse por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural.
- Utilizar eficazmente a lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e mais para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico.
- Utilizar criticamente e con progresiva autonomía as bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC para obter, interpretar, elaborar e valorar información de diversos tipos e opinións diferentes.
- Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e mais para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección.
- Comprender as circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galicia, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculo para a súa utilización en calquera contexto e situación.
- Coñecer e respectar a realidade plurilingüe e pluricultural do Estado español, de Europa e do mundo actual, facerse consciente da riqueza que representa e entender as situacións que provoca o contacto de linguas.
- Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.
- Ler con fluidez, consolidar o hábito lector e facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
- Comprender textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.

4. CONCRECIÓN PARA CADA ESTÁNDAR DE APRENDIZAXE AVALIABLE

En primeiro lugar, antes de concretar os estándares farase unha relación das unidades didácticas que se traballarán durante o curso, para posteriormente asocialas a cada un deses estándares.

4.1. TEMPORALIZACIÓN

UNIDADES DIDÁCTICAS 2º ESO

Nº	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN (SESIÓNS)
1	As noticias: titulares e portadas. Mecanismos de cohesión textual. A casa por dentro. A lusofonía. Lexemas e morfemas. O alfabeto.	set. / out. 12
2	A narración. Conectores textuais. A alimentación. Linguas minoritarias e minorizadas. Prefixos e sufixos. Vogais e consoantes.	out. / nov. 12
3	O diario, os blogs e a carta persoal. A diversidade social e cultural e a paz. A normalización. O substantivo. Uso de b/v, h e x/s.	nov. / dec. 12
4	Os textos poéticos. A revisión e a presentación. A música. Prexuízos lingüísticos. O adxectivo. Grupos consonánticos bl/br, pl/pr, fl/fr.	xaneiro 9
5	As solicitudes. A comunicación non verbal. A nosa contorna. O galego no ámbito local. O verbo. Grupos consonánticos cc/ct, pc/pt. Uso de -cio/-cia, -zo/-za.	febreiro 12
6	Os textos expositivos, o folleto. Cooperación e cortesía. A radio e a televisión. A transmisión lingüística. A frase. A acentuación.	marzo 12
7	A procura de información. A conversa. O cine e o teatro. O galego no ámbito educativo. A cláusula. O punto, a coma e o punto e coma.	abril 12
8	O cine. O parentesco. Os rexistros da fala. Suxeito e predicado. Dous puntos e puntos suspensivos, signos de interrogación e exclamación.	maio 12
9	Os textos académicos. O tempo cronolóxico. A variedade estándar. Complementos directo, indirecto e circunstancial. Parénteses e comiñas.	xuño 12

UNIDADES DIDÁCTICAS 4º ESO

Nº	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN (SESIÓNS)
1	Galicia entre 1916 e 1936: Ramón Cabanillas. Os textos xornalísticos de opinión. Orde na oración. Riqueza léxica. Viaxes. Historia social da lingua: de 1916 a 1936. Unidades e funcións sintácticas. A puntuación I.	set. / out. 9
2	Os tempos do Grupo Nós: Castelao, Risco e Otero Pedrayo. Os xornais dixitais. A intención do texto: denotación e connotación. Aprendemos a redactar I. Léxico: o urbanismo e a construción. Historia social da lingua galega: 1936-1978. Sintaxe: a frase. A puntuación II.	out. / nov. 12
3	As vangardas e a xeración de 1922. Os blogs e as redes sociais. Aprendemos a redactar II. Léxico: a administración pública e a cidadanía. Historia social da lingua galega: de 1978 á actualidade. Sintaxe: cláusulas e oracións. Maiúsculas e minúsculas.	nov. / dec. 12
4	Galicia na Guerra Civil e na ditadura (1936-1975). Literatura do exilio. A correspondencia formal. O parágrafo	xaneiro 9

	I: estrutura interna. Léxico: os utensilios de cociña e os electrodomésticos. Situación sociolingüística actual en Galicia. Sintaxe: predicado e suxeito. Abreviaturas e siglas.	
5	Narrativa de posguerra. Novas voces na narrativa. O texto teatral. O parágrafo II: extensión do parágrafo e das oracións. Léxico: a xustiza. Situación sociolingüística do Estado español. Sintaxe: complementos directo, indirecto e axente. Acrónimos e símbolos.	febreiro 12
6	A poesía galega durante a ditadura. Celso Emilio Ferreiro. A música e a poesía. Tipos de parágrafos I: de enumeración e de secuencia. Léxico: descrición do carácter. Planificación lingüística. Sintaxe: complementos circunstanciais e suplemento. Distinción de porque/porqué/por que. Distinción de senón/se non.	marzo 12
7	A Galicia contemporánea. A narrativa galega de 1975 á actualidade. Os textos argumentativos. Tipos de parágrafos II: de desenvolvemento e de enunciado / solución. Léxico: o comercio. Variación interna das linguas. Sintaxe: atributo e predicativo. Distinción de hai, aí. Distinción de haber, a ver.	abril 12
8	A poesía galega de 1976 á actualidade. O contrato e o currículo. Tipos de parágrafos III: de causa / efecto e de comparación / contraste. Léxico: o mundo do traballo. Elaboración e función da variedade estándar. Sintaxe: as cláusulas subordinadas. Dúvidas léxicas.	maio 12
9	O teatro dende 1973 á actualidade. Os textos publicitarios. Escribir co procesador de textos. Léxico: a gastronomía e os restaurantes. Lusofonía, a súa importancia no século XXI. Sintaxe: as oracións. A escrita dos números.	xuño 12

Nota aclaratoria: Débese ter en conta que a duración das sesións pode variar en función de actividades complementarias, exames, días non lectivos, necesidades específicas do alumnado, necesidades do centro ...

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso

OBXECTIVOS	BLOQUES DE CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES E INDICADORES	COMPETENCIAS CLAVE
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. ESCOITAR E FALAR				
D e h l ñ	B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual. <ul style="list-style-type: none">• Visionamento comprensivo de vídeos de diversa índole. Reflexión sobre o contido dos vídeos.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e documentais) e elaborar esquemas e resumos. <ul style="list-style-type: none">• Ver atentamente vídeos e responder correctamente preguntas sobre o seu contido.	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual (reportaxes, crónicas e documentais). <ul style="list-style-type: none">• Ve atentamente vídeos e responde correctamente preguntas sobre o seu contido. Reflexiona sobre a normalización do galego	CCL CAA

		<ul style="list-style-type: none"> Reflexionar sobre a normalización do galego no ámbito educativo, a partir dun vídeo. <p>Sintetizar oralmente a mensaxe transmitida nun vídeo.</p>	<p>no ámbito educativo, a partir dun vídeo.</p> <p>LGB1.1.2. Traslada a información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.</p> <p>Sintetiza oralmente a mensaxe transmitida nun vídeo.</p>	<p>CCL CAA</p>
d e h	<p>B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo. Escolta e comprensión de textos orais de diversa índole.</p>	<p>B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.</p> <p>Expor a idea xeral transmitida en textos orais do ámbito social e educativo.</p> <p>Reflexionar sobre o contido de textos orais de diversa índole.</p> <p>Seguir instrucións para a realización das tarefas.</p>	<p>LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo.</p> <p>Expón a idea xeral transmitida en textos orais do ámbito social e educativo.</p> <p>Reflexiona sobre o contido de textos orais de diversa índole.</p> <p>LGB1.2.2. Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía. Segue instrucións para a realización das tarefas.</p>	<p>CCL CAA</p> <p>CAA</p>
a c d h	<p>B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa. Máximas de cooperación e normas de cortesía. Recomendacións para ser máis «cortesés» e evitar conflitos interpersoais. A conversa. Consellos para discrepar con delicadeza. O que nunca se debe facer nun debate ou discusión.</p>	<p>B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas. Coñecer e apreciar as máximas de cooperación e as normas que rexen a cortesía na comunicación oral.</p> <p>Explicar o uso de máximas e normas de cortesía en enunciados dados.</p> <p>Recoñecer os trazos xerais e a estrutura da conversa.</p> <p>Empregar fórmulas adecuadas para manifestar a súa discrepancia.</p> <p>Intervir na orde que lle corresponde.</p> <p>Mostrar respecto ante as intervencións alleas.</p> <p>Recoñecer, rexeitar e evitar a linguaxe discriminatoria.</p> <p>Recoñecer a importancia da linguaxe non verbal e reflexionar sobre o seu uso.</p>	<p>LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe discriminatoria). Coñece as máximas de cooperación e as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e dá mostras de aprecialas. Explica o uso de máximas e normas de cortesía en enunciados dados.</p> <p>Recoñece os trazos xerais e a estrutura da conversa. Emprega fórmulas adecuadas para manifestar a súa discrepancia.</p> <p>Intervén na orde que lle corresponde.</p> <p>Mostra respecto ante as intervencións alleas.</p> <p>Recoñece e evita a linguaxe discriminatoria.</p> <p>LGB1.3.2. Recoñece a</p>	<p>CSC CCL</p> <p>CCL CSC CSIE</p>

		<p>Interpretar o significado de diferentes entoacións en textos orais.</p> <p>Recoñecer o significado dos elementos non verbais en textos do ámbito audiovisual.</p> <p>Coñecer o significado de diferentes expresións xestuais.</p>	<p>importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recoñece a importancia da linguaxe non verbal e reflexiona sobre o seu uso. • Interpreta o significado de diferentes entoacións en textos orais. • Recoñece o significado dos elementos non verbais en textos do ámbito audiovisual. <p>Coñece o significado de diferentes expresións xestuais.</p>	
a c d e h	<p>B1.4. escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • As noticias na radio e na televisión. • escoita e análise de textos orais informativos. 	<p>B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • escoitar comprensivamente textos informativos procedentes da televisión e identificar a súa intención comunicativa. • Coñecer os trazos propios do texto oral informativo. • Comentar, en grupo, as características propias dos titulares do medio televisivo. • Reflexionar criticamente sobre as mensaxes dos textos orais informativos. 	<p>LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • escoita comprensivamente textos informativos procedentes da televisión. • Identifica a intención comunicativa en textos orais informativos. 	CCL
			<p>LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñece os trazos propios do texto oral informativo. <p>Comenta, en grupo, as características propias dos titulares do medio televisivo.</p>	CCL CAA CSIEE
			<p>LGB1.4.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos e discriminacións.</p>	CSC CAA

			Reflexiona criticamente sobre as mensaxes dos textos orais informativos.	
h o	B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela. Escoita e comentario de textos orais.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela. Apreciar a emisión dunha pronuncia e prosodia correctas. Escoitar con atención vídeos e reflexionar sobre os prexuízos asociados á pronuncia do galego. Asumir, de a posuír, a variante dialectal propia e usala na súa práctica habitual.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, reconece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas. Dá mostras de apreciar a emisión dunha pronuncia e prosodia correctas.	CCL CAA
				CAA
			LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega. Escoita con atención vídeos e reflexiona sobre os prexuízos asociados á pronuncia do galego.	
			LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízala na súa práctica habitual. Dá mostras de asumir a variante dialectal propia.	CCL CCEC
h o	B1.6. Produción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. Expresión oral: descrición en voz alta. Participación espontánea en conversas do ámbito educativo.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. <ul style="list-style-type: none"> Realizar unha descrición en voz alta relacionada cun aspecto do contido dun texto. Participar activamente en conversas do ámbito educativo. Adecurar o seu discurso á situación e intención comunicativa. Expresarse con coherencia, cohesión e corrección. Intervir de forma fluída. Respectar as regras morfosintácticas do galego nas súas intervencións espontáneas. 	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. <ul style="list-style-type: none"> Realiza unha descrición en voz alta relacionada cun aspecto do contido dun texto. Participa activamente en conversas do ámbito educativo. Adecúa o seu discurso á situación e intención comunicativa. Exprésase con coherencia, cohesión e corrección.	CCL CSC
				CCL
			LGB1.6.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a	

		<ul style="list-style-type: none"> Pronunciar adecuadamente as sete vogais, o <i>n</i> velar e o fonema fricativo palatal xordo. Empregar expresións propias do galego nas súas intervencións orais. <p>Utilizar un léxico adecuado, rico e variado.</p>	<p>fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).</p> <ul style="list-style-type: none"> Intervén de forma fluída. Respecta as regras morfosintácticas do galego nas súas intervencións espontáneas. <p>Pronuncia adecuadamente as sete vogais, o <i>n</i> velar e o fonema fricativo palatal xordo.</p>	
			LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada). Emprega a fraseoloxía estudada nas súas intervencións orais.	CCL
			LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado. Utiliza un léxico adecuado, rico e variado.	CCL
b e g h	B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade. Emprego das TIC para a planificación e realización de presentacións orais.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas. <ul style="list-style-type: none"> Procurar información para a planificación das súas exposicións orais. Procurar e seleccionar ideas para a realización dun guión cinematográfico. Empregar recursos de apoio nas súas presentacións orais. 	LGB1.7.1. Consulta os medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións. <ul style="list-style-type: none"> Procura información para a planificación das súas exposicións orais. Procura e selecciona ideas para a realización dun guión cinematográfico.	CD CAA CSIEE
			LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas presentacións máis claras e atractivas visualmente. Utiliza o teléfono móbil para gravar unha escena cinematográfica. Emprega recursos de apoio nas súas presentacións orais.	CD CCL CSC
a c d h	B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión. Expresión oral: participación en debates e faladoiros.	B1.8. Participar activamente en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión. Participar activamente en debates e faladoiros.	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas. Participa activamente en debates e faladoiros. Respecta as regras de	CCL CSC

	<p>Expresión oral: reflexión a partir dos textos.</p> <p>Expresión oral: creación dun diálogo.</p>	<p>Respectar as regras de interacción.</p> <p>Escoitar con atención e respecto as opinións alleas.</p> <p>Expresar a súa opinión mediante argumentos lóxicos e de forma clara, coherente e convincente.</p> <p>Seguir o guión proposto para o desenvolvemento dos debates.</p> <p>Empregar o léxico estudado nas súas intervencións orais.</p> <p>Preparar os seus argumentos con antelación e utilizar información contrastada.</p> <p>Moderar un debate ou respectar as instrucións do/a moderador/a.</p> <p>Reflexionar, por parellas, a partir dun texto e expor conclusións en voz alta.</p> <p>Reflexionar, individualmente, a partir dun texto e expor conclusións en voz alta.</p> <p>Crear un diálogo, en grupo, a partir do contido dunha lectura.</p>	<p>interacción.</p> <p>Escoita con atención e respecto as opinións alleas.</p> <p>LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.</p> <p>Expresa a súa opinión mediante argumentos lóxicos e de forma clara, coherente e convincente.</p> <p>Emprega o léxico estudado na clase nas súas intervencións orais.</p> <p>Segue o guión proposto para o desenvolvemento dun debate.</p> <p>Prepara os seus argumentos con antelación e utiliza información contrastada.</p> <p>Modera un debate ou respecta as instrucións do/a moderador/a.</p> <p>LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.</p> <p>Reflexiona, por parellas, a partir dun texto e expón conclusións en voz alta.</p> <p>Reflexiona, individualmente, a partir dun texto e expón conclusións en voz alta.</p> <p>Crea un diálogo, en grupo, a partir do contido dunha lectura.</p>	<p>CCL</p> <p>CSC</p> <p>CSC</p> <p>CAA</p>
a b c g h o	<p>B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas orais formais e informais.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión oral: exposicións planificadas. • Expresión oral: narracións. • A comunicación non verbal. • Expresión oral: representación de diversas situacións. • Realización dunha escena cinematográfica. 	<p>B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborar, individualmente e en grupo, guións para realizar exposicións orais. • Realizar exposicións orais planificadas. • Realizar unha narración oral en voz alta. • Escribir, en grupo, un guión cinematográfico. • Planificar, en 	<p>LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.</p> <p>Elabora, individualmente e en grupo, guións para realizar exposicións orais.</p> <p>Realiza exposicións orais planificadas.</p> <p>Realiza unha narración oral relacionada co contido dunha lectura.</p> <p>Escribe, en grupo, un guión cinematográfico.</p> <p>Planifica, en grupo, unha escena aplicando os coñecementos adquiridos na unidade sobre a linguaxe cinematográfica.</p> <p>Presenta un discurso ordenado.</p> <p>LGB1.9.2. Fai uso dos</p>	<p>CAA</p> <p>CCL</p> <p>CSC</p> <p>CSIEE</p>

		<p>grupo, unha escena aplicando os coñecementos adquiridos na unidade sobre a linguaxe cinematográfica.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Presentar un discurso ordenado. • Facer un uso eficaz dos aspectos prosódicos e da linguaxe non verbal. • Lograr un progresivo autocontrol das emocións ao falar en público. • Dirixirse ao auditorio con autoconfianza. • Coñecer os trazos propios da comunicación non verbal. • Expresarse empregando elementos non verbais en representacións de diferentes situacións. • Realizar exposicións orais de carácter formal empregando eficazmente a linguaxe non verbal. • Facer uso da linguaxe non verbal para representar unha escena cinematográfica. • Incorporar o vocabulario estudado nas súas prácticas orais. • Empregar léxico adecuado, rico e variado. • Pronunciar de forma clara e conforme as regras fonéticas do galego. • Coidar a 	<p>aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e dirixese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.</p> <p>Fai un uso eficaz dos aspectos prosódicos e da linguaxe non verbal. Manifesta un progresivo autocontrol das emocións ao falar en público. Dirixese ao auditorio con autoconfianza. Coñece os trazos propios da comunicación non verbal. Exprésase empregando elementos non verbais en representacións de diferentes situacións. Realiza exposicións orais de carácter formal empregando eficazmente a linguaxe non verbal. Fai uso da linguaxe non verbal para representar unha escena cinematográfica.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> • Realizar exposicións orais de carácter formal empregando eficazmente a linguaxe non verbal. 	<p>LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua. Incorpora o vocabulario estudado nas súas intervencións orais. Emprega léxico adecuado, rico e variado nas súas prácticas orais.</p>	<p>CLL CSC</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Facer uso da linguaxe non verbal para representar unha escena cinematográfica. 	<p>LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral. Pronuncia de forma clara e conforme as regras fonéticas do galego. Coida a pronuncia, adapta a entoación e o ritmo e realiza as pausas necesarias.</p>	<p>CLL CAA</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Incorporar o vocabulario estudado nas súas prácticas orais. • Empregar léxico adecuado, rico e variado. • Pronunciar de forma clara e conforme as regras fonéticas do galego. • Coidar a 	<p>LGB1.9.5. Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos. Trata de evitar e corrixe erros nas súas intervencións orais.</p>	<p>CAA CCL</p>

		<p>pronuncia, adaptar a entoación e o ritmo e realizar as pausas necesarias.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tratar de evitar e corrixir erros nas súas intervencións orais. 		
a d h l ñ	<p>B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.</p> <p>Expresión oral: realización de enquisas.</p> <p>Expresión oral: solicitude.</p> <p>Expresión oral: representación dun diálogo.</p> <p>Expresión oral: participación en conversas e intercambio de opinións.</p>	<p>B1.10. Producir discursos breves e comprensíbeis, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.</p> <p>Realizar, baixo guía, enquisas sobre diversos temas do currículo e a vida cotiá.</p> <p>Realizar oralmente unha solicitude formal.</p> <p>Representar, por parellas, un diálogo propio da vida cotiá relacionado coa temática dunha lectura.</p> <p>Simular conversas aplicando os coñecementos adquiridos.</p> <p>Participar en intercambios de opinións sobre aspectos persoais relacionados co contido das lecturas.</p> <p>Meditar e organizar os seus argumentos de forma eficaz</p> <p>Empregar fórmulas adecuadas para expresar a súa opinión e manifestar discrepancia.</p> <p>Chegar a acordos con facilidade.</p> <p>Utilizar o léxico estudado na clase.</p> <p>Expor argumentos e aclaracións de forma adecuada.</p> <p>Expresarse oralmente en situacións representadas utilizando as normas de cortesía necesarias.</p> <p>Utilizar as fórmulas de tratamento axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.</p> <p>Distinguir as diferenzas entre o discurso formal e o discurso espontáneo.</p> <p>Empregar o rexistro adecuado á situación comunicativa.</p>	<p>LGB1.10.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá indicacións ou instrucións sinxelas.</p> <p>Representa, por parellas, un diálogo propio da vida cotiá relacionado coa temática dunha lectura.</p> <p>Simula conversas aplicando os coñecementos adquiridos.</p> <p>Participa activamente en conversas sobre aspectos persoais relacionados co contido das lecturas.</p> <p>Medita e organiza os seus argumentos de forma eficaz.</p> <p>Emprega fórmulas adecuadas para manifestar discrepancia.</p> <p>Emprega as fórmulas adecuadas para expresar a súa opinión.</p> <p>Chega a acordos con facilidade.</p> <p>Utiliza o léxico estudado na clase.</p>	<p>CCL</p> <p>CSC</p> <p>CSIEE</p> <p>CCEC</p>
			<p>LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.</p> <p>Realiza, baixo guía, enquisas sobre diversos temas do currículo e a vida cotiá.</p> <p>Realiza oralmente unha solicitude formal.</p> <p>Expón argumentos e aclaracións de forma adecuada.</p>	<p>CSC</p> <p>CSIEE</p>
			<p>LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.</p>	<p>CCL</p> <p>CSC</p>

			Exprésase oralmente en situacións representadas utilizando as normas de cortesía adecuadas. Utilizar as fórmulas de tratamento axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.	
			LGB1.10.4. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos. <ul style="list-style-type: none"> Distingue as diferenzas entre o discurso formal e o discurso espontáneo. Emprega o rexistro adecuado á situación comunicativa.	CCL CAA
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER E ESCRIBIR				
b f h	B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc. O esquema: características. O mapa conceptual: pautas para a súa elaboración. Actividades de comprensión textual. Procura de información. Lectura e análise guiada do léxico de textos breves.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión. Elaborar un esquema a partir dun texto dado, baixo guía. Transformar un texto en esquema, aplicando os coñecementos adquiridos. Coñecer as pautas xerais para a elaboración dun mapa conceptual. Completar cadros con información procedente das lecturas. Resumir o contido dunha lectura. Extraer información dun texto mediante a elaboración dunha listaxe. Relacionar termos extraídos dunha lectura con sinónimos dunha serie dada. Explicar coas propias palabras o significado do léxico destacado nun texto. Buscar no dicionario o significado dunha serie de termos destacados nun texto. Ler comprensivamente un texto e comentar, de xeito guiado, o léxico empregado nel. Procurar nun texto a palabra apropiada para cada unha das definicións dunha serie. Utilizar o léxico adquirido na construción de enunciados. Achegar sinónimos para	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas. Elabora, baixo guía, un esquema a partir dun texto dado. Transforma un texto dado en esquema, aplicando os coñecementos adquiridos. Coñece as pautas xerais para a elaboración dun mapa conceptual. Completa cadros con información procedente das lecturas. Resume o contido dunha lectura. Extrae información dun texto mediante a elaboración dunha listaxe.	CCL CAA
			LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para contextualizar as acepcións. Relaciona termos extraídos dunha lectura con sinónimos dunha serie dada. Explica coas propias palabras o significado do léxico destacado nun texto. Busca no dicionario o significado dunha serie de termos destacados nun texto. Le comprensivamente un texto e comenta, de xeito	CCL CAA

		<p>termos definidos. Mostrar explicitamente a súa comprensión do contido dun texto. Sintetizar a idea principal de cada un dos parágrafos dun texto. Ofrecer títulos alternativos acaídos para un texto de lectura. Responder correctamente preguntas sobre os textos. Indicar se son verdadeiras ou falsas unha serie de afirmacións sobre o contido dunha lectura e corrixir estas últimas conforme o sentido do texto. Extraer catro ideas relevantes dun texto. Razoar a relación existente entre o título e o contido dun texto. Explicar aspectos do contido dun texto extraendo información implícita. Explicar razoadamente aspectos gráficos dun texto en relación co seu contido. Realizar consultas bibliográficas para consultar dúbidas e ampliar a información dos textos. Procurar información en Internet, de xeito guiado, para ampliar os coñecementos adquiridos nos textos. Responder preguntas sobre un texto utilizando información tirada de Internet. Reflexionar, por escrito, sobre a mensaxe dun poema en relación coa propia experiencia. Contrastar, por escrito, a información dun texto coa propia experiencia. Relacionar, oralmente, o contido dunha lectura coa propia experiencia.</p>	<p>guiado, o léxico empregado nel. Procura nun texto a palabra apropiada para cada unha das definicións dunha serie. Utiliza o léxico adquirido na construción de enunciados. Achega sinónimos para termos definidos.</p>	
			<p>LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mostra explicitamente a súa comprensión do contido dun texto. • Sintetiza a idea principal de cada un dos parágrafos dun texto. • Ofrece títulos alternativos acaídos para un texto de lectura. • Responde correctamente preguntas sobre os textos. • Indica se son verdadeiras ou falsas unha serie de afirmacións sobre o contido dunha lectura e corrixir estas últimas conforme o sentido do texto. • Extrae catro ideas relevantes dun texto. • Razoar a relación existente entre o título e o contido dun texto. 	CCL
			<p>LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto. Explica aspectos do contido dun texto extraendo información implícita. Explica razoadamente aspectos gráficos dun texto en relación co seu</p>	CCL

			<p>contido.</p> <p>LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet. Realiza consultas bibliográficas para consultar dúbidas e ampliar a información dos textos. Procura información en Internet, de xeito guiado, para ampliar os coñecementos extraídos dos textos. Responder unha serie de preguntas sobre un texto empregando información tirada de Internet.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura. Reflexiona, por escrito, sobre a mensaxe dun poema en relación coa propia experiencia. Contrasta, por escrito, a información dun texto coa propia experiencia. Relaciona, oralmente, o contido dunha lectura coa propia experiencia.</p>	<p>CCL CAA</p>
d e h	<p>B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes. O diario. A carta persoal: características e estrutura. As solicitudes. Lectura comprensiva: «Menús escolares», en <i>Revista Consumer</i>. Os textos expositivos. O folleto. Comprensión de textos e expresión escrita.</p>	<p>B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes. Comprender textos propios da vida cotiá e as relacións sociais. Interpretar correctamente un diario e unha carta. Identificar as características propias do diario nun texto dado. Coñecer os trazos xerais dos blogs. Identificar as características e estrutura propias da carta persoal a partir dun texto dado. Comprender textos propios da vida cotiá e as relacións sociais: a solicitude. Coñecer as partes en que debe organizarse un modelo estándar de instancia. Identificar e ordenar as partes dunha solicitude</p>	<p>LGB2.2.1. Comprende e interpreta a información máis relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes. Mostra explicitamente a súa comprensión de textos propios da vida cotiá e as relacións sociais: o diario e a carta. Identifica as características propias do diario nun texto dado. Coñece os trazos xerais dos blogs. Identifica as características e estrutura propias da carta persoal a partir dun texto dado. Mostra explicitamente a súa comprensión de textos propios da vida cotiá e as relacións sociais: a solicitude. Refire as partes en que debe organizarse un modelo estándar de instancia.</p>	<p>CCL CSC</p>

		<p>dada.</p> <p>Interpretar correctamente un folleto.</p> <p>Identificar as características propias do folleto nun texto dado.</p> <p>Coñecer as diferenzas entre "díptico" e "tríptico".</p> <p>Interpretar correctamente un plano dunha cidade.</p> <p>Redactar un texto breve a partir dun plano.</p> <p>Interpretar correctamente normas de convivencia e regras de xogos.</p> <p>Respectar as normas propostas na realización das tarefas.</p>	<p>Identifica e ordena as partes dunha solicitude dada.</p> <p>Mostra explicitamente a súa comprensión de textos propios da vida cotiá e as relacións sociais: o folleto.</p> <p>Identifica as características propias do folleto nun texto dado.</p> <p>Define "díptico" e "tríptico" e sinala as diferenzas entre ambos.</p>	
			<p>LGB2.2.2. Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá.</p> <p>Interpreta correctamente un plano dunha cidade.</p> <p>Redacta un texto breve a partir dun plano.</p>	CCL CSC
			<p>LGB2.2.3. Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.</p> <p>Dá mostras de interpretar correctamente normas de convivencia e regras de xogos.</p> <p>Respecta as normas propostas na realización das tarefas.</p>	CCL CSC
d e h	<p>B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).</p> <p>Lectura comprensiva dunha noticia: «Cando o "tigre" campaba por Galicia», en www.gciencia.</p> <p>As noticias: portadas e titulares.</p> <p>Lectura e análise de xornais impresos e dixitais.</p>	<p>B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).</p> <p>Ler comprensivamente noticias e dar mostras explícitas da súa lóxica interpretación.</p> <p>Coñecer os trazos propios da noticia e recoñecer a súa estrutura habitual.</p> <p>Distinguir entre o título e o subtítulo dunha noticia dada.</p> <p>Analizar e distinguir as partes que compoñen a portada dun xornal.</p> <p>Comparar, en grupo, as primeiras páxinas de varios xornais diferentes, tanto impresos como dixitais.</p> <p>Distinguir entre titulares informativos e valorativos e explicar as diferenzas entre eles.</p> <p>Indicar e explicar o tema dunha serie de titulares.</p>	<p>LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).</p> <p>Le comprensivamente noticias e dá mostras explícitas da súa lóxica interpretación.</p> <p>Coñece os trazos propios da noticia e recoñece a súa estrutura habitual.</p> <p>Distingue entre o título e o subtítulo dunha noticia dada.</p>	CCL CSC
			<p>LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza e distingue as partes que compoñen a portada dun xornal. • Compara, en grupo, as primeiras páxinas de 	CCL

			<p>varios xornais diferentes, tanto impresos como dixitais.</p> <p>Distingue entre titulares informativos e valorativos e explica as diferenzas entre eles.</p> <p>Indica e explica o tema dunha serie de titulares.</p>	
d e h	<p>B2.4. Comprensión e interpretación, en formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.</p> <ul style="list-style-type: none"> Os textos académicos. <p>As enciclopedias.</p>	<p>B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ler comprensivamente un texto tirado dunha enciclopedia e responder correctamente preguntas sobre o seu contido. Identificar o tema dun texto enciclopédico e resumir a información de cada parágrafo. Identificar as características específicas do texto académico e enciclopédico. <p>Utilizar adecuadamente e comparar enciclopedias en papel e en formato dixital.</p>	<p>LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.</p> <ul style="list-style-type: none"> Le comprensivamente un texto tirado dunha enciclopedia e responde correctamente preguntas sobre o seu contido. <p>Identifica o tema dun texto enciclopédico e resume a información de cada parágrafo.</p>	<p>CCL CD CAA</p>
			<p>LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.</p> <ul style="list-style-type: none"> Identifica as características específicas do texto académico e enciclopédico. <p>Utiliza adecuadamente enciclopedias en papel e en formato dixital. Compara diferentes enciclopedias dixitais e impresas.</p>	<p>CCL</p>
b e h	<p>B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.</p> <ul style="list-style-type: none"> A procura de información. Consellos para buscar información en Internet. <p>Uso da biblioteca.</p>	<p>B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.</p> <ul style="list-style-type: none"> Seguir unhas pautas para a procura de información en Internet e utilizar adecuadamente e os buscadores. Sintetizar e 	<p>LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.</p> <ul style="list-style-type: none"> Segue unhas pautas para a procura de información en Internet. Utiliza adecuadamente e os buscadores de Internet para 	<p>CCL CCA</p>

		<p>comentar a información extraída mediante os buscadores de Internet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer dicionarios en versión dixital e impresa. • Empregar os dicionarios con frecuencia e fluidez. • Coñecer o funcionamento das bibliotecas, o seu sistema de busca e normas xerais de uso. • Coñecer o fondo bibliográfico das bibliotecas de Galicia en Internet. • Procurar dixitalmente un libro de lectura na biblioteca do centro. 	<p>buscar información. Sintetiza e comenta a información extraída mediante os buscadores de Internet.</p> <p>LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital. Coñece dicionarios en versión dixital e impresa. Emprega os dicionarios con frecuencia e fluidez.</p> <p>LGB2.5.3. Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñece o funcionamento das bibliotecas, o seu sistema de busca e normas xerais de uso. • Coñece o fondo bibliográfico das bibliotecas de Galicia en Internet. <p>Procura dixitalmente un libro de lectura na biblioteca do centro.</p>	<p>CCL CD CAA</p> <p>CCL CD CAA</p>
c d h	<p>B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais. Actividades de comprensión textual.</p>	<p>B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo ou desacordo e respecto ás mensaxes expresadas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexionar baixo guía, a partir dun texto, sobre os prexuízos xenófobos. <p>Definir, coas propias palabras, un prexuízo reflectido nun artigo xornalístico. Indicar o tema de varios titulares de artigos relativos á inxustiza social e a discriminación. Expresar razoadamente a súa opinión sobre un aspecto da temática dunha lectura. Definir coas propias</p>	<p>LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios. Reflexiona baixo guía, a partir dun texto, sobre os prexuízos xenófobos. Define, coas propias palabras, un prexuízo reflectido nun artigo xornalístico. Indica o tema de varios titulares de artigos relativos á inxustiza social e a discriminación.</p> <p>LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresa razoadamente a súa opinión sobre un aspecto da 	<p>CCL CSC</p> <p>CCL CSC</p>

		palabras diferentes tipos de discriminación mencionados nunha serie de titulares. Respectar as opinións alleas.	temática dunha lectura. LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto. Define coas propias palabras diferentes tipos de discriminación mencionados nunha serie de titulares. LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais. Dá mostras de respectar as opinións alleas.	CCL CCL CSC
h ñ	B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz. Lectura expresiva en voz alta de textos diversos. Gravación dunha escena cinematográfica.	B2.7. Ler en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función. Ler en voz alta textos diversos, adaptando a dicción, a entoación e o ritmo á tipoloxía textual e situación comunicativa correspondentes. Empregar o móbil para gravar unha escena filmica.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe. Le en voz alta textos diversos, adaptando a dicción, a entoación e o ritmo á tipoloxía textual e situación comunicativa correspondentes. LGB2.7.2. Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz. Emprega o móbil para gravar unha escena filmica.	CCL CCL CD
b g h	B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto. Elaboración dun mapa conceptual. A presentación: criterios para a presentación de textos escritos. Expresión escrita: uso do procesador de textos.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir a adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto. Elaborar un mapa conceptual a partir dunha serie de ideas dada. Utilizar habitualmente esquemas sinxelos para organizar as ideas e estruturar os textos. Seguir uns criterios para a boa presentación dos textos. Escoller, entre parellas de textos, os máis correctos desde o punto de vista comunicativo. Adecurar os textos ao rexistro formal. Comentar textos dados reparando nos mecanismos de cohesión empregados neles. Empregar diferentes mecanismos de cohesión na súa produción escrita. Comentar a puntuación dun texto en relación coa	LGB2.8.1. Elabora esquemas sinxelos para ordenar as ideas e estruturar o texto. <ul style="list-style-type: none"> • Elabora un mapa conceptual a partir dunha serie de ideas dada. • Utiliza habitualmente esquemas sinxelos para organizar as ideas e estruturar os textos. LGB2.8.2. Adecura as súas producións ao rexistro formal e educativo. Segue uns criterios para a boa presentación dos textos. Escolle, entre parellas de textos, os máis correctos desde o punto de vista comunicativo. Adecura os textos ao rexistro formal.	CCL CCL

		<p>súa organización oracional e os parágrafos. Puntuar adecuadamente os seus textos. Revisar os textos para corrixir erros gramaticais, adecuar o rexistro e formular as ideas de forma clara e coherente. Escribir textos breves empregando o procesador de textos coa función de corrección ortográfica. Elaborar gráficos a partir de datos.</p>	<p>LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deixé, as referencias internas de tipo léxico e os conectores). Comenta textos dados reparando nos mecanismos de cohesión empregados neles. Emprega diferentes mecanismos de cohesión na súa produción escrita.</p>	CCL
		<p>Elaborar campañas publicitarias empregando logos e ilustracións. Complementar as súas producións textuais (folletos, fichas etc.) coa introdución de ilustracións.</p>	<p>LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas). Comenta a puntuación dun texto en relación coa súa organización oracional e os parágrafos. Puntúa adecuadamente os seus textos.</p>	CCL
			<p>LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas. Revisa os textos para corrixir erros gramaticais, adecuar o rexistro e formular as ideas de forma clara e coherente.</p>	CCL
			<p>LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores. Escribe textos breves empregando o procesador de textos coa función de corrección.</p>	CCL CD
			<p>LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elabora gráficos a partir de datos. • Elabora campañas publicitarias empregando logos e ilustracións. • Complementa as súas producións textuais (folletos, fichas etc.) coa introdución de 	CCL CD

			ilustracións.	
b e h	<p>B2.9. Producción, en formato papel ou dixital, de escritos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión escrita: redacción dunha carta dirixida a un xornal. <p>Expresión escrita: elaboración dun anuncio. Expresión escrita: redacción dun diario. Expresión escrita: redacción dunha carta persoal. Expresión escrita: redacción de solicitudes. Expresión escrita: elaboración dun folleto. Expresión escrita: redacción dunha conversa de Whatsapp.</p>	<p>B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escribir unha carta dirixida a un xornal sobre a temática dunha lectura. <p>Elaborar un anuncio para unha campaña de carácter social relacionada coa temática dunha lectura. Escribir, seguindo unhas pautas, un diario. Redactar unha carta persoal aplicando os coñecementos adquiridos na unidade correspondente. Escribir adecuadamente solicitudes, seguindo unhas pautas. Elaborar un folleto en grupo, seguindo unhas pautas e aplicando os coñecementos adquiridos na unidade correspondente. Redactar unha conversa de Whatsapp ficticia relacionada co contido dunha lectura.</p>	<p>LGB2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escribe unha carta dirixida a un xornal sobre a temática dunha lectura. <p>Elabora un anuncio para unha campaña de carácter social relacionada coa temática dunha lectura. Escribe, seguindo unhas pautas, un diario. Redacta unha carta persoal aplicando os coñecementos adquiridos na unidade correspondente. Escribe adecuadamente solicitudes, seguindo unhas pautas. Elabora un folleto en grupo, seguindo unhas pautas e aplicando os coñecementos adquiridos na unidade correspondente. Redacta unha conversa de Whatsapp ficticia relacionada co contido dunha lectura.</p>	<p>CCL CD CSC</p>
b e h	<p>B2.10. Producción, en formato papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión escrita: redacción de textos xornalísticos. 	<p>B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).</p> <p>Redactar textos xornalísticos a partir dos modelos estudados: titulares, noticias, portadas de xornal.</p>	<p>LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Redacta textos xornalísticos a partir dos modelos estudados: titulares, noticias, portadas de xornal. 	<p>CCL CD CSC</p>
b e h	<p>B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.</p> <p>Redacción de textos de carácter educativo. Expresión escrita: elaboración dunha ficha.</p>	<p>B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.</p> <p>Redactar adecuadamente textos breves de carácter educativo: resumos, informes, descrições e explicacións sobre contidos do currículo. Crear unha ficha de temática científica,</p>	<p>LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das materias curriculares.</p> <p>Redacta adecuadamente textos breves de carácter educativo: resumos, informes, descrições e explicacións sobre contidos do currículo. Crea unha ficha de temática científica,</p>	<p>CCL CD</p>

		segundo o modelo exposto nun texto de lectura.	segundo o modelo exposto nun texto de lectura.	
b e h	B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos. <ul style="list-style-type: none"> • Expresión escrita: redacción de textos narrativos breves. • Expresión escrita: redacción de textos descritivos breves. • Síntese e resumo de textos. 	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descrições. <ul style="list-style-type: none"> • Redactar textos narrativos breves relacionados cos contidos das lecturas. • Redactar textos descritivos relacionados cos contidos das lecturas. • Reescribir, empregando o propio léxico, fragmentos de textos. 	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos. <ul style="list-style-type: none"> • Redacta textos narrativos breves relacionados cos contidos das lecturas. • Redacta textos descritivos relacionados cos contidos das lecturas. 	CCL CD
			LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descrições sen parafrasear o texto resumido. Reescribe, empregando o propio léxico, fragmentos de textos.	CCL
b e f h	B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellora do escrito. <ul style="list-style-type: none"> • A función de corrección nos procesadores de textos. 	B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos. <ul style="list-style-type: none"> • Empregar adecuadamente o procesador de textos, de xeito progresivo. Usar de forma axeitada a función de corrección no procesador de textos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos. <ul style="list-style-type: none"> • Emprega adecuadamente o procesador de textos, de xeito progresivo. Usa de forma axeitada a función de corrección no procesador de textos.	CCL CD
d h	B2.14. Valoración da escritura como fonte de aprendizaxe e como forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios. Valoración da escritura. Actividades de expresión escrita.	B2.14. Valorar a escritura como fonte de aprendizaxe e como unha forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios. Valorar a escritura como fonte de aprendizaxe. Utilizar a escrita para reflexionar sobre os coñecementos e comunicar experiencias propias.	LGB2.14.1. Describe os valores da escritura como instrumento de comunicación social fundamental para comunicar experiencias e para adquirir e transmitir coñecementos. Dá mostras de valorar a escritura como fonte de aprendizaxe. Utiliza a escrita para reflexionar sobre os coñecementos e comunicar experiencias propias.	CCL CSC CCEC
BLOQUE 3. FUNCIONAMENTO DA LINGUA				
b e l	B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun	CCL CSC

	<p>incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.</p> <p>Léxico: a casa por dentro.</p> <p>Os hiperónimos.</p> <p>Léxico: a alimentación.</p> <p>Léxico: a diversidade social e cultural e a paz.</p> <p>Léxico: a música.</p> <p>Léxico: a nosa contorna.</p> <p>Os antónimos.</p> <p>Léxico: a radio e a televisión.</p> <p>Os préstamos.</p> <p>Léxico: o cine e o teatro.</p> <p>Léxico: o parentesco.</p> <p>As frases feitas.</p> <p>Léxico: o tempo cronolóxico.</p>	<p>traballado na aula.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado coa casa e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Empregar hiperónimos relativos a campos semánticos propios do ámbito do fogar.</p> <p>Explicar o significado de frases feitas relacionadas co léxico da casa.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado coa alimentación e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado coa diversidade social e cultural e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Recoñecer e empregar lexemas e sufixos gregos frecuentes na denominación de diferentes tipos de discriminación social.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado coa música e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado coa contorna e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Recoñecer e usar antónimos relativos á contorna.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado coa radio e a televisión e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado co cine e o teatro e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento do léxico relativo ao parentesco e incorporalo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento da fraseoloxía galega.</p> <p>Empregar en enunciados propios fraseoloxía</p>	<p>registro axeitado á situación comunicativa.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado coa casa e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Emprega hiperónimos relativos a campos semánticos propios do ámbito do fogar.</p> <p>Explica o significado de frases feitas relacionadas co léxico da casa.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado coa alimentación e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado coa diversidade social e cultural e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Recoñece e emprega lexemas e sufixos gregos frecuentes na denominación de diferentes tipos de discriminación social.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado coa música e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado coa contorna e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Emparella antónimos relativos á contorna.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado coa radio e a televisión e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado co cine e o teatro e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Amplía o seu coñecemento do léxico relativo ao parentesco e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.</p> <p>Relaciona unha serie de frases feitas coas súas correspondentes definicións.</p> <p>Emprega en enunciados</p>	
--	---	--	--	--

		relacionada co parentesco. Ampliar o seu coñecemento do léxico relacionado co tempo cronolóxico e incorporalo ás súas producións orais e escritas.	proprios fraseoloxía relacionada co parentesco. Amplía o seu coñecemento do léxico relacionado co tempo cronolóxico e incorpóralo ás súas producións orais e escritas.	
a d e	B3.2. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias. Letras e fonemas. Vogais e consoantes.	B3.2. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega. Coñecer a correspondencia entre fonemas e grafías. Recoñecer os fonemas vocálicos e consonánticos do galego. Pronunciar correctamente os fonemas vocálicos e consonánticos en palabras dadas, reparando no punto de articulación.	LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega. Sinala a correspondencia entre fonemas e grafías en palabras dadas. Recoñece os fonemas vocálicos e consonánticos do galego. Pronuncia correctamente os fonemas vocálicos e consonánticos en palabras dadas, reparando no punto de articulación.	CCL CAA
b e n l	B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa. O dicionario.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma. Utilizar o dicionario con fluidez e autonomía. Coñecer as características xerais do dicionario. Interpretar adecuadamente a información lingüística e complementaria dos dicionarios. Comparar e usar dicionarios en papel e en formato dixital. Explicar a información complementaria contida nunha entrada de dicionario dada.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta. <ul style="list-style-type: none"> • Utiliza o dicionario con fluidez e autonomía. • Coñece as características xerais do dicionario. • Interpreta adecuadamente a información lingüística e complementaria dos dicionarios. Compara e usa dicionarios en papel e en formato dixital. Explica a información complementaria contida nunha entrada de dicionario.	CCL CAA
b e	B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos. <ul style="list-style-type: none"> • O adxectivo. • Os graos do adxectivo. As conxuncións comparativas. Transformación, corrección e comentario lingüístico de textos.	B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos. Identificar e explicar os usos do adxectivo nun texto dado. Empregar adecuadamente o adxectivo na súa produción escrita. Utilizar as conxuncións comparativas en enunciados conforme as súas normas de uso. Completar, transformar e comentar textos escritos aplicando as normas	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas. Identifica e explica os usos do adxectivo nun texto dado. Emprega adecuadamente o adxectivo na súa produción escrita. Utiliza as conxuncións comparativas en enunciados conforme as súas normas de uso. Completa, transforma e	CCL CD

		ortográficas e morfolóxicas do galego.	comenta textos escritos aplicando as normas ortográficas e morfolóxicas do galego.	
b e	B3.5. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. O alfabeto. Letras e dígrafos. Uso de <i>h</i> . Uso de <i>b / v</i> . Uso de <i>s / x</i> . A revisión. Grupos consonánticos <i>bl / br</i> . Grupos consonánticos <i>pl / pr</i> . Grupos consonánticos <i>fl / fr</i> . Uso de <i>-cc- / -ct-</i> . Grupos consonánticos <i>pc e pt</i> . Palabras terminadas en <i>-cio, -cia, -zo, -za</i> . A acentuación: regras xerais. O til diacrítico. Os signos de interrogación e exclamación. As parénteses. As comiñas.	B3.5. Aplicar e valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. Coñecer o alfabeto e sinalar os nomes das grafías en textos dados. Combinar as letras do alfabeto para a creación de palabras. Coñecer as normas de uso do <i>h</i> e aplicar estes coñecementos na escrita. Ampliar o seu coñecemento dos prefixos gregos grafados con <i>h</i> . Utilizar correctamente o <i>b</i> e o <i>v</i> na súa produción escrita. Empregar correctamente o <i>s</i> e o <i>x</i> na súa produción escrita. Coñecer e aplicar pautas para a revisión dos textos escritos. Dar mostras de valorar positivamente a aplicación das normas ortográficas e morfolóxicas nos textos. Empregar adecuadamente os grupos consonánticos <i>bl / br, pl / pr e fl / fr</i> en enunciados e textos dados. Distinguir o léxico que contén os grupos consonánticos <i>bl / br, pl / pr e fl / fr</i> . Empregar correctamente os grupos cultos <i>-cc- / -ct-</i> en palabras dadas. Utilizar correctamente os grupos <i>pc e pt</i> na redacción dun texto breve. Completar adecuadamente palabras rematadas en <i>-cio, -cia, -zo, -za</i> . Clasificar as palabras segundo a súa sílaba tónica. Identificar pares diacríticos e explicar a diferenza entre ambos os termos. Acentuar correctamente enunciados e textos dados. Xustificar o uso do til nunha serie de palabras. Corrixir erros referentes ao uso dos signos de interrogación e exclamación e á	LGB3.5.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. Coñece o alfabeto e sinala os nomes das grafías en textos dados. Combina as letras do alfabeto para a creación de palabras. Coñece as normas de uso do <i>h</i> e aplica estes coñecementos na escrita. Amplía o seu coñecemento dos prefixos gregos grafados con <i>h</i> . Utiliza correctamente o <i>b</i> e o <i>v</i> na súa produción escrita. Emprega correctamente o <i>s</i> e o <i>x</i> na súa produción escrita. Emprega adecuadamente os grupos consonánticos <i>bl / br, pl / pr, fl / fr</i> en enunciados e textos dados. Distingue o léxico que contén os grupos consonánticos <i>bl / br, pl / pr, fl / fr</i> . Emprega correctamente os grupos cultos <i>-cc- / -ct-</i> en palabras dadas. Utiliza correctamente os grupos <i>pc e pt</i> na redacción dun texto breve. Completa adecuadamente palabras rematadas en <i>-cio, -cia, -zo, -za</i> . Clasifica as palabras segundo a súa sílaba tónica. Identifica pares diacríticos e explica a diferenza entre ambos os termos. Acentúa correctamente enunciados e textos dados. Xustifica o uso do til nunha serie de palabras. Coñece as normas e pautas de uso das parénteses e as comiñas. Xustifica razoadamente o uso das parénteses e comiñas nun texto. Transforma textos dados utilizando adecuadamente parénteses e comiñas. Escribe enunciados empregando correctamente os signos	CCL

		acentuación de pronomes en enunciados dados. Coñecer as normas e pautas de uso das parénteses e as comiñas. Xustificar razoadamente o uso das parénteses e comiñas nun texto. Transformar textos dados utilizando adecuadamente parénteses e comiñas. Escribir enunciados empregando correctamente os signos de interrogación e exclamación. Explicar as funcións das comiñas dobres e as parénteses empregadas nun texto. Elaborar enunciados utilizando adecuadamente parénteses e comiñas.	de interrogación e exclamación. LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos. <ul style="list-style-type: none"> • Coñece e aplica pautas para a revisión dos textos escritos. Dá mostras de valorar positivamente a aplicación das normas ortográficas e morfolóxicas nos textos. Corrixe erros referentes ao uso dos signos de interrogación e exclamación e á acentuación de pronomes en enunciados dados.	CCL
E	B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual. O punto. A coma. O punto e coma. Os dous puntos. Os puntos suspensivos.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual. <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer as pautas e normas de uso do punto, a coma e o punto e coma. • Analizar a puntuación en textos dados, de xeito guiado. Coñecer as normas e pautas de uso dos dous puntos, os puntos suspensivos e os signos de interrogación. Puntuar correctamente textos dados. Explicar a diferenza de significado entre unha parella de enunciados con distinta puntuación. Explicar razoadamente o uso dos dous puntos e os puntos suspensivos nun texto.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual. <ul style="list-style-type: none"> • Coñece as pautas de uso do punto, a coma e o punto e coma. • Analiza a puntuación en textos dados, de xeito guiado. Coñece as normas e pautas de uso dos dous puntos, os puntos suspensivos e os signos de interrogación. Puntúa correctamente textos dados. Explica a diferenza de significado entre unha parella de enunciados con distinta puntuación. Explica razoadamente o uso dos dous puntos e os puntos suspensivos nun texto.	CCL
b e	B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais. A formación de palabras (I): lexema e morfemas. Morfemas flexivos e derivativos. As desinencias verbais. A formación de palabras (II): prefixos e sufixos. Sufixos derivativos e	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais. Distinguir os lexemas en palabras dadas. Diferenciar e clasificar os morfemas en termos dados. Distinguir os prefixos e os diferentes tipos de sufixos en palabras	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos. Distingue os lexemas en palabras dadas. Diferencia e clasifica os morfemas en termos dados. Distingue os prefixos e os diferentes tipos de sufixos en palabras dadas.	CCL CAA

	<p>apreciativos. O substantivo. O xénero. O número. Substantivos invariábeis. O verbo. Partes do verbo. O tempo. O modo.</p>	<p>dadas. Caracterizar morfoloxicamente o substantivo. Identificar os substantivos nun texto dado. Coñecer os xentilicios correspondentes a unha serie de substantivos localizados nun texto. Formar o feminino dunha serie de xentilicios. Recoñecer nun texto dous adxectivos formados a partir de substantivos. Identificar os verbos nun texto dado e recoñecer o seu suxeito. Caracterizar morfoloxicamente verbos dados. Recoñecer os tempos verbais en formas dadas. Empregar os morfemas precisos para dotar de coherencia un texto. Ampliar o seu repertorio léxico mediante o coñecemento de prefixos e sufixos para formar novas palabras. Transformar correctamente o xénero dos substantivos en enunciados dados, mantendo a concordancia. Formar axeitadamente o plural dos substantivos dunha serie. Empregar con corrección unha serie de substantivos invariábeis na construción de enunciados. Escribir exemplos de palabras rematadas en -/ e formar correctamente o plural destas. Escribir adxectivos a partir dunha serie dada de substantivos. Escribir enunciados a partir de verbos dados, conxugándoos nos tres modos verbais.</p>	<p>Caracteriza morfoloxicamente o substantivo. Identifica os substantivos nun texto dado. Ofrece os xentilicios correspondentes a unha serie de substantivos localizados no texto. Forma o feminino dunha serie de xentilicios. Recoñece nun texto dous adxectivos formados a partir de substantivos. Identifica os verbos nun texto dado e recoñece o seu suxeito. Caracteriza morfoloxicamente verbos dados. Recoñece os tempos verbais en formas dadas.</p> <p>LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade. Reescribe un texto dado empregando os morfemas precisos para dotalo de coherencia. Amplía o seu repertorio léxico mediante o coñecemento de prefixos e sufixos para formar novas palabras. Transforma correctamente o xénero dos substantivos en enunciados dados, mantendo a concordancia. Forma axeitadamente o plural dos substantivos dunha serie. Emprega con corrección unha serie de substantivos invariábeis na construción de enunciados. Escribe exemplos de palabras rematadas en -/ e forma correctamente o plural destas. Escribe adxectivos a partir dunha serie dada de substantivos. Escribe enunciados a partir de verbos dados, conxugándoos nos tres modos verbais.</p>	<p>CCL CAA</p>
e h	<p>B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos nexos e conectores textuais (espaciais, de oposición e contraste) e dos principais mecanismos de referencia</p>	<p>B3.8. Recoñecer e usar os nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna. Identificar e explicar os</p>	<p>LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de referencia interna que lle</p>	<p>CCL CAA</p>

	<p>interna, tanto gramaticais como léxicos.</p> <p>A cohesión textual.</p> <p>Mecanismos de cohesión textual: anáfora, substitución e elipse.</p> <p>Os conectores textuais.</p> <p>Conectores aditivos, temporais e espaciais.</p> <p>Conectores opositivos, causais e organizadores.</p>	<p>principais mecanismos de cohesión textual: anáfora, substitución e elipse.</p> <p>Recoñecer e clasificar distintos conectores textuais en textos dados.</p> <p>Empregar, de xeito guiado, mecanismos de cohesión para corrir e completar textos.</p> <p>Empregar conectores textuais na redacción de textos, de xeito guiado.</p>	<p>proporcionan cohesión a un texto.</p> <p>Identifica nos textos e explica os principais mecanismos de cohesión textual: anáfora, substitución e elipse.</p> <p>Recoñece e clasifica distintos conectores textuais en textos dados.</p> <p>LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Emprega, de xeito guiado, mecanismos de cohesión para corrir e completar textos. • Emprega unha serie de conectores textuais para organizar como texto unha serie de enunciados. • Redacta un texto breve, de forma guiada, utilizando diferentes organizadores do discurso. 	
e h	<p>B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.</p> <p>A frase: definición e clasificación.</p> <p>A cláusula.</p> <p>O modificador.</p> <p>A cláusula: definición e clasificación.</p> <p>Funcións que se poden dar no interior da cláusula.</p> <p>Tipos de cláusulas.</p> <p>As cláusulas subordinadas.</p> <p>O suxeito e o predicado.</p> <p>Recoñecemento do suxeito dunha cláusula.</p> <p>Funcións do suxeito.</p> <p>Suxeito elidido.</p> <p>Tipos de cláusulas.</p> <p>O complemento directo.</p> <p>O complemento indirecto.</p> <p>O complemento circunstancial.</p>	<p>B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.</p> <p>Identificar frases nun texto e distinguir entre simples e complexas.</p> <p>Recoñecer o núcleo das frases nunha serie de cláusulas.</p> <p>Localizar o modificador nunha serie de frases tiradas dun texto.</p> <p>Analizar sintacticamente frases subliñadas en cláusulas dadas.</p> <p>Elaborar enunciados atendendo aos compoñentes sintácticos.</p> <p>Completar enunciados engadindo adecuadamente unha serie de modificadores.</p> <p>Identificar razoadamente cláusulas nun texto e distinguir entre simples e complexas.</p> <p>Recoñecer cláusulas subordinadas e distinguir entre substantivas, adxectivas e adverbais.</p> <p>Reparar na concordancia entre suxeitos e predicados nun texto.</p>	<p>LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.</p> <p>Identifica frases nun texto e distingue entre simples e complexas.</p> <p>Recoñece o núcleo das frases nunha serie de cláusulas.</p> <p>Localiza o modificador nunha serie de frases tiradas dun texto.</p> <p>Analiza sintacticamente frases subliñadas en cláusulas dadas.</p> <p>Elabora enunciados atendendo aos compoñentes sintácticos.</p> <p>Completa enunciados engadindo adecuadamente unha serie de modificadores dados.</p> <p>Identifica razoadamente cláusulas nun texto e distingue entre simples e complexas.</p> <p>Recoñece cláusulas subordinadas e distingue entre substantivas, adxectivas e adverbais.</p> <p>Repara na concordancia</p>	CCL

		<p>Recoñecer as unidades que desempeñan a función de suxeito en cláusulas dadas. Sinalar os pronomes adecuados como suxeito de predicados dados. Clasificar predicados dados en formas simples e perífrases verbais. Distinguir entre as cláusulas transitivas e intransitivas dunha serie. Clasificar os predicados dunha serie de cláusulas en reflexivos, recíprocos e impersoais. Analizar nun texto os complementos directos e substituílos polos pronomes correspondentes. Transformar enunciados substituíndo os obxectos indirectos polos pronomes adecuados. Analizar os complementos circunstanciais en enunciados dados. Identificar e caracterizar nun texto as unidades en función de suxeito. Analizar os predicados sinalados nun texto. Sinalar en cláusulas tiradas dun texto as funcións sintácticas de suxeito, CD, CI e CC, así como as unidades que as desempeñan.</p>	<p>entre suxeitos e predicados nun texto. Recoñece as unidades que desempeñan a función de suxeito en cláusulas dadas. Sinala os pronomes adecuados como suxeito de predicados dados. Clasifica predicados dados en formas simples e perífrases verbais. Distingue entre as cláusulas transitivas e intransitivas dunha serie. Clasifica os predicados dunha serie de cláusulas en reflexivos, recíprocos e impersoais. Analiza nun texto os complementos directos e substitúeoos polos pronomes correspondentes. Transforma enunciados substituíndo os obxectos indirectos polos pronomes adecuados. Analiza os complementos circunstanciais en enunciados dados. Identifica e caracteriza nun texto as unidades en función de suxeito. Analiza os predicados sinalados nun texto. Sinala en cláusulas tiradas dun texto as funcións sintácticas de suxeito, CD, CI e CC, así como as unidades que as desempeñan.</p>	
E	<p>B3.10. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso. Análise de textos propios e alleos. Avaliación e autoavaliación.</p>	<p>B3.10. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe. Analizar textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos. Recoñecer o erro como parte do proceso de aprendizaxe. Propor solucións de mellora para os erros propios e alleos.</p>	<p>LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora. Analiza textos propios e alleos, aplicando os coñecementos adquiridos. Recoñece o erro como parte do proceso de aprendizaxe. Propón solucións de mellora para os erros propios e alleos.</p>	<p>CCL CAA</p>
b e h	<p>B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten</p>	<p>B3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten</p>	<p>LGB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e</p>	<p>CCL CAA</p>

	estereotipos lingüísticos ou culturais.	estereotipos lingüísticos ou culturais.	valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	
b e	<p>B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. Desenvolvemento dunha competencia comunicativa integrada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recomendacións para avanzar no coñecemento do portugués. <p>“Falsos amigos” en lingua portuguesa. Dramatización e comprensión dun texto bilingüe (galego-inglés).</p>	<p>B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valorar e utilizar os coñecementos adquiridos no curso para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. • Traducir ao galego unha serie de enunciados en lingua portuguesa. • Reflexionar sobre a proximidade entre o galego e o portugués e as diferenzas co castelán. <p>Inferir, a partir do contexto, o significado de “falsos amigos” en lingua portuguesa. Dramatizar e comprender un texto bilingüe (galego-inglés).</p>	<p>LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras. Dá mostras de valorar e utilizar os coñecementos adquiridos no curso para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traduce ao galego unha serie de enunciados en lingua portuguesa. • Reflexiona sobre a proximidade entre o galego e o portugués e as diferenzas co castelán. <p>Infire, a partir do contexto, o significado de “falsos amigos” en lingua portuguesa. Dramatiza e comprende un texto bilingüe (galego-inglés).</p>	CCL CAA
BLOQUE 4. LINGUA E SOCIEDADE				
n o	<p>B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade. A lusofonía.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Linguas minoritarias e minorizadas. • O caso galego. • A lusofonía. <p>Expresión oral: reflexión sobre a propia lingua inicial.</p>	<p>B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás culturas que a integran.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e sinal de identidade. • Definir os conceptos “lingua ambiental” e “lingua materna”. • Coñecer, explicar e 	<p>LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos. Dá mostras de valorar e respectar todas as linguas como medios de relación interpersonal e sinais de identidade. Define os conceptos “lingua ambiental” e “lingua materna”.</p> <p>LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica</p>	CCL CSC

		<p>analizar a diferenza entre linguas minoritarias e minorizadas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analizar, aplicando os coñecementos adquiridos, a situación sociolingüística do galego como lingua maioritaria e minorizada. • Coñecer as linguas que se falan en España. • Valorar as linguas faladas en España como un elemento de riqueza cultural. • Compartir a súa experiencia lingüística cos demais membros da clase. • Valorar a importancia de falar galego no contexto lusófono. • Coñecer os territorios que integran a comunidade lusófona e calcular, coa axuda dun mapa, o seu tamaño. • Empregar recursos de lecer en lingua portuguesa (vídeos en rede) e comprender o seu contido. 	<p>estes conceptos ao caso galego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñece, explica e analiza a diferenza entre linguas minoritarias e minorizadas. • Interpreta, de xeito guiado, gráficos relativos ao uso do galego e reflexiona sobre a situación sociolingüística do idioma. <p>Analiza, aplicando os coñecementos adquiridos, o caso do galego como lingua minorizada.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> • Compartir a súa experiencia lingüística cos demais membros da clase. • Valorar a importancia de falar galego no contexto lusófono. • Coñecer os territorios que integran a comunidade lusófona e calcular, coa axuda dun mapa, o seu tamaño. • Empregar recursos de lecer en lingua portuguesa (vídeos en rede) e comprender o seu contido. 	<p>LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.</p> <p>Coñece as linguas que se falan en España.</p> <p>Dá mostras de valorar as linguas faladas en España como un elemento de riqueza cultural.</p>	<p>CCL CSC</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Valorar a importancia de falar galego no contexto lusófono. • Coñecer os territorios que integran a comunidade lusófona e calcular, coa axuda dun mapa, o seu tamaño. • Empregar recursos de lecer en lingua portuguesa (vídeos en rede) e comprender o seu contido. 	<p>LGB4.1.4. Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración.</p> <p>Comparte a súa experiencia lingüística cos demais membros da clase.</p>	<p>CCL</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Empregar recursos de lecer en lingua portuguesa (vídeos en rede) e comprender o seu contido. 	<p>LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dá mostras de valorar a importancia de falar galego no contexto lusófono. <p>Coñece os territorios que integran a comunidade lusófona e calcula, coa axuda dun mapa, o seu tamaño.</p>	<p>CCL CCEC</p>
		<ul style="list-style-type: none"> • Empregar recursos de lecer en lingua portuguesa (vídeos en rede) e comprender o seu contido. 	<p>LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.</p> <p>Emprega recursos de</p>	<p>CCL CCEC CD</p>

			lecer en lingua portuguesa (vídeos en rede) e dá mostras de comprender o seu contido.	
ñ o	<p>B4.2. Situación sociolingüística do galego.</p> <ul style="list-style-type: none"> O galego no ámbito local. Os servizos de normalización lingüística. <p>Toponimia e antroponimia. O galego na súa contorna. A transmisión lingüística.</p>	<p>B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega na contorna.</p> <p>Coñecer o servizo de normalización lingüística do seu concello e valorar a súa importancia.</p> <p>Procurar información sobre iniciativas pola normalización lingüística no ámbito local e reflexionar sobre estas.</p> <p>Informarse sobre a situación sociolingüística do galego no seu concello e comparala coa situación doutros contextos.</p> <p>Deseñar en grupo unha campaña para aumentar o uso do galego no seu concello.</p> <p>Interesarse por contribuír á normalización do idioma na súa contorna.</p> <p>Definir o concepto “lingua materna” ou “lingua inicial”.</p> <p>Reflexionar oralmente sobre os factores que condicionan a aprendizaxe e o uso dunha lingua.</p> <p>Definir os conceptos “bilingüismo individual” e “bilingüismo social” e reflexionar sobre estes a partir da propia experiencia.</p> <p>Analizar, de xeito guiado, a evolución da situación sociolingüística do galego nunha década a partir dun gráfico.</p> <p>Dar mostras de comprender e rexeitar os prexuízos asociados ao uso do galego.</p> <p>Definir topónimo e antropónimo.</p> <p>Ampliar o seu coñecemento dos topónimos da súa contorna e valoralos positivamente.</p> <p>Analizar a frecuencia dos antropónimos galegos na súa contorna e coñecer a forma propia para os nomes en castelán.</p> <p>Coñecer tres topónimos e tres antropónimos e empregalos nun texto breve.</p>	<p>LGB4.2.1. Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo da súa contorna (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.</p> <p>Coñece o servizo de normalización lingüística do seu concello e dá mostras de valorar a súa importancia.</p> <p>Procura información sobre iniciativas pola normalización lingüística no ámbito local e reflexiona sobre estas.</p> <p>Infórmase sobre a situación sociolingüística do galego no seu concello e compáraa coa situación doutros contextos.</p> <p>Deseña en grupo unha campaña para aumentar o uso do galego no seu concello.</p> <p>Dá mostras de interesarse por contribuír á normalización do idioma na súa contorna.</p> <p>Define o concepto “lingua materna” ou “lingua inicial”.</p> <p>Reflexiona oralmente sobre os factores que condicionan a aprendizaxe e o uso dunha lingua.</p> <p>Define os conceptos “bilingüismo individual” e “bilingüismo social” e reflexiona sobre estes a partir da propia experiencia.</p> <p>Analiza, de xeito guiado, a evolución da situación sociolingüística do galego nunha década a partir dun gráfico.</p> <p>Dá mostras de comprender e rexeitar os prexuízos asociados ao uso do galego.</p> <p>LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.</p> <p>Define topónimo e antropónimo.</p> <ul style="list-style-type: none"> Amplía o coñecemento dos topónimos da súa contorna e dá mostras de valoralos. 	<p>CCL</p> <p>CCL</p>

			Analiza a frecuencia dos antropónimos galegos na súa contorna e coñece a forma propia para os nomes en castelán. Emprega tres topónimos e tres antropónimos na redacción dun texto breve.	
ñ o	B4.3. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega. A normalización. O galego no ámbito educativo.	B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega. Coñecer a lexislación relativa ao galego no sistema educativo (Lei de normalización lingüística). Reflexionar en grupo, baixo guía, sobre a conveniencia da discriminación positiva. Analizar, coa axuda duns gráficos, a situación do galego no ámbito educativo. Reflexionar por escrito, en relación cun texto lido, sobre a importancia do ensino para a normalización do galego. Analizar, de xeito guiado, a propia práctica lingüística. Reflexionar sobre o proceso de normalización do galego. Valorar a importancia da propia contribución individual e social á normalización da lingua galega. Analizar a propia práctica lingüística coa axuda dun cuestionario.	LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo. <ul style="list-style-type: none"> • Coñece a lexislación relativa ao galego no sistema educativo (Lei de normalización lingüística). • Reflexiona en grupo, seguindo unhas pautas, sobre a conveniencia da discriminación positiva. Analiza, coa axuda duns gráficos, a situación do galego no ámbito educativo. Reflexiona por escrito, en relación cun texto lido, sobre a importancia do ensino para a normalización do galego.	CCL CSC
			LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuir individual e socialmente á normalización da lingua galega. Analiza, de xeito guiado, a propia práctica lingüística. Reflexiona sobre o proceso de normalización do galego. Dá mostras de valorar a importancia da propia contribución individual e social á normalización da lingua galega. Analiza a propia práctica lingüística coa axuda dun cuestionario.	CCL CSC
ñ. o.	B4.4. Situación legal das linguas do Estado español. Lei de normalización lingüística.	B4.4. Describir a situación legal das linguas do Estado español. <ul style="list-style-type: none"> • Coñecer a existencia da Lei de normalización lingüística e comprender os 	LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local. <ul style="list-style-type: none"> • Coñece a existencia da Lei de normalización lingüística e 	CCL CSC

		<p>aspectos máis relevantes do seu contido.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexionar, empregando o propio criterio, sobre a situación sociolingüística do galego, en relación coa aplicación da Lei de normalización lingüística. 	<p>mostra explicitamente a comprensión dos aspectos máis relevantes do seu contido.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona, empregando o propio criterio, sobre a situación sociolingüística do galego, en relación coa aplicación da Lei de normalización lingüística. 	
ño	B4.5. Prexuízos lingüísticos. Prexuízos lingüísticos.	<p>B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles. Definir “prexuízo lingüístico”, empregando o propio léxico. Detectar e analizar a presenza de prexuízos na propia práctica. Procurar argumentos para rebater os propios prexuízos. Recoñecer, de xeito guiado, prexuízos de carácter socioeconómico asociados ás linguas. Dar mostras de comprender e rexeitar os prexuízos asociados á lingua galega. Razoar sobre a validez da lingua galega para a música, facendo uso dos coñecementos e valores adquiridos. Reflexionar, a partir dun texto, sobre os prexuízos asociados ao uso do galego.</p>	<p>LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na da súa contorna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Define “prexuízo lingüístico”, empregando o propio léxico. • Detecta e analiza, de xeito guiado, a presenza de prexuízos na propia práctica. • Procura argumentos para rebater os propios prexuízos. • Recoñece, de xeito guiado, prexuízos de carácter socioeconómico asociados ás linguas. <p>Dá mostras de comprender e rexeitar os prexuízos asociados á lingua galega. Razoar sobre a validez da lingua galega para a música, facendo uso dos coñecementos e valores adquiridos. Reflexiona, a partir dun texto, sobre os prexuízos asociados ao uso do galego.</p>	CCL CSC
ño	B4.6. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante	<p>B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala</p>	<p>LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Distingue as diferenzas entre os tipos 	CCL

	<p>dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal. Os rexistros da fala. A variedade estándar. Estándar e prexuízos.</p>	<p>como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia. Distinguir as diferenzas entre os tipos de rexistro. Reflexionar sobre o emprego de diferentes rexistros na súa práctica lingüística. Identificar o tipo de rexistro adecuado a diferentes situacións comunicativas. Empregar o rexistro adecuado en función do contexto e intención comunicativa. Identificar razoadamente o rexistro empregado nun texto e ofrecer equivalencias léxicas noutra variante diafásica. Recoñecer, de forma guiada, o léxico empregado na xerga estudantil. Coñecer os trazos da variedade estándar e reflexionar sobre o seu uso. Valorar o estándar como variante unificadora. Recoñecer nun texto a variedade estándar e explicar as diferenzas de pronuncia respecto da variedade occidental. Reflexionar sobre a existencia de prexuízos asociados ás variedades dialectais. Debater sobre o uso do galego nos medios de comunicación. Empregar os trazos propios da súa zona en situacións comunicativas acaídas.</p>	<p>de rexistro.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre o emprego de diferentes rexistros na súa práctica lingüística. • Identifica o tipo de rexistro adecuado a diferentes situacións comunicativas. <p>Emprega o rexistro adecuado en función do contexto e intención comunicativa. Identifica razoadamente o rexistro empregado nun texto e ofrece equivalencias léxicas noutra variante diafásica.</p> <p>LGB4.6.2. Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recoñece, de forma guiada, o léxico empregado na xerga estudantil. <p>LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coñece os trazos da variedade estándar e reflexiona sobre o seu uso. <p>Demostra valorar o estándar como variante unificadora. Recoñece nun texto a variedade estándar e explica as diferenzas de pronuncia respecto da variedade occidental.</p> <p>LGB4.6.4. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reflexiona sobre a existencia de prexuízos asociados ás variedades dialectais. • Debate sobre o uso do galego nos 	<p></p> <p>CCL</p> <p>CCL</p> <p>CCL CSC</p>
--	---	--	--	--

			medios de comunicación. Emprega os trazos propios da súa zona en situacións comunicativas acaídas.	
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
h l	B5.1. Lectura, con regularidade, de obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe. Desenvolvemento do criterio lector. Información sobre o autor ou autora do texto de lectura.	B5.1. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe. Ler con regularidade obras literarias. <ul style="list-style-type: none"> Desenvolver progresivamente o seu criterio lector. Asimilar, progresivamente, os trazos formais e estéticos dos textos. Coñecer a traxectoria dos autores e autoras dos textos de lectura.	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos. Le con regularidade obras literarias. <ul style="list-style-type: none"> Desenvolve progresivamente o seu criterio lector. Coñece a traxectoria dos autores e autoras dos textos de lectura. 	CCL
			LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios. Asimila, progresivamente, os trazos formais e estéticos dos textos.	CCL
h l	B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal, a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos. Lectura comprensiva de textos poéticos: <i>Penúltimas tendencias</i> , Carlos Negro. Actividades de comprensión textual. Dramatización dun poema. Os textos poéticos. Alguns recursos formais dos textos poéticos. Lectura e audición de poemas diversos.	B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos. Ler comprensivamente textos poéticos e dar mostras explícitas da súa interpretación. Responder correctamente preguntas sobre o contido dos textos. Resumir o argumento dos poemas. Ofrecer un título alternativo acaído para composicións poéticas lidas. Realizar unha dramatización dun poema, por parellas. Identificar os trazos xerais do texto poético.	LGLB5.2.1. Le expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos. Le comprensivamente textos poéticos e dá mostras explícitas da súa interpretación. Responde correctamente preguntas sobre o contido dos textos. Resume o argumento dos poemas. Ofrece un título alternativo acaído para composicións poéticas dadas. Realiza unha dramatización dun poema da súa elección, por parellas. Identifica os trazos xerais	CCL

		<p>Recoñecer a medida dos versos e a presenza de rima nunha composición. Explicar algúns dos recursos formais do texto poético: paralelismo, aliteración, antítese e anáfora.</p> <p>Ler comprensivamente e escoitar audicións de poemas cantados e cancións.</p>	<p>do texto poético. Recoñece a medida dos versos e a presenza de rima nunha composición. Explica algúns dos recursos formais do texto poético: paralelismo, aliteración, antítese e anáfora.</p> <p>Le comprensivamente e escoita audicións de poemas cantados e cancións.</p>	
h l	<p>B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos elementos estruturais e formais máis salientábeis: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais. Lectura expresiva e comprensiva dun texto narrativo: «Reciclado», en <i>Exogamia 0.3</i>, Ramón Caride Ogando. Lectura expresiva e comprensiva dun texto narrativo: «Unha rozadela distante», en <i>A neve interminable</i>, Agustín Fernández Paz. A narración. Tipos de descrición. Tipos de narración. Lectura expresiva e comprensiva dun texto narrativo: «Un de nós», en <i>Dragal III</i>, Elena Gallego Abad. Lectura comprensiva dun cómic: «Refuxio», de Jacobo Fernández Serrano. Lectura expresiva e comprensiva dun texto narrativo: «Cabaliño de mar», en <i>Recinto gris</i>, Leticia Costas.</p>	<p>B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os elementos estruturais e formais máis salientábeis: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais. Ler expresivamente textos narrativos e mostrar a súa comprensión de xeito explícito. Identificar os trazos xerais do texto narrativo. Coñecer os tipos principais de descrición. Distinguir os tipos principais de narración segundo o punto de vista da voz narradora. Ler comprensivamente un cómic. Comentar a linguaxe gráfica dunha banda deseñada, en relación co seu contido.</p>	<p>LGLB5.3.1. Le expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos estruturais e formais máis salientábeis: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais. Le expresivamente textos narrativos e comenta o seu contido. Identifica os trazos xerais do texto narrativo. Coñece os tipos principais de descrición. Distingue os tipos principais de narración segundo o punto de vista da voz narradora. Le comprensivamente un cómic. Comenta a linguaxe gráfica dunha banda deseñada, en relación co seu contido.</p>	CCL
h l	<p>B5.4. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e recoñecemento dos compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros. Lectura comprensiva e dramatizada dun texto teatral: «Nena rebelde», en <i>Sira e o robot</i>, Mark Wiersma e Miguel Mosqueira.</p>	<p>B5.4. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ler dramatizada e comprensivamente un texto teatral e mostrar a comprensión do seu contido. <p>Comentar os trazos xerais dun texto teatral.</p>	<p>LGLB5.4.1. Le dramatizada e comprensivamente, visiona pezas teatrais e recoñece os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.</p> <ul style="list-style-type: none"> Le dramatizada e comprensivamente un texto teatral. Mostra a súa comprensión do contido da lectura. <p>Comenta os trazos xerais dun texto teatral dado.</p>	CCL
h l	<p>B5.5. Comparación de textos pertencentes a</p>	<p>B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes</p>	<p>LGLB5.5.1. Compara textos pertencentes aos</p>	CCL

	<p>diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais. Procura e análise de cancións. Escoita dunha canción contida nun texto de lectura. Actividades de comprensión textual.</p>	<p>xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais. Procurar cancións de artistas galegos e identificar nelas, de forma razoada, os trazos propios do poema. Escoitar unha canción contida nun texto de lectura. Comparar as coincidencias e diferenzas entre o texto teatral e a canción. Definir varios xéneros mencionados nun texto.</p>	<p>diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Escoita unha canción contida nun texto de lectura. <p>Compara as coincidencias e diferenzas entre o texto teatral e a canción. Define varios xéneros mencionados nun texto.</p>	
			<p>LGLB5.5.2. Compara textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais. Procura cancións de artistas galegos e identifica nelas, de forma razoada, os trazos propios do poema.</p>	CCL
h l	<p>B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada, identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos. Análise de textos narrativos, descritivos e dialogados. Análise de textos poéticos. Comprensión dun texto teatral.</p>	<p>B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Distinguir os trazos propios dos textos narrativos, descritivos e dialogados. • Identificar nun texto fragmentos narrativos, descritivos e dialogados. • Analizar, de forma guiada, textos poéticos atendendo á súa estrutura e métrica. • Identificar en textos poéticos os recursos formais estudados (paralelismo, aliteración, antítese e anáfora). • Explicar razoadamente a función das anotacións 	<p>LGB.5.6.1. Analiza textos literarios, de maneira guiada, identifica os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Clasifica textos dados en narrativos, descritivos e dialogados. • Identifica nun texto os fragmentos narrativos, descritivos e dialogados. • Analiza, de forma guiada, textos poéticos atendendo á súa estrutura e métrica. • Identifica en textos poéticos os recursos formais estudados (paralelismo, aliteración, antítese e anáfora). • Explica razoadamente a función das anotacións nun texto 	CCL

		nun texto teatral.	teatral.	
h l n	B5.7. Produción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula. Expresión escrita: transformación de textos narrativos, descritivos e dialogados. Expresión escrita: creación de poemas. Expresión escrita: descrición breve. Expresión escrita: diálogo.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula. Empregar os trazos propios dos textos narrativos, descritivos e dialogados para transformar textos dados. Escribir un poema relacionado coa temática dunha lectura. Escribir un poema servíndose dun modelo analizado. Redactar unha descrición breve de temática relacionada coa dun texto de lectura. Escribir un diálogo relacionado coa temática dunha lectura. Asimilar e utilizar os recursos traballados na aula na súa produción escrita.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula. Emprega os trazos propios dos textos narrativos, descritivos e dialogados para transformar textos dados. Escribe un poema relacionado coa temática dunha lectura. Escribe un poema servíndose dun modelo analizado. Redacta unha descrición breve de temática relacionada coa dun texto de lectura. Escribe un diálogo relacionado coa temática dunha lectura. Utiliza os recursos traballados na aula na súa produción escrita.	CCL CCEC
h l n	B5.8. Descrición e caracterización dos trazos definatorios básicos da linguaxe cinematográfica. <ul style="list-style-type: none"> O cine: a sétima arte. A linguaxe do cine. Análise dun tráiler.	B5.8. Describir e caracterizar os trazos definatorios básicos da linguaxe cinematográfica. <ul style="list-style-type: none"> Coñecer os trazos definatorios da linguaxe cinematográfica. Definir, en equipo, termos de uso frecuente na linguaxe cinematográfica. Analizar, de forma guiada, un tráiler dun filme galego.	LGLB5.8.1. Describe e caracteriza os trazos definatorios básicos da linguaxe cinematográfica. <ul style="list-style-type: none"> Coñece os trazos definatorios da linguaxe cinematográfica. Define, en equipo, termos de uso frecuente na linguaxe cinematográfica. LGB5.8.2. Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias filmicas. Analiza, de forma guiada, un tráiler dun filme galego.	CCL CCEC CCL CCEC
e h l	B5.9. Aproveitamento, baixo guía, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes. Uso das bibliotecas virtuais e dos catálogos dixitais.	B5.9. Servirse, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes. <ul style="list-style-type: none"> Realizar, baixo guía, procuras bibliográficas en Internet. Aproveitar os fondos da 	LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes. <ul style="list-style-type: none"> Realiza, baixo guía, procuras bibliográficas en Internet. Aproveita os fondos da biblioteca 	CCL CD

		<p>biblioteca para a realización de traballos na aula.</p> <p>Citar adecuadamente os títulos de volumes procurados nas bibliotecas.</p>	<p>para a realización de traballos na aula.</p> <p>Cita adecuadamente os títulos de libros procurados nas bibliotecas.</p>	
--	--	---	--	--

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso

OBXECTIVOS	BLOQUES DE CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES E INDICADORES	COMPETENCIAS CLAVE
BLOQUE 1. COMUNICACIÓN ORAL. ESCOITAR E FALAR				
de h	<p>B1.1. Comprensión e interpretación de textos propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención aos xéneros de carácter argumentativo. Escrita e visionamento comprensivo de textos orais do ámbito audiovisual. Análise guiada de textos orais.</p>	<p>B1.1. Identificar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos medios de comunicación audiovisual. Visionar comprensivamente textos orais do ámbito audiovisual e dar mostras explícitas da súa lóxica interpretación. Determinar o tema dos textos de xeito preciso. Comentar o contido dos textos, de xeito guiado. Analizar, baixo guía, a estrutura dos textos e recoñecer a idea principal e as ideas secundarias. Analizar criticamente os textos desde o punto de vista formal, en relación co seu contido, de xeito guiado. Ofrecer a súa opinión sobre o contido dos textos de xeito claro e empregando o propio criterio.</p>	<p>LGB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais dos medios de comunicación audiovisuais, identifica o propósito, a tese e os argumentos de noticias debates ou declaracións, determina o tema e recoñece a intención comunicativa do/da falante. Visiona comprensivamente textos orais do ámbito audiovisual e dá mostras explícitas da súa lóxica interpretación. Determina o tema dos textos de xeito preciso. Comenta o contido dos textos, de xeito guiado.</p>	CCL
			<p>LGB1.1.2. Distingue as partes nas que se estruturan as mensaxes orais, o tema, así como a idea principal e as secundarias. Analiza, baixo guía, a estrutura dos textos e recoñece a idea principal e as ideas secundarias.</p>	CCL
			<p>LGB1.1.3. Analiza criticamente tanto a forma como o contido de noticias e debates procedentes dos medios de comunicación e recoñece a validez dos argumentos.</p>	CCL CAA

			<p>Analizar criticamente os textos desde o punto de vista formal, en relación co seu contido, de xeito guiado.</p> <p>Ofrece a súa opinión sobre o contido dos textos de xeito claro e empregando o propio criterio.</p>	
d e h	B1.2. Comprensión e análise de textos publicitarios dos medios de comunicación audiovisual. Análise guiada de textos publicitarios.	B1.2. Comprender e analizar textos expositivos e publicitarios, diferenciar neles información, opinión e persuasión. Distinguir os elementos persuasivos en textos publicitarios. Analizar as técnicas retóricas e os recursos estilísticos empregados nos textos, seguindo unhas pautas. Explicar, baixo guía, a función dos elementos non verbais (música e imaxes) en textos publicitarios.	LGB1.2.1. Distingue entre opinión e persuasión en mensaxes publicitarias orais e identifica as estratexias de enfatización. Distingue os elementos persuasivos en textos publicitarios.	CCL CAA
			LGB1.2.2. Analiza os elementos verbais dos textos orais: no plano fónico (xogos fónicos), no plano morfosintáctico (condensación, concisión e economía) e no plano léxico-semántico (léxico connotativo, simbólico e atractivo para o receptor). Analiza as técnicas retóricas e os recursos estilísticos empregados nos textos, seguindo unhas pautas.	CCL CSEIEE
			LGB1.2.3. Analiza os elementos non verbais, en especial a imaxe (mensaxe icónica) e o son (diálogo, ruidos e música), en anuncios publicitarios ou outro tipo de comunicacións orais. Explica, baixo guía, a función dos elementos non verbais (música e imaxes) en textos publicitarios.	CLL CCEC
d e h	B1.3. Comprensión e interpretación de textos orais expositivos e argumentativos do ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas). escoita comprensiva de presentacións orais	B1.3. Comprender e interpretar textos orais expositivos e argumentativos utilizados no ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas). escoitar	LGB1.3.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo. escoita comprensivamente	CCL CAA

	e relatorios.	comprensivamente presentacións e relatorios e resumir o seu contido. Mostrar a súa comprensión do sentido global dos textos e recoñecer a tese e argumentos empregados neles. Identificar diversas fórmulas para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión.	presentacións e relatorios e resume o seu contido. Mostra a súa comprensión do sentido global dos textos e recoñece a tese e argumentos empregados neles. LGB1.3.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura. Identifica diversas fórmulas para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión.	CCL
d e h	B1.4. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais de natureza diversa. Escoita comprensiva e análise de textos orais de diversa índole.	B1.4. Comprender, interpretar e valorar diferentes tipos de discursos orais. Escoitar comprensivamente textos orais de diversa índole. Explicar o contido dos textos e identificar a idea principal e as ideas secundarias.	LGB1.4.1. Identifica a intención comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais. Escoita comprensivamente textos orais de diversa índole. Explica o contido dos textos e identifica a idea principal e as ideas secundarias.	CCL
a c d h	B1.5. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa, cunha actitude de interese, de cooperación e de respecto. Avaliación de producións orais propias e alleas. Aprendemos a escoitar. Consellos para escoitar ben.	B1.5. Coñecer, usar e valorar a adecuación, a coherencia, a cohesión e a claridade expositiva, así como normas de cortesía nas intervencións orais propias da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas. Analizar textos propios e alleos, atendendo aos parámetros de adecuación, coherencia e cohesión. Avaliar textos propios e alleos atendendo á aplicación das normas de cortesía. Seguir unhas pautas para escoitar de xeito comprensivo. Avaliar a propia capacidade de escoita mediante o resumo de textos orais. Expresarse oralmente aplicando as normas de cortesía. Avaliar textos propios e alleos atendendo aos aspectos prosódicos.	LGB1.5.1. Identifica os recursos que proporcionan adecuación, coherencia e cohesión ao discurso. Analiza textos propios e alleos, atendendo aos parámetros de adecuación, coherencia e cohesión. LGB1.5.2. Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e respecta as opinións alleas. Avalía textos propios e alleos atendendo á aplicación das normas de cortesía. Segue unhas pautas para escoitar de xeito comprensivo. Avalía a propia capacidade de escoita mediante o resumo de textos orais. Exprésase oralmente aplicando as normas de cortesía. LGB1.5.3. Recoñece a importancia dos	CCL CCL CSC CCL CSC

		Avaliar textos propios e alleos atendendo á linguaxe corporal e a posta en escena.	aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal adecuada (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público. Avalía textos propios e alleos atendendo aos aspectos prosódicos. Avalía textos propios e alleos atendendo á linguaxe corporal e a posta en escena.	CSIEE
h o	B1.6. Participación nas producións orais cunha fonética e prosodia correcta, valoración desta pronuncia e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela. Análise guiada de textos orais. Reflexión sobre a pronuncia en textos orais. Actividades de expresión oral.	B1.6. Participar oralmente cunha fonética e prosodia correcta, valorar esta pronuncia e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela. Identificar erros de pronuncia en textos orais dados. Reflexionar sobre a pronuncia galega a partir de textos orais, dando mostras de apreciala. Analizar prexuízos asociados á pronuncia do galego. Argumentar de xeito claro e lóxico en contra dos prexuízos asociados á pronuncia. Empregar habitualmente a súa variante dialectal, de a posuír.	LGB1.65.1. Recoñece a emisión dunha pronuncia galega correcta, identifica os erros na produción oral allea e produce discursos orais que respectan as regras prosódicas e fonéticas da lingua galega. Identifica erros de pronuncia en textos orais dados. Reflexiona sobre a pronuncia galega a partir de textos orais, dando mostras de apreciala.	CCL CAA
			LGB1.6.2. Recoñece e rexeita argumentadamente os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia propia da lingua galega. Analiza prexuízos asociados á pronuncia do galego. Argumenta de xeito claro e lóxico en contra dos prexuízos asociados á pronuncia.	CAA CSC
			LGB1.6.3. Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto. Emprega habitualmente a súa variante dialectal, de a posuír.	CCL CCEC
h o	B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. Actividades de expresión oral.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. Expresarse oralmente con adecuación ao contexto, coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección. Exprésase oralmente con adecuación ao contexto, coherencia,	CLL CSC

		<p>Falar de xeito fluído en intervencións espontáneas. Respetar as regras morfosintácticas do galego. Intervir oralmente respectando a fonética galega. Utilizar habitualmente expresións propias do galego. Empregar con frecuencia fraseoloxía adecuada. Ampliar, progresivamente, o seu repertorio léxico. Expresarse utilizando un vocabulario rico e variado.</p>	<p>cohesión e corrección.</p> <p>LGB1.7.2. Participa con fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, <i>n</i> velar e fonema fricativo palatal xordo). Fala de xeito fluído en intervencións espontáneas. Respeita as regras morfosintácticas do galego. Intervén oralmente respectando a fonética galega.</p> <p>LGB1.7.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada. Utiliza habitualmente expresións propias do galego. Emprega con frecuencia fraseoloxía adecuada.</p> <p>LGB1.7.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado. Amplía, progresivamente, o seu repertorio léxico. Exprésase utilizando un vocabulario rico e variado.</p>	<p>CCL</p> <p>CCL</p> <p>CCL</p>
a c d h	<p>B1.8. Escoita crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias. Análise guiada de textos orais.</p>	<p>B1.8. Manifesta una actitude crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias. Recoñecer usos lingüísticos discriminatorios en textos orais procedentes dos medios de comunicación. Identificar mostras de estereotipos sexistas en textos orais publicitarios. Reflexionar sobre os usos lingüísticos discriminatorios, dando mostras de rexeitalos.</p>	<p>LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación. Recoñece usos lingüísticos discriminatorios en textos orais procedentes dos medios de comunicación. Identifica mostras de estereotipos sexistas en textos orais publicitarios.</p> <p>LGB1.8.2. Rexeita argumentadamente os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.</p>	<p>CCL CAA</p> <p>CCL CSC</p>

			Reflexiona sobre os usos lingüísticos discriminatorios, dando mostras de rexeitalos.	
a b e g h o	B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais, de técnicas para aprender a falar en público e uso das TIC. Expresión oral: simulación dunha entrevista. Expoñemos os nosos coñecementos. Contido. Expresión oral: exposición planificada. Expresión oral: elaboración dun texto oral publicitario.	B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade, coa axuda das TIC. Seguir unhas pautas para a planificación e realización de exposicións orais. Planificar as súas intervencións utilizando guións ou esquemas. Estruturar os contidos previamente e presentalos de xeito ordenado. Expresarse con claridade e corrección gramatical. Distinguir o rexistro adecuado a cada situación comunicativa. Desenvolverse con corrección no rexistro formal. Adecuar a entoación e a pronuncia á finalidade comunicativa. Realizar as pausas necesarias ao longo das súas intervencións. Expresarse cun ton, timbre e volume adecuados. Facer un uso eficaz da súa linguaxe corporal (mirada, posición do corpo e xestos). Manifestar un progresivo autocontrol das emocións ao falar en público. Seguir unhas pautas para documentarse empregando recursos dixitais. Revisar gramaticalmente o texto empregando recursos dixitais. Empregar material audiovisual nas súas exposicións orais, de xeito fluído e adecuado.	LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas. Segue unhas pautas para a planificación e realización de exposicións orais. Planifica a súa intervención utilizando guións ou esquemas. LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical. Estrutura os contidos previamente e preséntaos de xeito ordenado. Exprésase con claridade e corrección gramatical. LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa. Distingue o rexistro adecuado a cada situación comunicativa. Desenvólvese con corrección no rexistro formal. LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público. Adecúa a entoación e a pronuncia á finalidade comunicativa. Realiza as pausas necesarias ao longo das súas intervencións. Exprésase cun ton, timbre e volume adecuados. Fai un uso eficaz da súa linguaxe corporal (mirada, posición do corpo e xestos). Manifesta un progresivo autocontrol das emocións ao falar en público.	CAA CCL
			LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical. Estrutura os contidos previamente e preséntaos de xeito ordenado. Exprésase con claridade e corrección gramatical.	CCL
			LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa. Distingue o rexistro adecuado a cada situación comunicativa. Desenvólvese con corrección no rexistro formal.	CCL
			LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público. Adecúa a entoación e a pronuncia á finalidade comunicativa. Realiza as pausas necesarias ao longo das súas intervencións. Exprésase cun ton, timbre e volume adecuados. Fai un uso eficaz da súa linguaxe corporal (mirada, posición do corpo e xestos). Manifesta un progresivo autocontrol das emocións ao falar en público.	CCL CSC CSIEE
			LGB1.9.5. Emprega as TIC para documentarse bibliograficamente,	CD CAA CCL

			<p>revisar gramaticalmente o texto e elaborar unha presentación atractiva e innovadora. Segue unhas pautas para documentarse empregando recursos dixitais. Revisa gramaticalmente o texto empregando recursos dixitais. Emprega material audiovisual nas súas exposicións orais, de xeito fluído e adecuado.</p>	
b h	<p>B1.10. Aplicación dos coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecemento en exposicións orais propias e alleas das dificultades expresivas. Avaliamos as nosas producións orais. Adecuación. Coherencia. Cohesión. Corrección. Prosodia. Actitudes. Normas de cortesía. Posta en escena.</p>	<p>B1.10. Aplicar os coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecer en exposicións orais propias e alleas as dificultades expresivas. Recoñecer o tipo de rexistro empregado en textos orais propios e alleos. Identificar repeticións e incoherencias nos textos orais. Analizar o uso de mecanismos de cohesión nos textos. Avaliar a pronuncia nas intervencións orais propias e alleas. Analizar o léxico utilizado en textos orais. Recoñecer, en textos orais propios e alleos, erros de carácter morfosintáctico. Avaliar a prosodia en intervencións orais dadas. Examinar as actitudes (uso de trazos dialectais) nos textos. Identificar desviacións no respecto ás normas de cortesía. Avaliar a posta en escena en exposicións orais propias e alleas.</p>	<p>LGB1.10.1. Recoñece erros (incoherencias, repeticións, ambigüidades, pobreza léxica, erros fonética e entoación inadecuada) nos discursos propios e alleos para evitalos nas súas producións. Recoñece o tipo de rexistro empregado en textos orais propios e alleos. Identifica repeticións e incoherencias nos textos orais. Analiza o uso de mecanismos de cohesión nos textos. Avalía a pronuncia nas intervencións orais propias e alleas. Analiza o léxico utilizado en textos orais. Recoñece, en textos orais propios e alleos, erros de carácter morfosintáctico. Avalía a prosodia en intervencións orais dadas. Examina as actitudes (uso de trazos dialectais) nos textos. Identifica desviacións no respecto ás normas de cortesía. Avalía a posta en escena en exposicións orais propias e alleas.</p>	<p>CCL CAA</p>
a c d h	<p>B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade. Participación activa en faladoiros. Participación activa en debates.</p>	<p>B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> Preparar os seus argumentos e expoñelos de forma lóxica, clara 	<p>LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensíbel e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.</p> <ul style="list-style-type: none"> Prepara os seus argumentos e exponos de forma 	<p>CCL CAA</p>

		<p>e convincente.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cingirse ao tema proposto. • Comentar as contribucións das persoas interlocutoras. • Respetar as regras de interacción e cortesía. • Falar na súa quenda. • escoitar con atención e respecto as opinións alleas. <p>Utilizar unha linguaxe non discriminatoria.</p>	<p>lóxica, clara e convincente.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cínguese ao tema proposto. <p>Comenta as contribucións das persoas interlocutoras.</p> <p>LGB1.112 Aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respeita as regras de interacción e cortesía. • Fala na súa quenda. • escoita con atención e respecto as opinións alleas. <p>Utiliza unha linguaxe non discriminatoria.</p>	<p>CCL CSC</p>
a d h l ñ	<p>B1.12. Participación en interaccións orais sobre temas de interese persoal ou social ou asuntos da vida cotiá, en diferentes rexistros.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Expresión oral: participación activa en conversas de diversa índole. • Expresión oral: reflexión sobre os textos. • Expresión oral: exposición breve. • Expresión oral: narración breve. • Expresión oral: simulación dunha entrevista de traballo. 	<p>B1.12. Participar en interaccións sobre temas de interese persoal, ou social ou asuntos da vida cotiá, nun rexistro formal, neutro ou informal. Participar activamente en conversas de diversa índole, de xeito adecuado. Realizar narracións, exposicións orais breves e reflexións en voz alta de xeito fluído e adecuado. Simular conversas propias da vida social adecuadamente.</p>	<p>LGB1.12.1. Desenvólvese con eficacia en situacións que xorden na vida diaria así como noutras de estudo ou traballo e participa en conversas informais. Participa activamente en conversas de diversa índole, de xeito adecuado. Realiza narracións, exposicións orais breves e reflexións en voz alta de xeito fluído e adecuado. Simula conversas propias da vida social adecuadamente.</p>	<p>CCL CSC CSIEE CCEC</p>
h o	<p>B1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.</p>	<p>B2.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais. Comprender o valor da lingua oral como un</p>	<p>LGB2.13.1. Identifica e describe os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse</p>	<p>CCL CAA CSC CSIEE</p>

		instrumento útil na aprendizaxe. Describir a lingua oral como unha ferramenta imprescindible para relacionarse e enriquecerse a nivel persoal.	como persoa. Dá mostras de comprender o valor da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe. Describe a lingua oral como unha ferramenta imprescindible para relacionarse e enriquecerse a nivel persoal.	
BLOQUE 2. COMUNICACIÓN ESCRITA. LER E ESCRIBIR				
b f h	B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica dos textos. <ul style="list-style-type: none">Actividades de comprensión textual.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos. Resumir o contido dos textos, empregando o propio léxico. Empregar cadros para extraer e organizar a información dos textos. Elaborar adecuadamente esquemas e mapas conceptuais. Reflexionar sobre as normas gramaticais do galego a partir dos textos, de xeito guiado. Consultar información en diversas fontes dixitais e impresas para solucionar problemas de comprensión. Recoñecer nos textos a idea principal e as ideas secundarias. Elaborar un esquema xerarquizado de ideas a partir dun texto. Responder correctamente preguntas sobre o contido dos textos. Clasificar series de enunciados relativos aos textos en verdadeiros e falsos.	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos, cadros, esquemas e mapas conceptuais). Resume o contido dos textos, empregando o propio léxico. Emprega cadros para extraer e organizar a información dos textos. Elabora adecuadamente esquemas e mapas conceptuais.	CCL CAA
		Transformar enunciados falsos para convertelos en verdadeiros, conforme o sentido dos textos. Definir, empregando o propio léxico, termos destacados nos textos. Comprender, coa axuda do dicionario, léxico tirado dos textos. Incorporar novo vocabulario ao seu repertorio léxico.	LGB2.1.2. Aplica os coñecementos lingüísticos propios (gramaticais e léxicos) e recursos alleos (dicionarios e outras fontes de documentación) para solucionar problemas de comprensión. Reflexiona sobre as normas gramaticais do galego a partir dos textos, de xeito guiado. Consulta información en diversas fontes dixitais e impresas para solucionar problemas de comprensión.	CCL
			LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto. Recoñece nos textos a idea principal e as ideas secundarias. Elabora un esquema xerarquizado de ideas a partir dun texto.	CCL
			LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos. Responde correctamente preguntas sobre o contido dos textos. Clasifica series de	CCL

			<p>enunciados relativos aos textos en verdadeiros e falsos. Transforma enunciados falsos para convertelos en verdadeiros, conforme o sentido dos textos.</p> <p>LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso. Define, empregando o propio léxico, termos destacados nos textos. Comprende, coa axuda do dicionario, léxico tirado dos textos. Incorpora novo vocabulario ao seu repertorio léxico.</p>	CCL CAA
d e h	<p>B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.</p> <p>A correspondencia formal.</p> <p>O contrato.</p> <p>O currículo.</p>	<p>B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.</p> <p>Mostrar explicitamente a súa comprensión de cartas formais dadas. Distinguir razoadamente os diversos tipos de carta formal.</p> <p>Mostrar, respondendo preguntas, a súa comprensión dun contrato laboral dado.</p> <p>Analizar a estrutura e trazos propios da correspondencia formal, de xeito guiado.</p> <p>Identificar os trazos xerais característicos do contrato laboral.</p> <p>Identificar a estrutura e trazos propios da carta de presentación.</p> <p>Recoñecer a estrutura habitual e trazos característicos do currículo.</p>	<p>LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.</p> <p>Mostra explicitamente a súa comprensión de cartas formais dadas. Distingue razoadamente os diversos tipos de carta formal.</p> <p>Mostra, respondendo preguntas, a súa comprensión dun contrato laboral dado.</p> <p>LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego, contrato, nómina e vida laboral), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).</p> <p>Analiza a estrutura e trazos propios da correspondencia formal, de xeito guiado.</p> <p>Identifica os trazos xerais característicos do contrato laboral.</p> <p>Identifica a estrutura e trazos propios da carta de presentación.</p>	CCL
				CCL CSC

			Recoñece a estrutura habitual e trazos característicos do currículo.	
d e h	B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet. Consulta de diversos materiais complementarios. Resumo e comentario dos contidos do libro. Análise e interpretación de mapas e gráficos.	B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet. Empregar con frecuencia e autonomía materiais de consulta dixitais e impresos. Resumir e comentar os contidos desenvolvidos no libro, dando mostras da súa comprensión. Extraer información de mapas e empregala para reflexionar sobre os contidos. Interpretar correctamente gráficos sobre o uso do galego.	LGB2 3.1. Comprende textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en Internet. Emprega con frecuencia e autonomía materiais de consulta dixitais e impresos. Resume e comenta os contidos desenvolvidos no libro, dando mostras da súa comprensión.	CCL CD
			LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas, gráficas, diagramas. Extrae información de mapas e emprégaa para reflexionar sobre os contidos. Interpreta correctamente gráficos sobre o uso do galego.	CCL
d e h	B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos. <ul style="list-style-type: none"> Lectura expresiva e comprensiva : «A miña alma é "brasilega"», texto de Sérgio Tannus en <i>Luzes</i>. Lectura e análise de textos argumentativos diversos. 	B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos. Determinar o tema e intención comunicativa de textos dados. Reflexionar, oralmente e por escrito, sobre os contidos dos textos.	LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos. Determina o tema e intención comunicativa de textos dados.	CCL
			LGB2.4.4.2. Elabora a súa propia interpretación a partir dos argumentos expresados nun texto. Reflexiona, oralmente e por escrito, sobre os contidos dos textos.	CCL
d e h	B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión. <ul style="list-style-type: none"> Os xéneros xornalísticos de opinión. O editorial. O artigo de opinión. 	B2.5. Comprende e interpreta textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión. Distinguir razoadamente os trazos característicos do editorial, o artigo de opinión e a columna en textos dados. Interpretar e comentar	LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión. Distingue razoadamente os trazos característicos do editorial, o artigo de opinión e a columna en textos dados.	CCL CSC

	A columna.	críticamente un artigo de opinión. Distinguir razoadamente entre os contidos informativos e os elementos que serven para expresar a opinión e persuadir.	LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión. Interpreta e comenta críticamente un artigo de opinión. Distingue razoadamente entre os contidos informativos e os elementos que serven para expresar a opinión e persuadir.	CCL CSC
d e h	B2.6. Comprensión e interpretación das mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación. Lectura comprensiva de textos publicitarios. Os textos publicitarios. Algúns recursos estilísticos.	B2.6. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación. Mostrar explicitamente a súa comprensión de textos publicitarios. Identificar as mensaxes explícitas e implícitas transmitidas en textos dados. Recoñecer os trazos propios do texto publicitario. Comentar os recursos estilísticos empregados en textos publicitarios dados. Reflexionar, de xeito guiado, sobre os aspectos positivos e negativos da publicidade. Seleccionar e analizar críticamente anuncios publicitarios, seguindo unhas pautas.	LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios). Mostra explicitamente a súa comprensión de textos publicitarios. Identifica as mensaxes explícitas e implícitas transmitidas en textos dados.	CCL CSC
			LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación. Recoñece os trazos propios do texto publicitario. Comenta os recursos estilísticos empregados en textos publicitarios dados. Reflexiona, de xeito guiado, sobre os aspectos positivos e negativos da publicidade. Selecciona e analiza críticamente anuncios publicitarios, seguindo unhas pautas.	CCL CSC
c d h	B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios. Análise guiada de textos diversos. Reflexión sobre os textos.	B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias. Recoñecer en textos dados usos lingüísticos discriminatorios. Analizar guiadamente textos publicitarios atendendo á presenza	LGB2 7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias. Recoñece en textos dados usos lingüísticos discriminatorios.	CCL CSC
				CCL CSC

		de valores sexistas. Reflexionar criticamente sobre os textos, dando mostras de rexeitar o emprego de mensaxes discriminatorias.	LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación con especial atención á publicidade. Analiza guiadamente textos publicitarios atendendo á presenza de valores sexistas. Reflexiona criticamente sobre os textos, dando mostras de rexeitar o emprego de mensaxes discriminatorias.	
b e f h	B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria. Os xornais dixitais. Características dos xornais dixitais. Algúns xornais dixitais en galego.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital. Procurar e seleccionar contidos en medios dixitais de xeito autónomo. Coñecer as características xerais dos xornais dixitais. Consultar información en diferentes xornais dixitais. Comparar, en grupo, diferentes xornais dixitais e comentar as diferenzas na selección e tratamento de información. Empregar nas súas producións escritas información procedente das bibliotecas e as TIC.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes. Procura e selecciona contidos en medios dixitais de xeito autónomo. Coñece as características xerais dos xornais dixitais.	CCL CD CSC
			LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as bibliotecas ou as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos. Consulta información en diferentes xornais dixitais. Compara, en grupo, diferentes xornais dixitais e comenta as diferenzas na selección e tratamento de información. Emprega nas súas producións escritas información procedente das bibliotecas e as TIC.	CCL CD CAA
b f h	B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión). Aprendemos a redactar I. Erros habituais de redacción: ambigüidade e cacofonía ou rima	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión). Planificar os seus escritos empregando esquemas e mapas conceptuais. Distinguir os tipos de	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso (diferentes tipos de esquemas e mapas conceptuais). Planifica os seus escritos empregando esquemas e mapas conceptuais.	CCL
			LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en	CCL

	<p>interna. Aprendemos a redactar II. Erros habituais de redacción: silepse, anacoluto, elipse e redundancia.</p>	<p>registro e utilizar o adecuado á tipoloxía textual e á situación comunicativa. Transformar enunciados dados para evitar ambigüidades. Identificar en textos dados silepses, anacoluptos, elipses e redundancias. Empregar diferentes mecanismos de cohesión nas propias producións escritas. Utilizar con autonomía e frecuencia os correctores ortográficos para corrixir os propios textos. Empregar ferramentas lingüísticas de diverso tipo para consultar dúbidas e corrixir os propios textos. Aplicar os seus coñecementos sobre as normas ortográficas e morfosintácticas na produción de textos escritos. Detectar e corrixir cacofonías nun texto dado. Corrixir erros habituais de redacción en textos dados. Revisar os propios textos para corrixir erros ortográficos, gramaticais, de formato e de presentación.</p>	<p>función da tipoloxía textual e do acto comunicativo. Distingue os tipos de registro e utiliza o adecuado á tipoloxía textual e á situación comunicativa.</p> <p>LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en unidades sintácticas consecutivas e encadeadas con conectores e outros elementos de cohesión. Transforma enunciados dados para evitar ambigüidades. Identifica en textos dados silepses, anacoluptos, elipses e redundancias. Emprega diferentes mecanismos de cohesión nas propias producións escritas.</p> <p>LGB2.9.4. Coñece as regras ortográficas e as normas morfosintácticas e sèrvese das ferramentas lingüísticas ao seu alcance (correctores, dicionarios e gramáticas) para aplicarlas correctamente. Utiliza con autonomía e frecuencia os correctores ortográficos para corrixir os propios textos. Emprega ferramentas lingüísticas de diverso tipo para consultar dúbidas e corrixir os propios textos. Aplica os seus coñecementos sobre as normas ortográficas e morfosintácticas na produción de textos escritos.</p> <p>LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta e que non se</p>	<p>CCL</p> <p>CCL CD</p> <p>CCL</p>
--	---	--	--	---

			cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de presentación. Detecta e corrixe cacofonías nun texto dado. Corrixe erros habituais de redacción en textos dados. Revisa os propios textos para corrixir erros ortográficos, gramaticais, de formato e de presentación.	
b e f h	B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións. O blog. As redes sociais. Vantaxes e desvantaxes das redes sociais. Escribir co procesador de textos. A fonte ou tipo de letra. O corpo de letra. A letra negra e cursiva. O interliñado. As marxes. O sangrado. Expresión escrita: emprego do procesador de textos.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións. Utilizar adecuadamente o corrector ortográfico do procesador de textos para revisar os seus escritos. Empregar habitualmente dicionarios en liña e recursos dixitais para ampliar os seus coñecementos lingüísticos. Ampliar o seu coñecemento das ferramentas de edición do procesador de textos. Empregar o procesador de textos de xeito autónomo para mellorar a presentación dos seus escritos. Identificar a estrutura e trazos característicos dos blogs. Reflexionar criticamente sobre as vantaxes e desvantaxes do uso do blog e as redes sociais. Utilizar as TIC de forma crítica e responsábel para intercambiar opinións e coñecementos.	LGB2.10.1. Usa as TIC para a corrección dos textos: corrector ortográfico do procesador de textos, dicionarios en liña e outras páxinas especializadas no estudo da lingua galega. Utiliza adecuadamente o corrector ortográfico do procesador de textos para revisar os seus escritos. Emprega habitualmente dicionarios en liña e recursos dixitais para ampliar os seus coñecementos lingüísticos.	CCL CD CAA
			LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos, atendendo a cada unha das funcionalidades de cada elemento: encabezamento e pé de páxina, numeración de páxinas, índice, esquemas etc. Amplía o seu coñecemento das ferramentas de edición do procesador de textos. Emprega o procesador de textos de xeito autónomo para mellorar a presentación dos seus escritos.	CCL CD
				CCL CD

			<p>LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións. Identifica a estrutura e trazos característicos dos blogs. Reflexiona criticamente sobre as vantaxes e desvantaxes do uso do blog e as redes sociais. Utiliza as TIC de forma crítica e responsábel para intercambiar opinións e coñecementos.</p>	CSC
b e h	<p>B2.11. Producción, en soporte impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial. Expresión escrita: redacción dunha instancia. Expresión escrita: redacción de cartas formais. Expresión escrita: transformación dun contrato. Expresión escrita: redacción de currículos.</p>	<p>B2.11. Producir, respectando as súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos tanto en formato papel como dixital: laborais, administrativos e comerciais. Redactar adecuadamente unha instancia, respectando as súas características formais e de contido. Redactar adecuadamente diferentes tipos de cartas formais, seguindo os modelos estudados. Transformar, de xeito guiado, un contrato laboral. Redactar adecuadamente unha carta de presentación, segundo un modelo. Redactar adecuadamente currículos reais e ficticios, seguindo o modelo estudado.</p>	<p>LGB2.11.1. Produce, respectando as súas características formais e de contido, e en soporte tanto impreso como dixital, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación). Redacta adecuadamente unha instancia, respectando as súas características formais e de contido. Redacta adecuadamente diferentes tipos de cartas formais, seguindo os modelos estudados. Transforma, de xeito guiado, un contrato laboral. Redacta adecuadamente unha carta de presentación, segundo un modelo. Redacta adecuadamente currículos reais e ficticios, seguindo o modelo estudado.</p>	CCL CD CSC
b e h	<p>B2.12. Producción, en soporte impreso ou dixital, de cartas á dirección e columnas</p>	<p>B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas</p>	<p>LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas</p>	CCL CD CSC

	de opinión. Redacción dun editorial.	de opinión. Planificar e redactar, en grupo, un editorial, seguindo o modelo estudado.	de opinión. Planifica e redacta, en grupo, un editorial, seguindo o modelo estudado.	
b e h	B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes. Expresión escrita: redacción de textos breves. Expresión escrita: redacción de textos argumentativos.	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes. Planificar, de xeito pautado, a redacción de textos argumentativos. Redactar textos argumentativos a partir de información obtida de diversas fontes. Redactar textos breves a partir dun tema dado. Resumir, empregando o propio léxico, o contido de textos argumentativos dados.	LGB2.13.1. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes. Planifica, de xeito pautado, a redacción de textos argumentativos. Redacta textos argumentativos a partir de información obtida de diversas fontes.	CCL CD CSC
			LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa. Redacta textos breves a partir dun tema dado.	CCL CD
			LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida. Resume, empregando o propio léxico, o contido de textos argumentativos dados.	CCL
d h	B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e enriquecemento persoal. Lectura comprensiva dun cómic: «Os camiños da vida», de Jacobo Fernández Serrano. O teatro. O texto teatral. A representación teatral. A música e a poesía. A relación entre a música e a poesía. Poesía e música galega na actualidade.	B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do individuo. Ler comprensivamente un cómic, atendendo ás características propias da súa linguaxe gráfica. Identificar as características propias do texto teatral e os elementos que compoñen a representación. Distinguir entre os principais xéneros teatrais. Describir, a grandes trazos, a relación entre a música e a poesía. Coñecer e comentar diferentes mostras da	LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como una ferramenta para organizar os pensamentos senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa. Le comprensivamente un cómic, atendendo ás características propias da súa linguaxe gráfica. Identifica as características propias do texto teatral e os elementos que compoñen a representación. Distingue entre os principais xéneros teatrais. Describe, a grandes	CCL CSC CCEC

		<p>relación interdisciplinaria entre poesía e música galega actual. Comparar textos orais e escritos de diferentes xéneros, dando mostras de apreciar a funcionalidade dos seus trazos estéticos. Valorar a escrita como ferramenta para organizar as reflexións a partir da propia experiencia e como un instrumento de comunicación e enriquecemento persoal.</p>	<p>trazos, a relación entre a música e a poesía. Coñece e comenta diferentes mostras da relación interdisciplinaria entre poesía e música galega actual. Compara textos orais e escritos de diferentes xéneros, dando mostras de apreciar a funcionalidade dos seus trazos estéticos. Valora a escrita como ferramenta para organizar as reflexións a partir da propia experiencia e como un instrumento de comunicación e enriquecemento persoal.</p>	
--	--	---	--	--

BLOQUE 3. FUNCIONAMENTO DA LINGUA

<p>b e l</p>	<p>B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático. Riqueza léxica. Léxico: as viaxes. Léxico: o urbanismo e a construción. Léxico: a administración pública e a cidadanía. Léxico: utensilios de cociña e electrodomésticos. Léxico: a xustiza. Léxico: a descrición do carácter. Léxico: o comercio. Dúbdidas léxicas. Léxico: a gastronomía e os restaurantes.</p>	<p>B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como da fraseoloxía.</p> <ul style="list-style-type: none"> Seguir unhas pautas para expresarse con riqueza léxica. <p>Transformar textos dados para evitar o uso de repeticións e palabras comodín. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo ás viaxes, de forma pautada e progresiva. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo ao urbanismo e a construción, de forma pautada e progresiva. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo á administración pública e a cidadanía, de forma pautada e progresiva. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo aos utensilios de cociña e os electrodomésticos, de forma pautada e progresiva. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo á xustiza, de forma pautada e progresiva. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo á descrición do carácter, de forma pautada e progresiva.</p>	<p>LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso de diferentes categorías gramaticais. Segue unhas pautas para expresarse con riqueza léxica. Transforma textos dados para evitar o uso de repeticións e palabras comodín. Recoñece, define e clasifica léxico relativo ás viaxes, de forma pautada e progresiva. Recoñece, define e clasifica léxico relativo ao urbanismo e a construción, de forma pautada e progresiva. Recoñece, define e clasifica léxico relativo á administración pública e a cidadanía, de forma pautada e progresiva. Recoñece, define e clasifica léxico relativo aos utensilios de cociña e os electrodomésticos, de forma pautada e progresiva. Recoñece, define e clasifica léxico relativo á xustiza, de forma pautada e progresiva. Recoñece, define e clasifica léxico relativo á descrición do carácter, de forma pautada e progresiva. Recoñece, define e clasifica léxico relativo ao comercio, de forma pautada e progresiva.</p>	<p>CCL CAA</p>
----------------------	--	---	--	--------------------

		<p>Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo ao comercio, de forma pautada e progresiva. Recoñecer, definir e clasificar léxico relativo á gastronomía e os restaurantes, de forma pautada e progresiva. Ampliar o seu repertorio léxico e incorporar o vocabulario estudado nas propias producións orais e escritas. Corrixir castelanismos en textos dados. Evitar o uso de castelanismos nas propias producións orais e escritas. Recoñecer e definir frases feitas. Empregar fraseoloxía galega nas súas producións orais e escritas.</p>	<p>Recoñece, define e clasifica léxico relativo á gastronomía e os restaurantes, de forma pautada e progresiva. Amplía o seu repertorio léxico e incorpora o vocabulario estudado nas propias producións orais e escritas. Corrixir castelanismos en textos dados. Evita o uso de castelanismos nas propias producións orais e escritas.</p>	
			<p>LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega nas súas producións orais e escritas. Recoñece e define frases feitas. Emprega fraseoloxía galega nas súas producións orais e escritas.</p>	<p>CCL CAA</p>
b e l	<p>B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases. Reflexión sobre a lingua a partir dos textos.</p>	<p>B3.2. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega. Recoñecer e usar correctamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas. Distinguir os tipos de perífrases verbais e empregalas correctamente.</p>	<p>LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos. Recoñece e usa correctamente as formas verbais nas súas producións orais e escritas. Distingue os tipos de perífrases verbais e emprégaaas correctamente.</p>	<p>CCL CAA</p>
b e i	<p>B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras. Reflexión sobre a lingua a partir dos textos.</p>	<p>B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras, os valores dos morfemas e as súas posibilidades combinatorias para crear novos termos e identificar a súa procedencia grega ou latina. Sinalar, en termos dados, a súa estrutura morfolóxica. Aplicar os seus coñecementos sobre os procedementos de creación de palabras para ampliar o seu repertorio léxico. Ampliar o seu repertorio léxico mediante a definición</p>	<p>LGB3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras. Sinala, en termos dados, a súa estrutura morfolóxica.</p>	<p>CCL CAA</p>
			<p>LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica. Aplica os seus coñecementos sobre os procedementos de creación de palabras para ampliar o seu repertorio léxico.</p>	<p>CCL CAA</p>
				<p>CCL</p>

		do significado de prefixos e sufixos. Recoñecer o significado de sufixos gregos e latinos a partir de termos dados.	LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras. Amplía o seu repertorio léxico mediante a definición do significado de prefixos e sufixos.	
			LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega ou latina de prefixos e sufixos habituais no uso da lingua galega. Recoñece o significado de sufixos gregos e latinos a partir de termos dados.	CCL
a d e	B3.4. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posíbeis interferencias (apertura das vogais de grao medio, o <i>n</i> velar ou a entoación). Análise de textos orais propios e alleos. Actividades de expresión oral.	B3.4. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega. Recoñecer, en textos orais propios e alleos, os trazos fonéticos propios do galego. Expresarse oralmente respectando as regras fonéticas e prosódicas do galego.	LGB3.4.1. Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación, ás vogais de grao medio e ao <i>n</i> velar. Recoñece, en textos orais propios e alleos, os trazos fonéticos propios do galego. Exprésase oralmente respectando as regras fonéticas e prosódicas do galego.	CCL CAA
b e n l	B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa. Uso de dicionarios impresos e dixitais.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario. Empregar con fluidez e autonomía os dicionarios impresos e dixitais para resolver dúbidas e ampliar o seu vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, e para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario. Emprega con fluidez e autonomía os dicionarios impresos e dixitais para resolver dúbidas e ampliar o seu vocabulario.	CCL CD
b e	B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. Maiúsculas e minúsculas. Casos en que se usan maiúsculas. Casos en que se usa inicial minúscula.	B3.6. Aplica e valora as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega. Explicar o uso das maiúsculas en textos dados. Corrixir e completar enunciados facendo un uso correcto das maiúsculas e	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega nos discursos orais e escritos. Explica o uso das maiúsculas en textos dados. Corrixir e completa enunciados facendo un	CCL CAA

	<p>Signos de interrogación e exclamación. Abreviaturas. Siglas. Acrónimos. Símbolos. <i>Porque, porqué, por que.</i> <i>Senón, se non.</i> <i>Hai, aí, aí.</i> <i>Haber, a ver.</i> A escrita dos números. Números cardinais. Números ordinais. Os números nos textos formais.</p>	<p>minúsculas. Empregar adecuadamente os signos de interrogación e exclamación. Recoñecer o significado de abreviaturas frecuentes. Escribir a abreviatura de palabras dadas de uso frecuente. Unir unha serie de enunciados coas correspondentes siglas. Recoñecer o significado dunha serie de siglas de uso frecuente. Recoñecer o significado de acrónimos e siglas nun texto dado. Desenvolver unha serie de acrónimos dada. Converter en símbolos todas as palabras posibles dun texto dado. Completar, transformar e corrixir enunciados e textos aplicando as normas ortográficas e morfolóxicas. Escribir correctamente os números. Aplicar correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas nas súas producións. Recoñecer a funcionalidade das normas á hora de escribir con precisión e de forma inequívoca expresións homónimas.</p>	<p>uso correcto das maiúsculas e minúsculas. Emprega adecuadamente os signos de interrogación e exclamación. Recoñece o significado de abreviaturas frecuentes. Escribe a abreviatura de palabras dadas de uso frecuente. Une unha serie de enunciados coas correspondentes siglas. Recoñece o significado dunha serie de siglas de uso frecuente. Recoñece o significado de acrónimos e siglas nun texto dado. Desenvolve unha serie de acrónimos dada. Converte en símbolos todas as palabras posibles dun texto dado. Completa, transforma e corrixir enunciados e textos aplicando as normas ortográficas e morfolóxicas. Escribe correctamente os números. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas nas súas producións.</p>	
				CCL
e	<p>B3.7. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica. Puntuación: punto, coma, punto e coma. Puntuación: dous puntos e puntos suspensivos.</p>	<p>B3.7. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica. Explicar a puntuación en textos dados, en relación coa cohesión sintáctica. Puntuar correctamente textos dados. Empregar adecuadamente a puntuación nas súas producións escritas.</p>	<p>LGB3.7.1. Analiza e usa correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica. Explica a puntuación en textos dados, en relación coa cohesión sintáctica. Puntuar correctamente textos dados. Emprega adecuadamente a puntuación nas súas producións escritas.</p>	CCL

b e	<p>B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado. Orde dos elementos na oración. A sintaxe: unidades e funcións. As unidades. As funcións. Subordinación, coordinación e interdependencia. A frase: simple e complexa. Frases endocéntricas. Frases exocéntricas. Estruturas coordinadas. Cláusulas e oracións. O predicado. Tipos de cláusulas segundo a natureza do predicado. O suxeito. Suxeito elidido e suxeito cero. Unidades que desempeñan a función de suxeito. O complemento directo. Identificación. Unidades que funcionan como CD. O complemento indirecto. Identificación. Unidades que funcionan como Cl. O complemento axente. O complemento circunstancial. O suplemento. O atributo. O predicativo. As cláusulas subordinadas: substantivas, adxectivas e adverbais. As oracións. Oracións bipolares. Oracións coordinadas.</p>	<p>B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polo verbos. Identificar as unidades en enunciados. Identificar a frase e distinguir entre frases simples e complexas. Distinguir entre frases endocéntricas, frases exocéntricas e estruturas coordinadas. Diferenciar entre suxeito e predicado. Identificar os suxeitos en enunciados e indicar o tipo de unidades que realizan esa función. Identificar as funcións nunha análise sintáctica dada. Distinguir entre cláusulas e oracións. Diferenciar entre cláusulas simples e complexas. Clasificar as oracións en bipolares e coordinadas. Identificar, razoadamente, os complementos directos en textos dados, así como as unidades que desempeñan esta función. Identificar, razoadamente, os complementos indirectos en enunciados dados. Converter estruturas activas en pasivas e sinalar nelas o suxeito e o complemento axente. Recoñecer en textos dados os complementos circunstanciais, así como as unidades que os desempeñan, e clasificalos segundo o seu tipo. Localizar nun texto dado os suplementos e indicar as unidades que desempeñan esa función. Recoñecer os atributos nun texto, así como o tipo de unidades que cumpren esta función. Analizar sintacticamente enunciados dados.</p>	<p>LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que o organiza sintáctica e semanticamente. Identifica as unidades en enunciados. Identifica a frase e distingue entre frases simples e complexas. Distingue entre frases endocéntricas, frases exocéntricas e estruturas coordinadas. Diferencia entre suxeito e predicado. Identifica os suxeitos en enunciados e indica o tipo de unidades que realizan esa función.</p>	CCL CAA
			<p>LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos. Identifica as funcións nunha análise sintáctica dada. Distingue entre cláusulas e oracións. Diferencia entre cláusulas simples e complexas. Clasifica as oracións en bipolares e coordinadas. Identifica, razoadamente, os complementos directos en textos dados, así como as unidades que desempeñan esta función. Identifica, razoadamente, os complementos indirectos en enunciados dados. Converte estruturas activas en pasivas e sinala nelas o suxeito e o complemento axente. Recoñece en textos dados os complementos circunstanciais, así como as unidades que os desempeñan, e clasifícaos segundo o seu tipo. Localiza nun texto dado os suplementos e indica as unidades que desempeñan esa función. Recoñece os atributos nun texto, así como o</p>	CCL

		<p>Identificar os predicativos en enunciados e sinalar, de xeito razoado, se son de suxeito ou de complemento directo. Recoñecer e clasificar cláusulas subordinadas en enunciados e sinalar a función sintáctica que desempeñan. Completar enunciados empregando subordinadas adverbiais dos tres tipos. Distinguir entre os varios tipos de oracións bipolares e coordinadas. Recoñecer os diferentes elementos que conforman os distintos tipos de oracións bipolares. Construír oracións condicionais e concesivas unindo enunciados dados mediante os nexos adecuados. Transformar oracións causais en consecutivas. Analizar sintacticamente oracións dadas. Seguir unhas pautas para mellorar a redacción mediante a orde correcta dos elementos. Ordenar os elementos en oracións dadas. Redactar un texto breve respectando a orde lóxica dos elementos e mostrando concisión. Clasificar as oracións en predicativas e atributivas. Clasificar oracións predicativas en transitivas e intransitivas. Distinguir entre unidades e funcións sintácticas. Diferenciar entre subordinación, coordinación e interdependencia. Empregar a terminoloxía sintáctica correcta na análise de textos.</p>	<p>tipo de unidades que cumpren esta función. Analiza sintacticamente enunciados dados. Identifica os predicativos en enunciados e sinala, de xeito razoado, se son de suxeito ou de complemento directo. Recoñece e clasifica cláusulas subordinadas en enunciados e sinala a función sintáctica que desempeñan. Completa enunciados empregando subordinadas adverbiais dos tres tipos. Distingue entre os varios tipos de oracións bipolares e coordinadas. Recoñece os diferentes elementos que conforman os distintos tipos de oracións bipolares. Constrúe oracións condicionais e concesivas unindo enunciados dados mediante os nexos adecuados. Transforma oracións causais en consecutivas. Analiza sintacticamente enunciados dados. Analiza sintacticamente oracións dadas.</p>	
			<p>LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Segue unhas pautas para mellorar a redacción mediante a orde correcta dos elementos. • Ordena os elementos en oracións dadas. <p>Redacta un texto breve respectando a orde lóxica dos elementos e mostrando concisión.</p>	CCL
				CCL

			<p>LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado. Clasifica as oracións en predicativas e atributivas. Clasifica oracións predicativas en transitivas e intransitivas.</p>	
			<p>LGB3.8.5. Usa a terminoloxía sintáctica correcta.</p> <ul style="list-style-type: none"> Distingue entre unidades e funcións sintácticas. <p>Diferencia entre subordinación, coordinación e interdependencia. Emprega a terminoloxía sintáctica correcta na análise de textos.</p>	CCL
e h	<p>B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os de causa e consecuencia, os de condición e hipótese e os conclusivos, e mais dos mecanismos de cohesión textual. Análise de textos.</p>	<p>B3.9. Recoñecer, explicar e usar os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna. Recoñecer e explicar diferentes mecanismos de cohesión nos textos.</p>	<p>LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa os nexos textuais de causa, consecuencia, condición, hipótese e os conclusivos, así como os mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna. Recoñece e explica diferentes mecanismos de cohesión nos textos.</p>	CCL CAA
e	<p>B3.10. Identificación da estrutura dun texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en textos alleos e propios, e elaboración de textos de acordo con estes parámetros. O parágrafo I. A estrutura interna dos parágrafos. O parágrafo II. A extensión do parágrafo. A extensión da oración. Tipos de parágrafos I. O parágrafo de enumeración. O parágrafo de secuencia. Tipos de parágrafos II. O parágrafo de desenvolvemento dunha idea. O parágrafo de enunciado / solución.</p>	<p>B3.10. Identifica adecuadamente en textos alleos e propios a estrutura, a construción e xustificación dos parágrafos, a vinculación e progresión temáticas, e elabora textos de acordo con estes parámetros. Identificar a estrutura de textos propios e alleos. Determinar os parágrafos nun texto dado e indicar o tema ou subtema tratado en cada un deles. Recoñecer a estrutura interna dos parágrafos. Analizar a extensión de parágrafos dados. Reorganizar textos dados para mellorar a súa lexibilidade. Identificar diferentes</p>	<p>LGB3.10.1. Identifica a estrutura do texto, en construcións propias e alleas. Identifica a estrutura de textos propios e alleos.</p> <p>LGB3.10.2. Xustifica argumentadamente a división en parágrafos de textos propios e alleos. Determina os parágrafos nun texto dado e indica o tema ou subtema tratado en cada un deles. Recoñece a estrutura interna dos parágrafos. Analiza a extensión de parágrafos dados.</p> <p>LGB3.10.3. Identifica a</p>	CCL CAA CCL CAA CCL

	Tipos de párrafos III. O párrafo de causa / efecto. O párrafo de comparación / contraste.	tipos de párrafos. Construí diferentes tipos de párrafos, seguindo unhas pautas. Redactar textos estruturados en párrafos ben definidos e cunha extensión adecuada.	progresión temática en textos propios e alleos. Reorganiza textos dados para mellorar a súa lexibilidade. Identifica diferentes tipos de párrafos.	
			LGB3.10.4. Elabora textos cunha estrutura apropiada, divididos en párrafos e empregando os mecanismos de progresión temática. Constrúe diferentes tipos de párrafos, seguindo unhas pautas. Redacta textos estruturados en párrafos ben definidos e cunha extensión adecuada.	CCL
a b e	B3.11. Identificación e explicación dos trazos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos. A intención do texto: denotación e connotación. Os textos argumentativos. Características e estrutura. Análise dun texto argumentativo.	B3.11. Identificar e explicar os trazos que permiten diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos. Identificar a estrutura e características propias do texto argumentativo. Aplicar estes coñecementos na redacción de textos. Distinguir razoadamente entre denotación e connotación. Transformar un texto denotativo nun texto connotativo.	LG3.11.1. Identifica e describe a estrutura e os trazos lingüísticos dos diferentes xéneros textuais, especialmente nos argumentativos, e aplícaos nas producións propias. Identifica a estrutura e características propias do texto argumentativo. Aplica estes coñecementos na redacción de textos propios.	CCL
			LGB3.11.2. Recoñece nun texto, e emprega nas producións propias, os distintos procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade. Distingue razoadamente entre denotación e connotación. Transforma un texto denotativo nun texto connotativo.	CCL
b e	B3.12. Adecuación dos textos en función do contexto, do tema e do tipo de texto. Análise e expresión textual.	B3.12. Xustifica a adecuación dos textos, en función do contexto, do tema e do xénero e elabora producións propias cunha adecuación apropiada. Analizar textos dados en relación coa súa adecuación ao	LGB3.12.1. Xustifica a adecuación das producións en función do contexto, do tema e do xénero textual. Analiza textos dados en relación coa súa adecuación ao contexto, o tema e o xénero textual.	CCL CAA

		contexto, o tema e o xénero textual. Redactar textos adecuados ao contexto, ao tema e ao xénero textual.	LGB3.12.2. Elabora producións lingüísticas cunha adecuación apropiada ao contexto, ao tema e ao xénero textual. Redacta textos adecuados ao contexto, ao tema e ao xénero textual.	CCL
b e h	B3.13. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	B3.13. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	LGB3.13.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	CCL CAA
b e	B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada. Desenvolvemento dunha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos. Desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras. Dá mostras de desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	CCL CAA
BLOQUE 4. LINGUA E SOCIEDADE				
ñ o	B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade. A lusofonía nas linguas do mundo no século XXI. Reflexión sobre o plurilingüismo. Lusofonía: a súa importancia no século XXI.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo, apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer e describir o papel da lusofonía nas linguas do mundo no século XXI. Empregar o propio criterio para reflexionar sobre o plurilingüismo. Valorar a lingua como medio de relación interpersoal e sinal de identidade. Argumentar de xeito claro, rigoroso e	LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersoal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura. Emprega o propio criterio para reflexionar sobre o plurilingüismo. Dá mostras de valorar a lingua como medio de relación interpersoal e sinal de identidade. Argumenta de xeito claro, rigoroso e convincente a favor da normalización do galego e outras linguas minorizadas.	CCL CCEC
				CCL

		<p>convicente a favor da normalización do galego e outras linguas minorizadas.</p> <p>Reflexionar, utilizando o propio criterio, sobre a igualdade das linguas.</p> <p>Situar no mapa os países de lingua portuguesa.</p> <p>Reflexionar sobre a utilidade do galego no contexto lusófono.</p> <p>Procurar información e ampliar o seu coñecemento dos países pertencentes á comunidade lusófona.</p> <p>Comprender textos orais sinxelos en lingua portuguesa e comentar o seu contido.</p> <p>Ler, comentar baixo guía e resumir textos escritos breves en lingua portuguesa.</p> <p>Empregar diferentes recursos informativos, didácticos e de lecer en portugués.</p>	<p>LGB4.1.2. Valora o plurilingüismo inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e argumenta cun discurso propio a súa postura.</p> <p>Reflexiona, utilizando o propio criterio, sobre a igualdade das linguas.</p> <p>LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI.</p> <p>Sitúa no mapa os países de lingua portuguesa.</p> <p>Reflexiona sobre a utilidade do galego no contexto lusófono.</p> <p>Procura información e amplía o seu coñecemento dos países pertencentes á comunidade lusófona.</p> <p>LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en portugués (buscadores, enciclopedias e portais de noticias).</p> <p>Comprende textos orais sinxelos en lingua portuguesa e comenta o seu contido.</p> <p>Le, comenta baixo guía e resume textos escritos breves en lingua portuguesa.</p> <p>Emprega diferentes recursos informativos, didácticos e de lecer en portugués.</p>	
				CCL CSC
				CCL CSC CD
ñ o	<p>B4.2. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.</p> <p>Lexislación lingüística.</p> <p>Situación sociolingüística actual en Galicia.</p> <p>Coñecemento do galego.</p> <p>Uso do galego.</p>	<p>B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.</p> <p>Coñecer a lexislación básica en materia lingüística, de 1978 a 2001.</p> <p>Describir a situación sociolingüística actual en Galicia.</p> <p>Analizar, coa axuda de gráficos, a situación</p>	<p>LGB4.2.1. Coñece e describe a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística.</p> <p>Coñece a lexislación básica en materia lingüística, de 1978 a 2001.</p> <p>LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.</p> <p>Describe a situación</p>	<p>CCL CSC</p> <p>CCL CSC</p>

		<p>sociolingüística actual en Galicia.</p> <p>Reflexionar sobre a situación sociolingüística de Galicia de xeito guiado, empregando a terminoloxía adecuada.</p> <p>Analizar, de xeito guiado, a evolución no coñecemento e uso do galego.</p> <p>Reflexionar sobre os niveis de competencia en lingua galega, empregando o propio criterio.</p>	<p>sociolingüística actual en Galicia.</p> <p>LGB4.2.3. Analiza gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.</p> <p>Analiza, coa axuda de gráficos, a situación sociolingüística actual en Galicia.</p> <p>LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.</p> <p>Reflexiona sobre a situación sociolingüística de Galicia de xeito guiado, empregando a terminoloxía adecuada.</p> <p>LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.</p> <p>Analiza, de xeito guiado, a evolución no coñecemento e uso do galego.</p> <p>Reflexiona sobre os niveis de competencia en lingua galega, empregando o propio criterio.</p>	<p>CCL CSC CD</p> <p>CCL CSC</p> <p>CCL CSC</p>
ño	<p>B4.3. Proceso de normalización.</p> <p>Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.</p> <p>A planificación lingüística: normativización, normalización e superación de prexuízos.</p>	<p>B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.</p> <p>Reflexionar sobre a necesidade de acadar a normalización do galego mediante as medidas políticas oportunas.</p> <p>Argumentar de xeito lóxico, rigoroso e convincente a favor das medidas destinadas á normalización do idioma.</p>	<p>LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.</p> <p>Reflexiona sobre a necesidade de acadar a normalización do galego mediante as medidas políticas oportunas.</p> <p>Argumenta de xeito lóxico, rigoroso e convincente a favor das medidas destinadas á normalización do idioma.</p>	<p>CCL CSC</p>

	<p>Normativización e normalización. Planificación lingüística.</p>	<p>Diferenciar razoadamente entre normativización e normalización e definir planificación lingüística. Reflexionar, a partir do léxico, sobre a normativización do galego. Reflexionar, de xeito guiado, sobre a propia práctica lingüística. Interesarse por contribuír individual e socialmente á normalización do galego. Coñecer os principais axentes normalizadores en Galicia e valorar a súa importancia.</p>	<p>LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno. Diferencia razoadamente entre normativización e normalización e define planificación lingüística. Reflexiona, a partir do léxico, sobre a normativización do galego.</p>	<p>CCL CSC</p>
			<p>LGB4.3.3. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuír individual e socialmente á normalización da lingua galega. Reflexiona, de xeito guiado, sobre a propia práctica lingüística. Dá mostras de interesarse por contribuír individual e socialmente á normalización do galego.</p>	<p>CCL CSC</p>
			<p>LGB.4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.</p>	<p>CCL CSC</p>
ño	<p>B4.4. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes. Historia social da lingua: de 1916 a 1936. Historia social da lingua: de 1936 a 1978. A produción en lingua galega. O galego nos movementos políticos e asociativos. Historia social da lingua: de 1978 á actualidade.</p>	<p>B4.4. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social, e sinalar as distintas etapas desde 1916. Explicar, a grandes trazos, a historia social do galego na etapa comprendida entre 1916 e 1936. Explicar, a grandes trazos, a historia social do galego na etapa comprendida entre 1936 e 1978. Explicar a historia social do galego de 1978 á actualidade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recoñecer os acontecementos máis 	<p>LGB4.4.1. Recoñece os principais elementos da evolución da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Explica, a grandes trazos, a historia social do galego na etapa comprendida entre 1916 e 1936. Explica, a grandes trazos, a historia social do galego na etapa comprendida entre 1936 e 1978. Explica a historia social do galego de 1978 á actualidade.</p>	<p>CCL</p>
			<p>LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 e elabora textos expositivos</p>	<p>CCL CCEC</p>

		<p>relevantes na historia social da lingua entre 1916 e 1936.</p> <p>Debater sobre a relevancia do Estatuto de Autonomía na evolución da historia social do idioma.</p> <p>Coñecer as datas clave para a evolución da imaxe social do galego durante o franquismo.</p> <p>Procurar información sobre o galego no período franquista e elaborar un traballo expositivo sobre esta etapa.</p> <p>Coñecer e analizar guiadamente as medidas legislativas relativas ao galego de 1978 á actualidade.</p> <p>Comparar, utilizando un esquema, a situación do galego no Rexurdimento e no primeiro terzo do século XX.</p> <p>Comparar, mediante a elaboración dunha listaxe, a situación do galego no primeiro terzo do século XX e no franquismo.</p> <p>Debater sobre a evolución do uso e o coñecemento do galego no período comprendido entre 1991 e 2001.</p> <p>Reflexionar, de xeito guiado, sobre as consecuencias da situación do galego entre 1916 e 1936 para a imaxe social da lingua.</p> <p>Analizar as consecuencias das medidas antigalegas do franquismo para o uso e imaxe social do idioma na etapa posterior.</p> <p>Debater sobre as consecuencias do franquismo na imaxe social do galego.</p> <p>Analizar e comenta gráficos relativos ao uso e coñecemento do galego.</p> <p>Consultar a páxina web do Instituto Galego de Estatística para obter información de carácter</p>	<p>sobre as diferentes etapas.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recoñece os acontecementos máis relevantes na historia social da lingua entre 1916 e 1936. <p>Debate sobre a relevancia do Estatuto de Autonomía na evolución da historia social do idioma.</p> <p>Coñece as datas clave para a evolución da imaxe social do galego durante o franquismo.</p> <p>Procura información sobre o galego no período franquista e elabora un traballo expositivo sobre esta etapa.</p> <p>Coñece e analiza guiadamente as medidas legislativas relativas ao galego de 1978 á actualidade.</p>	
			<p>LGB4.4.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.</p> <p>Compara, utilizando un esquema, a situación do galego no Rexurdimento e no primeiro terzo do século XX.</p> <p>Compara, mediante a elaboración dunha listaxe, a situación do galego no primeiro terzo do século XX e no franquismo.</p> <p>Debate sobre a evolución do uso e o coñecemento do galego no período comprendido entre 1991 e 2001.</p>	CCL CCEC
			<p>LGB4.4.4. Identifica as consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.</p> <p>Reflexiona, de xeito guiado, sobre as consecuencias da situación do galego entre 1916 e 1936 para a imaxe social da</p>	CCL CCEC

		sociolingüístico e sintetizar as conclusións.	lingua. Analiza as consecuencias das medidas antigalegas do franquismo para o uso e imaxe social do idioma na etapa posterior. Debate sobre as consecuencias do franquismo na imaxe social do galego.	
			LGB4.4.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde 1916. Analiza e comenta gráficos relativos ao uso e coñecemento do galego. Consulta a páxina web do Instituto Galego de Estatística para obter información de carácter sociolingüístico e sintetizar as conclusións.	CCL CCEC CD
ño	B4.5. Situación sociolingüística e legal das linguas de España. A situación sociolingüística do Estado español. Éuscaro. Catalán. Astur-leonés. Aragonés. Aranés.	B4.5. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas de España. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas de España. Analizar, coa axuda de gráficos, a evolución do catalán. Reflexionar guiadamente sobre a cooficialidade das linguas de España. Reflexionar criticamente sobre o plurilingüismo en España, establecendo unha comparación con Francia. Debater sobre a importancia do recoñecemento legal e o apoio institucional para a normalización das linguas minorizadas.	LGB4.5.1. Describe a situación sociolingüística e legal das linguas de España e analiza criticamente textos (literarios e xornalísticos), gráficos ou documentos audiovisuais que traten sobre a situación sociolingüística do Estado español. Describe a situación sociolingüística e legal das linguas de España. Analiza, coa axuda de gráficos, a evolución do catalán. Reflexiona guiadamente sobre a cooficialidade das linguas de España. Reflexiona criticamente sobre o plurilingüismo en España, establecendo unha comparación con Francia. Debate sobre a importancia do recoñecemento legal e o apoio institucional para a normalización das linguas minorizadas.	CCL CD
ño	B4.6. Prexuízos lingüísticos.	B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e	LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos	CCL CSC

	Prexuízos lingüísticos.	<p>analizar a situación persoal en relación a eles.</p> <p>Rebater, de xeito guiado, prexuízos lingüísticos sobre o galego.</p> <p>Elaborar, en grupo, un vídeo argumentando en contra dos prexuízos sobre o galego.</p> <p>Examinar diferentes prexuízos sobre o galego, seguindo unhas pautas.</p>	<p>atribuíbeis a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.</p> <p>Rebate, de xeito guiado, prexuízos lingüísticos sobre o galego.</p> <p>Elabora, en grupo, un vídeo argumentando en contra dos prexuízos sobre o galego.</p>	
			<p>LGB4.6.2. Analiza a opinión propia sobre as linguas, detecta os prexuízos, en caso de os ter, e rebáteos argumentadamente. Examina diferentes prexuízos sobre o galego, seguindo unhas pautas.</p>	CCL CSC
ñ o	<p>B4.7. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona.</p> <p>Utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.</p> <p>Variación interna das linguas.</p> <p>Unha lingua, moitas variedades.</p> <p>A variación xeográfica.</p> <p>Variación social e situacional.</p> <p>Elaboración e función da variedade estándar.</p>	<p>B4.7. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.</p> <p>Coñecer os trazos propios dos tres bloques dialectais do galego.</p> <p>Analizar textos orais atendendo aos seus trazos dialectais.</p> <p>Recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega.</p> <p>Coñecer o proceso de elaboración do estándar do galego.</p> <p>Valorar a lingua estándar como variedade unificadora.</p> <p>Valorar as variedades dialectais do galego como símbolo de riqueza lingüística e cultural.</p> <p>Recoñecer e rebater prexuízos sobre as variedades dialectais.</p> <p>Distinguir razoadamente entre os tipos de variación lingüística, achegando exemplos.</p> <p>Recoñecer os rexistros empregados en textos orais e reflexionar sobre as causas de tipo sociolingüístico</p>	<p>LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega. Coñece os trazos propios dos tres bloques dialectais do galego. Analiza textos orais atendendo aos seus trazos dialectais.</p>	CCL CSC
			<p>LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega. Ofrece a solución estándar para diversas formas dialectais dadas.</p>	CCL
			<p>LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora. Explica, a grandes trazos, o proceso de elaboración do estándar do galego. Reflexiona sobre a función da lingua estándar, dando mostras de valorala como variante unificadora.</p>	CCL
			<p>LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza</p>	CCL CSC

		que os determinan, de xeito guiado.	lingüística e cultural e rexeita fundamentadamente calquera prexuízo sobre a variación diatópica. Dá mostras de valorar as variedades dialectais do galego como símbolo de riqueza lingüística e cultural. Recoñece e rebate prexuízos sobre as variedades dialectais.	
			LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas e diafásicas da lingua galega e describe o influxo da situación sociolingüística nelas. Distingue razoadamente entre os tipos de variación lingüística, achegando exemplos. Recoñece os rexistros empregados en textos orais e reflexiona sobre as causas de tipo sociolingüístico que os determinan, de xeito guiado.	CCL CSC
BLOQUE 5. EDUCACIÓN LITERARIA				
h l	B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade. Galicia entre 1916 e 1936. Sociedade, economía e política. O agrarismo. As Irmandades da Fala. O Seminario de Estudos Galegos. O Partido Galeguista. Feitos históricos en Galicia. Feitos históricos en España e no mundo. Ramón Cabanillas. Biografía. A obra literaria de Cabanillas. Poesía lírica. Poesía narrativa. O teatro. Os tempos do Grupo Nós. O Grupo Nós. Características do Grupo Nós. Castelao.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade. Explicar o contexto histórico en que se desenvolveu a literatura galega entre 1916 e 1936. Reflexionar, de xeito guiado, sobre o labor dos principais movementos e axentes político-culturais da época estudada. Explicar o contexto histórico en que se desenvolveu a literatura galega entre a Guerra Civil e a ditadura franquista. Explicar razoadamente o contexto en que se desenvolveu a literatura galega contemporánea, de 1975 ata hoxe. Explicar a traxectoria e os trazos fundamentais da obra literaria de Ramón Cabanillas, en	LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade. <ul style="list-style-type: none"> Explica o contexto histórico en que se desenvolveu a literatura galega entre 1916 e 1936. Reflexiona, de xeito guiado, sobre o labor dos principais movementos e axentes político-culturais da época estudada. Explica o contexto histórico en que se desenvolveu a literatura galega entre a Guerra Civil e a ditadura franquista. Explica razoadamente o contexto en que se desenvolveu a literatura galega contemporánea, de 1975 ata hoxe.	CCL
				CCL

	<p>Características da súa obra. A obra de Castelao. Vicente Risco: Vida e obra. Teatro e ensaio. A narrativa. Otero Pedrayo. A obra: temática e claves ideolóxicas; estilo. As Vanguardas e a Xeración de 1922. O tempo das Vanguardas. A renovación poética en Galicia. Manuel Antonio: vida e obra. Rafael Dieste: a renovación da prosa. Galicia na Guerra Civil e na ditadura (1936-1975). A Guerra Civil. A posguerra: tempo de represión. A oposición ao franquismo. Feitos históricos en Galicia. Feitos históricos en España e no mundo. Literatura do exilio. O traballo cultural dos exiliados. Luís Seoane: vida e obra. Eduardo Blanco Amor. A obra narrativa de Blanco Amor. Narrativa de posguerra. Álvaro Cunqueiro: unha vida marcada pola literatura. Os mundos narrativos de Cunqueiro. A obra poética e teatral de Cunqueiro. Ánxel Fole: perfil biográfico. A obra narrativa de Fole. Novas voces na narrativa. A Nova Narrativa Galega. Os autores da Nova Narrativa. Xosé Neira Vilas. Xosé Luís Méndez Ferrín. Carlos Casares. María Xosé Queizán. A poesía galega durante a ditadura. Os poetas da Xeración do 36. Poetas da Promoción de Enlace. Xeración das Festas</p>	<p>relación co seu contexto histórico e cultural. Identificar as tres liñas temáticas en que pode clasificarse a poesía lírica de Ramón Cabanillas. Describir os trazos característicos da poesía narrativa de Cabanillas. Coñecer a obra teatral de Cabanillas e sintetizar a súa temática. Describir, en relación co seu contexto histórico, a traxectoria e trazos característicos do Grupo Nós e valorar a súa importancia para o desenvolvemento da cultura galega. Coñecer a traxectoria de Castelao e explicar os trazos xerais da súa obra. Caracterizar tematicamente as principais obras literarias de Castelao. Coñecer a traxectoria de Vicente Risco. Describir os trazos xerais da obra teatral, ensaística e narrativa de Risco. Coñecer a traxectoria de Ramón Otero Pedrayo. Explicar, desde o punto de vista temático, ideolóxico e estilístico, os trazos xerais da obra de Ramón Otero Pedrayo. Explicar a pertenza de Castelao, Risco e Otero Pedrayo ao Grupo Nós e reflexionar sobre as diferenzas entre eles. Describir o contexto en que se desenvolveu a literatura de Vanguarda en Galicia e caracterizar as tres correntes principais. Reflexionar, de xeito guiado, sobre as peculiaridades da Vanguarda galega e as súas repercusións na historia da literatura. Coñecer a traxectoria de Manuel Antonio e sintetizar os trazos propios da súa obra. Coñecer a traxectoria de Rafael Dieste e sintetizar as</p>	<p>LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade sinalando os seus principais trazos característicos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Explica a traxectoria e os trazos fundamentais da obra literaria de Ramón Cabanillas, en relación co seu contexto histórico e cultural. • Identifica as tres liñas temáticas en que pode clasificarse a poesía lírica de Ramón Cabanillas. • Describe os trazos característicos da poesía narrativa de Cabanillas. <p>Coñece a obra teatral de Cabanillas e sintetiza a súa temática. Describe, en relación co seu contexto histórico, a traxectoria e trazos característicos do Grupo Nós e valora a súa importancia para o desenvolvemento da cultura galega. Coñece a traxectoria de Castelao e explica os trazos xerais da súa obra. Caracteriza tematicamente as principais obras literarias de Castelao. Coñece a traxectoria de Vicente Risco. Describe os trazos xerais da obra teatral, ensaística e narrativa de Risco. Coñece a traxectoria de Ramón Otero Pedrayo. Explica, desde o punto de vista temático, ideolóxico e estilístico, os trazos xerais da obra de Ramón Otero</p>	
--	--	--	---	--

<p>Minervais ou Xeración dos 50. Autores máis salientábeis da Xeración dos 50. Celso Emilio Ferreiro. Biografía. A obra de Celso Emilio Ferreiro. Temas principais na obra de Celso Emilio Ferreiro. Obra poética de Celso Emilio Ferreiro. A Galicia contemporánea (de 1975 a hoxe). Os cambios dende 1975. Un novo marco político para Galicia. O inicio da normalización do galego. Auxe e declive cultural. Feitos históricos en Galicia. Feitos históricos en España e no mundo. A narrativa galega de 1975 á actualidade. Panorámica xeral. Periodización. Temática. A consolidación da literatura infantil e xuvenil. A poesía galega de 1976 á actualidade. A ruptura co socialrealismo. A xeración dos 80. A xeración dos 90. Poetas de comezos do século XXI. O teatro dende 1973 á actualidade. Situación xeral. O Grupo Abrente. A promoción dos 80. A promoción dos 90.</p>	<p>características da súa obra. Describir o labor cultural dos axentes literarios no exilio e reflexionar sobre este, baixo guía. Comentar as consecuencias da Guerra Civil para a literatura galega. Coñecer a traxectoria de Luís Seoane e caracterizar a súa obra. Coñecer a traxectoria de Eduardo Blanco Amor e sintetizar os trazos propios da súa obra. Caracterizar, desde o punto de vista temático, a obra narrativa de Eduardo Blanco Amor e reflexionar sobre o seu valor. Coñecer a traxectoria de Álvaro Cunqueiro e describir os trazos propios da súa obra narrativa, poética e teatral. Reflexionar sobre a importancia de Álvaro Cunqueiro na narrativa do século XX. Sintetizar a traxectoria de Ánxel Fole e caracterizar a súa obra narrativa. Explicar as características da Nova Narrativa Galega e describir a traxectoria e trazos propios dos seus autores/as representativos/as. Caracterizar a obra lírica dos poetas da Xeración do 36. Sintetizar os trazos propios da obra dos poetas da Promoción de Enlace. Describir os trazos xerais da lírica da Xeración dos 50. Explicar as características fundamentais da obra dos autores/as destacados/as da Xeración dos 50. Coñecer a traxectoria de Celso Emilio Ferreiro e reflexionar sobre a súa concepción da poesía, así como sobre a súa transcendencia.</p>	<p>Pedrayo. Explica a pertenza de Castelao, Risco e Otero Pedrayo ao Grupo Nós e reflexiona sobre as diferenzas entre eles. Describe o contexto en que se desenvolveu a literatura de Vangarda en Galicia e caracteriza as tres correntes principais. Reflexiona, de xeito guiado, sobre as peculiaridades da Vangarda galega e as súas repercusións na historia da literatura. Coñece a traxectoria de Manuel Antonio e sintetiza os trazos propios da súa obra. Coñece a traxectoria de Rafael Dieste e sintetiza as características da súa obra. Describe o labor cultural dos axentes literarios no exilio e reflexiona sobre este, baixo guía. Comenta as consecuencias da Guerra Civil para a literatura galega. Coñece a traxectoria de Luís Seoane e caracteriza a súa obra. Coñece a traxectoria de Eduardo Blanco Amor e sintetiza os trazos propios da súa obra. Caracteriza, desde o punto de vista temático, a obra narrativa de Eduardo Blanco Amor e reflexiona sobre o seu valor. Coñece a traxectoria de Álvaro Cunqueiro e describe os trazos propios da súa obra narrativa, poética e teatral. Reflexiona sobre a importancia de Álvaro Cunqueiro na narrativa do século XX. Sintetiza a traxectoria de Ánxel Fole e caracteriza a súa obra narrativa. Explica as características da Nova Narrativa Galega e describe a traxectoria e trazos propios dos seus autores/as</p>	
--	---	---	--

		<p>Identificar os temas principais na obra de Celso Emilio Ferreiro. Referir unha panorámica xeral da narrativa galega de 1975 á actualidade. Establecer unha periodización da narrativa galega de 1975 á actualidade, de xeito razoado. Explicar e identificar as principais liñas temáticas exploradas na narrativa galega actual. Describir a consolidación da literatura infantil e xuvenil na actualidade, en relación co seu contexto, e coñecer os principais autores/as representativos/as. Reflexionar, respondendo preguntas, sobre os trazos propios da narrativa actual, en relación coas súas causas históricas. Explicar a evolución da poesía galega de 1975 á actualidade, en relación co seu contexto. Identificar os trazos característicos e principais representantes da Xeración dos 80. Sintetizar os elementos comúns da lírica da Xeración dos 90. Recoñecer poetas destacados/as de comezos do século XXI. Razoar as causas da eclosión das mulleres escritoras na poesía galega actual. Reflexionar sobre a importancia da conquista de novos espazos públicos para a poesía galega actual. Describir a situación xeral do teatro dende 1973 á actualidade. Explicar as características do Grupo Abrente e sintetizar os trazos xerais da obra dos seus principais representantes. Recoñecer os trazos comúns do teatro da promoción dos 80. Coñecer os/as</p>	<p>representativos/as. Caracteriza a obra lírica dos poetas da Xeración do 36. Sintetiza os trazos propios da obra dos poetas da Promoción de Enlace. Describe os trazos xerais da lírica da Xeración dos 50. Explica as características fundamentais da obra dos autores/as destacados/as da Xeración dos 50. Coñece a traxectoria de Celso Emilio Ferreiro e reflexiona sobre a súa concepción da poesía, así como sobre a súa transcendencia. Identifica os temas principais na obra de Celso Emilio Ferreiro. Refire unha panorámica xeral da narrativa galega de 1975 á actualidade. Establece unha periodización da narrativa galega de 1975 á actualidade, de xeito razoado. Explica e identifica as principais liñas temáticas exploradas na narrativa galega actual. Describe a consolidación da literatura infantil e xuvenil na actualidade, en relación co seu contexto, e coñece os principais autores/as representativos/as. Reflexiona, respondendo preguntas, sobre os trazos propios da narrativa actual, en relación coas súas causas históricas. Explica a evolución da poesía galega de 1975 á actualidade, en relación co seu contexto. Identifica os trazos característicos e principais representantes da Xeración dos 80. Sintetiza os elementos comúns da lírica da Xeración dos 90. Recoñece poetas destacados/as de comezos do século</p>	
--	--	--	--	--

		dramaturgos/as e obras destacadas da xeración dos 90. Reflexionar sobre a evolución do teatro con respecto da época anterior e sobre as dificultades específicas da literatura dramática na actualidade.	XXI. Razona as causas da eclosión das mulleres escritoras na poesía galega actual. Reflexiona sobre a importancia da conquista de novos espazos públicos para a poesía galega actual. Describe a situación xeral do teatro dende 1973 á actualidade. Explica as características do Grupo Abrente e sintetiza os trazos xerais da obra dos seus principais representantes. Recoñece os trazos comúns do teatro da promoción dos 80. Coñece os/as dramaturgos/as e obras destacadas da xeración dos 90. Reflexiona sobre a evolución do teatro con respecto da época anterior e sobre as dificultades específicas da literatura dramática na actualidade.	
h l	B5.2. Selección, lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade. Escolma de textos: Antón Villar Ponte e Ramón Cabanillas. Escolma de textos: Castelao, Vicente Risco e Ramón Otero Pedrayo. Escolma de textos: Amado Carballo, Manuel Luís Acuña, Manuel Antonio e Álvaro Cebreiro, Fermín Bouza Brey e Álvaro Cunqueiro. Escolma de textos: Luís Seoane, Lorenzo Varela e Eduardo Blanco Amor. Escolma de textos: Ánxel Fole, Álvaro Cunqueiro, Xosé Luís Méndez Ferrín, Xosé Neira Vilas, María Xosé Queizán e Carlos Casares. Escolma de textos: Celso Emilio Ferreiro, Xosé María Díaz Castro, Aquilino Iglesia Alvariño, Antón Avilés de Taramancos, Uxío	B5.2. Seleccionar, ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relaciona o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período. Ler comprensivamente escolmas de textos de cada unha das épocas estudadas. Valorar, seguindo criterios razoados, a importancia das obras seleccionadas. Ler escolmas de textos de cada unha das épocas estudadas de xeito comprensivo, resumir o seu contido e relacionalas co seu contexto. Ler unha escolma de textos de Antón Villar Ponte e Ramón Cabanillas e resumir o seu contido. Comentar, de xeito guiado, unha escolma de poemas de Ramón Cabanillas, en relación con seu contexto. Sinalar os trazos	LGLB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade para a súa lectura. Le comprensivamente escolmas de textos de cada unha das épocas estudadas. Valorar, seguindo criterios razoados, a importancia das obras seleccionadas. LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade, resume o seu contido, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente. Le escolmas de textos de cada unha das	CCL CCL

	<p>Novoneyra, Luís Pimentel, Manuel María, Xohana Torres, Luz Pozo Garza.</p> <p>Escolma de textos: Suso de Toro, Pedro Feijoo, Jaureguizar, María Reimóndez.</p> <p>Escolma de textos: Miguel Anxo Fernán-Vello, Ramiro Fonte, Gonzalo Navaza, Alfonso Pexegueiro, Darío Xohán Cabana, Xosé María Álvarez Cáccamo, María do Cebreiro, Ana Román, Fran Alonso, Lupe Gómez, Celso Fernández Sanmartín, Chus Pato, Olga Novo, Antía Otero.</p> <p>Escolma de textos: Roberto Vidal Bolaño, Cándido Pazó.</p>	<p>característicos definitorios dos textos.</p> <p>Comentar, de xeito guiado, unha escolma de textos da época das Vangardas.</p> <p>Comentar, baixo guía, dous poemas de Luís Seoane e Lorenzo Varela, en relación co seu contexto.</p> <p>Comentar guiadamente un fragmento da obra de Eduardo Blanco Amor e sinalar as innovacións que presenta.</p> <p>Comentar, de xeito guiado, unha escolma de textos narrativos da época de posguerra, en relación co seu contexto.</p> <p>Comentar as características da Nova Narrativa Galega presentes en textos de Méndez Ferrín, M^a Xosé Queizán e Carlos Casares.</p> <p>Comentar unha escolma de poemas da época da ditadura, baixo guía.</p> <p>Comentar, respondendo preguntas, unha escolma de textos narrativos da época actual.</p> <p>Comenta, respondendo preguntas, unha escolma de textos dramáticos actuais.</p> <p>Comparar e clasificar textos literarios do mesmo período segundo a súa temática.</p> <p>Establecer unha comparación entre a poesía de Luís Seoane e a de autores das Vangardas.</p> <p>Sinalar as diferenzas entre a poesía dos 80, a poesía dos 90 e a de comezos do século XXI.</p> <p>Comprender as diferenzas entre as tres xeracións teatrais dos últimos anos.</p>	<p>épocas estudadas de xeito comprensivo, resume o seu contido e relaciónaas co seu contexto.</p> <p>LGB5.2.3. Comenta, de forma guiada ou libre, textos de obras da Literatura galega desde 1916 ata a actualidade, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comenta, de xeito guiado, unha escolma de poemas de Ramón Cabanillas, en relación con seu contexto. <p>Sinala os trazos característicos definitorios dos textos.</p> <p>Analiza, baixo guía, unha escolma de textos de Castelao e reflexiona sobre a súa vixencia na actualidade.</p> <p>Sinala os trazos satíricos presentes nun texto de Vicente Risco.</p> <p>Analiza, de xeito guiado, dous fragmentos da obra de Otero Pedrayo.</p> <p>Comenta, de xeito guiado, unha escolma de textos da época das Vangardas.</p> <p>Comenta, baixo guía, dous poemas de Luís Seoane e Lorenzo Varela, en relación co seu contexto.</p> <p>Comenta guiadamente un fragmento da obra de Eduardo Blanco Amor e sinala as innovacións que presenta.</p> <p>Comenta, de xeito guiado, unha escolma de textos narrativos da época de posguerra, en relación co seu contexto.</p>	<p>CCL</p>
--	--	---	---	------------

			<p>Comenta as características da Nova Narrativa Galega presentes en textos de Méndez Ferrín, M^a Xosé Queizán e Carlos Casares.</p> <p>Comenta unha escolma de poemas da época da ditadura, baixo guía.</p> <p>Comenta, respondendo preguntas, unha escolma de textos narrativos da época actual.</p> <p>Comenta, baixo guía, unha escolma de poemas actuais.</p> <p>Comenta, respondendo preguntas, unha escolma de textos dramáticos actuais.</p>	
			<p>LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período ou períodos.</p> <p>Compara e clasifica textos literarios do mesmo período segundo a súa temática.</p> <p>Establece unha comparación entre a poesía de Luís Seoane e a de autores das Vanguardas.</p> <p>Sinala as diferenzas entre a poesía dos 80, a poesía dos 90 e a de comezos do século XXI.</p> <p>Explica as diferenzas entre as tres xeracións teatrais dos últimos anos.</p>	CCL
h l	<p>B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «O retrato», en <i>Retrincos</i>, Castelao.</p>	<p>B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente un texto de Castelao e comentalo, baixo guía, en relación co seu</p>	<p>LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un texto de Castelao e coméntao, baixo guía,</p>	CCL

	<p>Lectura expresiva e comprensiva de «Entero», en <i>Proel</i>, Luís Amado Carballo.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «O cartafol do vento», en <i>De catro a catro</i>, Manuel Antonio.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «A arrasadeira», en <i>Os biosbardos</i>, Eduardo Blanco Amor.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «Xaneiro 1972, II», en <i>Onde o mundo se chama Celanova</i>, Celso Emilio Ferreiro.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «Irrmaus», en <i>Longa noite de pedra</i>, Celso Emilio Ferreiro.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «As cousas», en <i>Que me queres, amor?</i>, Manuel Rivas.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «Saudemos a morte», en <i>Con pólvora e magnolias</i>, Xosé Luís Méndez Ferrín.</p> <p>Lectura expresiva e comprensiva de «Tríptico», en <i>Epiderme de estío</i>, Lucía Novas.</p> <p>Audición de poemas musicados.</p> <p>Actividades de comprensión textual.</p> <p>Reflexión oral e escrita sobre os textos.</p>	<p>contexto.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente un poema de Amado Carballo e comentalo, respondendo preguntas.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente un poema de Manuel Antonio e comentalo, de xeito guiado.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente un fragmento da obra narrativa de Eduardo Blanco Amor, resumir o seu contido e analízalo desde o punto de vista estrutural e formal.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente dous poemas de Celso Emilio Ferreiro e analízalos temática e formalmente, de xeito guiado.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente un texto de Manuel Rivas e comentalo desde o punto de vista lingüístico e temático, de xeito guiado.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un poema de Xosé Luís Méndez Ferrín e coméntao desde o punto de vista temático, estrutural e formal, baixo guía.</p> <p>Ler expresiva e comprensivamente un poema de Lucía Novas e analízalo temática, estrutural e formalmente, de xeito guiado.</p> <p>Escoitar versións musicadas de poemas lidos e analizados.</p>	<p>en relación co seu contexto.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un poema de Amado Carballo e coméntao, respondendo preguntas.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un poema de Manuel Antonio e coméntao, de xeito guiado.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un fragmento da obra narrativa de Eduardo Blanco Amor, resume o seu contido e analízalo desde o punto de vista estrutural e formal.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente dous poemas de Celso Emilio Ferreiro e analízalos temática e formalmente, de xeito guiado.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un texto de Manuel Rivas e coméntao desde o punto de vista lingüístico e temático, de xeito guiado.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un poema de Xosé Luís Méndez Ferrín e coméntao desde o punto de vista temático, estrutural e formal, baixo guía.</p> <p>Le expresiva e comprensivamente un poema de Lucía Novas e analízalo temática, estrutural e formalmente, de xeito guiado.</p> <p>LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade e escribe/debate, argumentadamente, sobre os seus valores literarios.</p> <p>Escoita diferentes versións musicadas de poemas lidos e analizados.</p>	<p>CCL</p>
b h l	<p>B5.4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo nos que se describan e analicen textos</p>	<p>B5.4. Elaborar traballos individuais e/ou en grupo nos que se describan e analicen textos</p>	<p>LGLB5.4.1. Elabora traballos individual e/ou colectivamente nos que se describen e analizan textos</p>	<p>CCL</p>

	literarios representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	
e h l	B5.5. Consulta de fontes de información variadas e de recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes. Procura de información.	B5.5. Consultar fontes de información variadas e recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes. Facer uso das bibliotecas presenciais e dixitais, con frecuencia e autonomía. Empregar habitualmente fontes de información diversas para realizar traballos académicos. Utilizar diferentes recursos dixitais en galego para a procura de información. Empregar recursos dixitais de lecer e relacionados coa música, a poesía e a cultura galega. Citar adecuadamente as fontes nos seus traballos escritos.	LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a realización de traballos e cita axeitada destas. Fai uso das bibliotecas presenciais e dixitais, con frecuencia e autonomía. Emprega habitualmente fontes diversas de información para realizar traballos académicos. Cita adecuadamente as fontes nos seus traballos escritos.	CCL
			LGLB5.5.2. Emprego de diferentes recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes. Utiliza diferentes recursos dixitais en galego para a procura de información. Emprega recursos dixitais de lecer e relacionados coa música, a poesía e a cultura galega. Cita adecuadamente as fontes nos seus traballos escritos.	CCL CD
h l n	B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos. Expresión escrita: creación de textos narrativos breves. Expresión escrita: creación de textos dialogados. Expresión escrita: creación de textos poéticos. Expresión escrita: creación dunha banda deseñada. Expresión oral e escrita: creación e representación de textos teatrais. Expresión escrita: transformación de textos dados.	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos. Escribir textos narrativos breves, incorporando recursos estilísticos estudados na clase. Elaborar textos dialogados a partir das lecturas. Crear textos poéticos, seguindo os modelos analizados na clase. Crear unha banda deseñada, conforme un modelo. Escribir e representar textos teatrais en grupo, aplicando os coñecementos adquiridos na clase. Transformar textos dados de diferentes xéneros, reparando	LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula. Escribe textos narrativos breves, incorporando recursos estilísticos estudados na clase. Elabora textos dialogados a partir das lecturas. Crea textos poéticos, seguindo os modelos analizados na clase. Crea unha banda deseñada, conforme un modelo. Escribe e representa textos teatrais en grupo, aplicando os coñecementos adquiridos na clase. Transforma textos dados de diferentes xéneros, reparando nos seus trazos estéticos fundamentais.	CCL CCEC
			LGLB5.6.2.	CCL

		nos seus trazos estéticos fundamentais. Desenvolver o gusto pola escrita como instrumento de comunicación. Utilizar a creación literaria para analizar, expresar e regular as propias emocións, de xeito guiado.	Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos. Dá mostras de desenvolver o gusto pola escrita como instrumento de comunicación. Utiliza a creación literaria para analizar, expresar e regular as propias emocións, de xeito guiado.	CCEC
--	--	--	---	------

4. 2. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA

Ao constituírse como referentes para aprobar a materia, neste punto optamos por ofrecer o grao mínimo para todos os cursos, en especial ao termos alumnado con Lingua Galega e Literatura pendente.

1º ESO

- Extrae a intención comunicativa e a idea xeral de textos orais e escritos sinxelos de distintos ámbitos.
- Elabora narracións e descrições seguindo un modelo, así como outros textos sinxelos propios da vida cotiá, das relacións sociais e dos medios de comunicación.
- Consulta, baixo a dirección do profesorado, textos en diferentes soportes, co fin de extraer a información solicitada e incorporala ás propias producións.
- Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñecer e usar unha terminoloxía lingüística básica.
- Observa os condicionamentos máis evidentes da valoración e uso social do galego e utiliza a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñece a diversidade lingüística do mundo actual, con especial atención á contorna peninsular; coñece e usa os dereitos lingüísticos.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionando o seu sentido coa propia experiencia e recoñecendo os trazos xerais do xénero.
- Utiliza os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente aos trazos xenéricos e á funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos a empregar.

2º ESO

- Extrae a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais e escritos dos medios de comunicación e do ámbito escolar, así como segue instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.
- Realiza exposicións orais planificadas claras e áxiles de informacións de actualidade poñendo de relevo as diferenzas no modo de presentar uns mesmos feitos de diferentes medios, así como participa de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adopta o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribe –a partir de modelos aos que incorporar as propias achegas– textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico.
- Consulta de maneira progresivamente autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar a información relevante e incorporala ás propias producións, especialmente a traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
- Aplica os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua e coñece e usa unha terminoloxía lingüística básica.
- Recoñece e comprende a diversidade lingüística do mundo actual.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade.
- Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán.

3º ESO

- Comprende a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias de textos propios dos medios de comunicación audiovisual.
- Realiza exposicións orais planificadas claras e áxiles de traballos e de informacións de actualidade contrastando os diferentes puntos de vista e opinións expresadas en distintos medios audiovisuais. Participa de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (simulacións, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen e adopta o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
- Escribe textos propios dos medios de comunicación e dos ámbitos social e académico, usando con progresiva liberdade os modelos propostos na

aula. Planifica e revisa os mencionados textos de maneira case autónoma para asegurar a súa coherencia, cohesión, corrección e precisión léxica.

- Consulta de maneira case autónoma textos en diferentes soportes co fin de seleccionar e analizar criticamente a información relevante para integrala nas propias producións, especialmente en traballos do ámbito académico adecuados ao nivel.
- Aplica os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar de xeito progresivamente autónomo os propios textos.
- Recoñece, a través da reflexión sobre os usos discursivos, os mecanismos da lingua, e coñece e usa a terminoloxía lingüística adecuada.
- Identifica as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega anterior ao século XX; extrae os trazos principais que definen a actual situación sociolingüística de Galicia, analizando criticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego; utiliza a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
- Recoñece as causas da diversidade lingüística e dos procesos sociolingüísticos e mais coñece e fai uso dos dereitos nesta materia.
- Le con regularidade obras literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade.
- Utiliza os coñecementos literarios na comprensión de textos breves ou fragmentos, atendendo especialmente á relación co contexto, á evolución dos xéneros, formas e estilos e funcionalidade dos recursos retóricos.
- Participa de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos a empregar.

4º ESO

- Comprende discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade, social, cultural e académica.
- Exprésase oralmente e por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais.
- Utiliza eficazmente a lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e mais para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico.
- Utiliza criticamente e con progresiva autonomía as bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC para obter, interpretar, elaborar e valorar información de diversos tipos e opinións diferentes.

- Aplica con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e mais para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección.
- Comprende as circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galicia, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculo para a súa utilización en calquera contexto e situación.
- Coñece e respecta a realidade plurilingüe e pluricultural do Estado español, de Europa e do mundo actual, faise consciente da riqueza que representa e entende as situacións que provoca o contacto de linguas.
- Analiza os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.
- Le con fluidez, consolida o hábito lector e fai da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
- Comprende textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.

4.3. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Todas as competencias serán desenvolvidas, dun xeito ou doutro, coa posta en práctica desta programación, e a profundidade do seu tratamento dependerá, obviamente, da relación máis ou menos estreita coa lingua galega. Na avaliación de cada competencia, xa que logo, terase en conta a súa vinculación coa materia e a súa imbricación no tratamento desta.

- Haberá valoracións **cuantitativas** (a maior parte) e, ademais, **cuantitativas**, polo menos na avaliación daquelas competencias que necesariamente interveñen na aprendizaxe da materia obxecto de estudo.
- O proceso de avaliación das competencias realizarase a través dos instrumentos cos que habitualmente valoramos os progresos ou atrancos do noso alumnado no relativo á materia, con propostas orientadas a comprobar se se atinxiron ou non determinadas competencias (detállase o proceso a continuación).

A seguir, expóñense os instrumentos, procedementos e actuacións necesarios para, desde o desenvolvemento da programación de Lingua Galega e Literatura, acadar o manexo imprescindible das sete competencias clave:

1) A competencia en comunicación lingüística é o noso obxectivo prioritario e, xa que logo, a maior parte dos instrumentos de avaliación empregados de forma ordinaria para a valoración da materia son tamén os que imos observar neste caso. Salientamos, como básicos, os seguintes:

- As probas obxectivas, nomeadamente as referidas aos contidos gramaticais.

- As prácticas de clase que supoñan a valoración individualizada dalgún ou alumna, sexan estas voluntarias ou non.
- As exposicións orais de traballos relacionados coa materia (falamos de exposición e non de lectura dun escrito; con ela comprobaremos realmente o manexo que o alumnado poida ter da lingua oral).
- Os debates de aula nos que o alumnado ten que defender de forma imprevista unha determinada opción (a ocupación espontánea dun rol ou postura é, sen dúbida, a mellor maneira de comprobar de forma oral a competencia en comunicación lingüística que poida posuír cada estudante).
- A simulación de situacións posibles na vida cotiá; a través desta actividade, especialmente útil e eficaz no estudo dos *campos semánticos*, o alumnado demostra que é competente para comunicarse empregando con precisión o léxico adecuado a cada situación.
- A confección de redaccións, recensións de libros, comentarios ou opinións argumentadas sobre un determinado tema tamén nos permite, agora a través da lingua escrita, valorar a competencia en comunicación lingüística do alumnado.

Todos estes instrumentos son susceptíbeis de ser empregados para unha valoración **cuantitativa** (con notas numéricas) pero, ademais, valoraranse **cualitativamente**. Para iso, o profesorado anotará no caderno de clase todas cantas informacións e apreciacións considere necesarias de cara á avaliación desta competencia, de xeito que transluzza sempre unha observación permanente do proceso de aprendizaxe e este non dependa duns resultados concretos suxeitos a múltiples variacións circunstanciais.

2) Competencias sociais e cívicas, aínda que comprobable tamén dentro da aula, será unha das competencias máis facilmente atinxíbeis e demostrábeis en situacións como:

- Saídas ou visitas organizadas por este departamento (ou en colaboración con outros) que impliquen unha intervención lingüística do alumnado a través da cal poidamos comprobar de maneira efectiva as súas habilidades sociais.
- Actividades desenvolvidas no centro que supoñan a interacción social a través da lingua: xornada de portas abertas (co futuro estudantado do centro), foros abertos tras a proxección dunha película nos que se expoñan respectuosamente distintas visións sobre esta, intervencións do alumnado en espectáculos de participación directa, conferencias, charlas con escritores que visitan o centro, contacontos de espectáculos “participativos”, teatro interactivo, talleres e obradoiros que se realizan habitualmente no centro e que supoñan un manexo da lingua como instrumento básico de comunicación social...
- Debates de aula e recreación de situacións reais nas que o alumnado practique cuestións como a intervención ordenada, o respecto á quenda

de voz asignada por un moderador ou coordinador, o emprego das variedades sinfásicas da lingua (atendendo ao contexto), o manexo de distintos niveis lingüísticos, as formas dos documentos administrativos, informativos e mesmo instrutivos (se for o caso)...

3) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, poderémola comprobar instrumentalmente na organización e comprensión dalgunhas partes da materia. Entre elas salientamos, por exemplo:

- A distribución xerarquizada ou por conxuntos interdependentes das informacións reflectidas nos traballos do alumnado. É fundamental saber ordenar os contidos e coñecer datos a través dunha armazón matemática que nos permita situar a información con claridade. O alumnado terá que saber agrupar datos máis específicos (coma subconxuntos) dentro de xeneralidades (conxuntos) e, ao mesmo tempo, terá que ser quen de interrelacionalos sen confundir os seus niveis ou o seu grao de especificidade.
- O tratamento firme de coñecementos básicos como as unidades de medida (as distancias, as superficies, as capacidades) será imprescindible na valoración dunha parte significativa da nosa literatura. Se hai unhas letras circunstanciais, son as nosas; estudalas significa tamén manexar e familiarizarse con datos estatísticos para aprehender a significación última de fenómenos como a emigración, a redención dos foros, as medidas do noso minifundio e a organización social derivada e todos cantos temas teñan implicación e reflexo na literatura, na etnografía, no uso de determinados campos semánticos, na utilización segura de ordenacións cronolóxicas (datación) ou temporais (desde o punto de vista físico e mesmo literario)...

A avaliación neste caso basearase na observación de:

- Organización de traballos escritos (apartados, epígrafes, subepígrafes...).
- Demostración en probas obxectivas das condicións reais que se reflectían na literatura de cada época a través de elementos clasificables ou comprensibles en atención a cómputos ou procesos matemáticos: o que custaba redimir un foro de cultivo (a liberdade, polo tanto) na época en que Cabanillas ofrecía os seus poemas como apoio á causa agrarista de comezos do século XX, por exemplo, ou que porcentaxe de poboación galega se fai emigrante entre o século pasado e o anterior (temática reflectida na obra dun gran número de autores xa desde o Rexurdimento).

4) A competencia dixital, tan práctica e instrumental como a anterior, vai ser demostrada no momento en que o alumnado sexa quen de:

- Consultar distintos tipos de fontes de información en soporte dixital: dicionarios, enciclopedias, páxinas web, bibliotecas virtuais, prensa... A miúdo este proceso culmina na realización de traballos de investigación, individuais ou colectivos, e a procura da información *dixital* avaliarase

tanto a través da observación directa do alumnado (na aula de informática, por exemplo) como na mención das fontes consultadas que se achegará aos traballos presentados.

- Elaborar coa axuda do ordenador documentos escritos. O profesor, atendendo á programación, decidirá se son exercicios voluntarios ou obrigatorios -como parte da materia programada- e terá en conta en todo momento o nivel do alumnado, e, xa que logo, o tipo de contidos ou de destrezas esixíbeis en cada caso. Algunhas propostas poderían ser:
 - A redacción e ilustración dun texto instrutivo sinxelo en 1º da ESO (unha receita de cociña, o funcionamento dun teléfono móbil...).
 - A creación dun texto literario (un relato, por exemplo) que implique escollos como unha letra adaptada á historia, un deseño tipográfico especial, o manexo de marxes e bordos orixinais, a inserción de imaxes (fotos, debuxos a ordenador, preconfigurados...), etc. Esta proposta sería, entre outras, adecuada para 2º da ESO.
 - A elaboración dalgúns documentos de esquema estábel é o máis indicado, por nivel, para o alumnado de 3º da ESO. Xa contan cunha competencia dixital media e pódena demostrar perfectamente elaborando unha carta comercial, unha instancia administrativa, unha carta á prensa, etc. Trataríase de comprobar se son capaces de levar a determinados textos máis ou menos formais as súas habelencias informáticas.
 - A confección dun traballo monográfico extenso sobre un autor en 4º da ESO. A investigación e o proceso de redactar/elaborar coas pautas que a escritura ou presentación dixital require axudan a que os rapaces se acheguen á tan deostada literatura (lembramos que a rexeitan moi a miúdo por descoñecemento). O tempo dedicado diante do ordenador é *anzol* seguro para posteriores traballos e estudos en profundidade. Por outra banda, o alumnado pode agora coidar a estética do documento e comprobar ata que punto un borrador pouco atractivo sobre un autor pode finalmente converterse nun traballo *lucido* que lle reafirme a súa autoestima e estimule así mesmo outras capacidades, como a autonomía e a iniciativa persoal.

5) A competencia en conciencia e expresións culturais avaliarémola, fundamentalmente, a través de dúas vías:

- 1 Todo o referente ao coñecemento e comprensión de manifestacións artísticas de carácter literario valorarase como parte da programación nas probas obxectivas que se realicen durante o curso e puntuarase cuantitativamente.
- 2 As manifestacións, no entanto, da creatividade do alumnado ou do seu acervo cultural, expresadas de múltiples maneiras na aula, serán obxecto de valoracións cualitativas e completarán a información relativa a outras competencias ou reforzarán a avaliación global da materia. Falamos de creacións literarias (poemas, relatos, cancións), opinións “elaboradas”

lingüísticamente falando, como redaccións ou cartas, interpretación de textos literarios propios ou alleos (lecturas dramatizadas de diálogos - teatrais ou non-), entoación de cancións sobre poemas moi coñecidos, concorrencia en concursos nos que interveña a lingua de forma directa (eslogans, publicidade, certames literarios...), etc.

6) A competencia para aprender a aprender será obxecto da nosa observación diaria e haberá que comprobar como se manifesta en practicamente todas as vertentes da aprendizaxe. É, xa que logo, un miradoiro diario cara ao alumnado o que nos debe permitir que comprobemos se aprenderon a aprender. Velaquí unha proposta para todo o curso:

- Buscar información para un traballo, sinxelo ou complexo segundo o nivel, sen ningún tipo de pauta ou guía. O alumnado enfrontarase á escolla de información “a cegas” e en calquera soporte, co que poderemos, se o realizamos no primeiro trimestre, detectar que problemas de aprendizaxe habería que solucionar. Este primeiro traballo, sobre un tema moi coñecido e común a todos, serviranos para facer un diagnóstico de situacións e para observar como procura a información cada estudante, se a sabe seleccionar, se distingue os datos elementais dos superfluos... A valoración deste primeiro intento será cualitativa e indicaránselle individualmente os fallos ou carencias. Co grupo traballaranse os erros de modo xeral, de xeito que o alumnado recoñeza as súas dificultades sen ser aludido de forma persoal, e, posteriormente, repetirase o proceso aplicando todo o aprendido na elaboración dun segundo traballo de carácter individual, que si será valorado cuantitativamente; deste xeito, o alumnado ve recoñecido e “lexitimado” o seu proceso de aprender a aprender: xa sabe escoller información, xa a sabe sintetizar e, o que é máis importante, xa a sabe relacionar e conseguiu asimilala como culminación dun proceso e non como resultado accidental dunha memorización efémera.

7) A competencia no sentido da iniciativa e o espírito emprendedor é, quizais, a competencia de consecución máis fráxil: o alumnado ignora certos contidos ou procedementos da materia e, en consecuencia, retráese nas súas intervencións, mesmo nas que supoñen un simple manexo de información “obxectiva” (non digamos nada das creacións propias). É importante, polo tanto, non romper nunca o delicado equilibrio que atinxen cando, malia non obterem un resultado brillante, se atreven a intervir e decidir por si mesmos no seu propio proceso de aprendizaxe. Haberá que buscar o modo de corrixilos ou facerlles rectificar os erros sen diminuír a confianza en si mesmos, porque iso significará que as súas iniciativas persoais son ensaios sempre válidos para un gran obxectivo final: ser autónomos, con iniciativa e coartífices da súa propia formación.

Estes poden ser, entre outros, algúns medios cos que levar a cabo todo este proceso:

- Permitir e valorar que un alumno exprese como conseguiu atopar fóra da aula calquera aprendizaxe realizada nela: unha frase feita escoitada na publicidade, un personaxe literario do que se fai unha versión nunha película, un poema identificado nunha canción, unha palabra recoñecida nunha conversa con alguén...
- Animar e *premiar* (como notas positivas de clase, por exemplo), as creacións literarias dos rapaces por enriba da súa calidade artística: deben convencerse de que a literatura non é só información pechada nos libros que deben aprender sen máis; eles tamén poden crear, como donos de palabras que son, unha nova combinación (os resultados ás veces son sorprendentes). Se temos paciencia e botamos man de métodos indutivos, quizais chegue o día en que unha parte do alumnado se interne con pracer no mundo da literatura dos grandes autores a raíz dun intento seu. En calquera caso debe ter sempre presente que pode probar a crear e que sería bo que o fixese por iniciativa propia. Iso demostraría un interese diversificado e unha curiosidade viva.
- Introducir o alumnado nas facetas artísticas relacionadas con esta materia, nomeadamente na literaria, e recoñecer academicamente a súa resposta. As formas de conseguilo, variadas, son válidas no seu conxunto: proxectar e despois facer a crítica dunha película adaptada logo de ler un libro, cantar un poema que se está estudando na aula, aprender a “regueifar” nun obradoiro destinado a tal fin, participar nunha pequena representación teatral sobre un clásico literario, actuar nun festival do centro interpretando coplas populares... Coma no caso anterior, o máis adecuado sería valorar estas intervencións con anotacións positivas no caderno de clase que redundasen na valoración final da materia.
- Incitar o alumnado a que aprenda lingua en calquera vertente da súa vida -pois en todas está- e apreciar con repercusións na avaliación que ten a iniciativa persoal de aprender algo novo e, sobre todo, que ten a vontade de introduci-lo no seu acervo lingüístico. Neste sentido habería que falar tamén dos outros profesores e das outras materias, pois o alumnado que realmente se propón facelo aprende e demostra en toda a súa vida académica. Haberá que considerar, entón, cando sae a colación un termo ou unha expresión na clase de lingua, a iniciativa do estudantado que o recoñece doutras clases e o manifesta, pois nada hai máis achegado que esta reacción á aprendizaxe significativa, interdisciplinaria, útil e definitiva na súa fixación.

Para obter a cualificación do alumnado manexaremos, entre outros os seguintes **instrumentos de avaliación**:

- A observación directa e continua do traballo do alumnado na aula.
- A revisión regular dos cadernos de clase ou das entregas a través da aula virtual e/ou calquera outra forma de comunicación telemática establecida.
- A observación do interese e esforzo que amosa na súa relación coa materia.

- A valoración do grao de cumprimento das normas de convivencia (actitude de respecto verbal e físico cara aos compañeiros e cara ao/á docente, comportamento correcto no desenvolvemento da clase, espírito de colaboración en posíbeis casos conflictivos...).
- A anotación do grao de aplicación das instrucións dadas polo profesorado á hora realizar os distintos traballos ou actividades que se vaian propoñendo.
- A realización de probas orais, escritas ou de outra natureza.
- A supervisión de traballos individuais ou en grupo.
- A valoración positiva, no xeral, das linguas e, en concreto, da lingua galega.
- A valoración do uso oral do galego (en especial, o normativo) no intercambio comunicativo que se produce durante a clase.
- A observación do interese e do esforzo amosados en corrixir hábitos lingüísticos inadecuados.
- A análise do grao de participación nas diversas actividades da clase.
- A elaboración de posibles actividades de autoavaliación e coavaliación do alumnado, para que desenvolva unha visión crítica sobre o seu propio proceso de aprendizaxe.

Alén dos **registros**, **as rúbricas** serán outra das ferramentas usadas para a avaliación:

- Rúbrica da unidade.
- Rúbrica de destrezas.
- Rúbrica de competencias.

5. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS QUE REQUIRE A MATERIA

1º e 2º ESO:

Tendo en conta a idade do alumnado neste ciclo e os factores psicolóxicos que nel inflúe agora de maneira determinante, cumpriría facer fincapé nos métodos de carácter **reiterativo** (o alumnado está en fase de asentamento en moitos aspectos) e, sempre que se poida, habería que darlle preeminencia á **indución** no que aos procedementos se refire. Iso significa que o profesorado de 1º e 2º da ESO debe cumprir un papel estreitamente relacionado cun posicionamento maiéutico da educación; agora máis que nunca, o docente é un “guía” para os seus pupilos, un “axudante” que lles amosa diferentes técnicas e camiños para chegar á aprendizaxe pretendida. Esta concepción do método é especialmente importante se temos presente o que de transitorio teñen estes cursos (xa se rematou unha etapa pero aínda non se acadou a plena adolescencia nin a madurez suficiente para deducir, seleccionar datos, abstraer...).

Partindo da base anterior (aínda que sen cinxirnos nunca a ela de modo exclusivo), cómpre tamén tomar plena conciencia da contorna para podermos atinar co mellor método. Iso quere dicir que haberá que ter en conta o enclave xeográfico, social, económico, cultural, etc. a partir do cal pretendemos

programar, porque todos os factores anteriores van configurar un tipo de alumnado moi concreto ao que se lle debe dar unha resposta educacional tamén concreta.

No caso particular deste centro, os métodos deben procurar:

- Darlle unha preeminencia inicial aos **contidos actitudinais** para solucionar a evidente desorientación que supón para o alumnado o cambio de etapa.
- Incluír indefectiblemente **avaliacións iniciais** para detectar as carencias máis importantes e comezar a reparalas canto antes.
- Seleccionar aqueles conceptos e procedementos que o alumnado coñece ou domina de antemán como porta aberta para a adquisición doutros novos (con iso conseguiríase en parte o reforzo da autoestima “lingüística” do alumnado, un tema aínda pendente para moitos dos rapaces que, paradoxalmente, están plenamente instalados na lingua).
- Destacar a **oralidade**, tendo en conta de que estamos a programar nun centro de alumnado maioritariamente galegofalante, tanto na adquisición de novas aprendizaxes como na consolidación do xa aprendido.
- Promover entre o alumnado as actividades de investigación na súa contorna, de forma individual ou por equipos, para que coñezan a súa realidade máis próxima.
- Tratar de que o alumnado conecte co saber propio do ámbito que o rodea para favorecer o respecto pola cultura herdada dos antepasados e para adquirir conciencia da necesidade e do deber moral que supón transmitir esa cultura recibida.
- Fomentar a lectura de todo tipo de textos axeitados á súa idade para aumentar a afección pola lectura como medio lúdico, goce estético e fonte de adquisición de coñecementos.
- En calquera caso, os métodos deben ser **transitorios e flexibles**, de modo que se poidan reaxustar sempre que cumpra e mesmo cambiar ou eliminar se a súa ineficacia é percibida xa nas primeiras fases do proceso educativo.

3º e 4º ESO

Os métodos propostos nesta programación baséanse fundamentalmente na flexibilidade; con isto quereuse dicir que, en primeira instancia, haberá que facer un estudo das características do grupo para poder determinar o método ou métodos idóneos. Así, nuns casos, cumprirá promover os labores **expositivos**, tanto por parte do profesorado como do alumnado, e noutros primará o descubrimento e a aprendizaxe a través da práctica (método **indutivo**) individual ou colectiva. Neste último aspecto -o traballo de grupo- ben é sabido que cada aula constitúe un microcosmos educativo dentro do cal se propicia, ás veces, a formación de equipos de traballo e outras veces o labor de base individual. Cada docente, xa que logo, atendendo ás características de cada grupo en particular e da súa propia área, orientará o ensino nunha dirección ou

noutra, segundo vaia constatando, nas primeiras sesións do curso, a eficacia duns ou doutros métodos.

Con todo, cómpre valorar unha serie de factores que salientan por si mesmos nos últimos cursos da ESO:

- O alumnado de 3º e 4º curso é xa *plenamente* adolescente, o que significa que precisa participar máis activamente no proceso educativo (desenvolvemento das clases e da vida do centro en xeral).
- Requiren un maior grao de *consenso* na consecución dos obxectivos propostos para este ciclo. Isto supón unha adaptación importante no que aos métodos de ensino empregados se refire (variedade de ideas e materias, apoios externos como a música, visitas culturais, colaboración de persoas alleas ao centro escolar que puidesen suscitar o seu interese...).
- O carácter terminal dos estudos obrigatorios impón a necesidade de buscar novos métodos de estimulación que impidan o abandono do alumnado ou o seu desinterese, pois, bastante a miúdo, a recta final provoca en moitos casos unha pasividade alarmante, fronte ao esperable -e desexable- que sería a existencia dun maior esforzo en pos dun obxectivo concreto (a titulación en ESO).

Propóñense como estratexias xerais:

- *O uso de métodos de carácter dedutivo nos planos:*
 - **Morfolóxico:** o alumnado debe retomar ou, no seu defecto, aprender de novo, os fundamentos da morfoloxía (tipos de palabras e uso, análise da forma...). Prestaráselle especial atención a este plano durante o 3º curso.
 - **Sintáctico:** cómpre aprender un método de análise e poñelo en práctica ao longo do ciclo.
 - **Textual:** só no referente á elaboración dun modelo de comentario que o alumnado terá presente unicamente como referencia (tanto en 3º como en 4º da ESO).
- *A exposición informativa para o tratamento de:*
 - Lexislación relativa á lingua
 - Historia externa do idioma
 - Variedade dialectal
 - Autores, obras e correntes literarias.
- *A vía indutiva para o tratamento de:*
 - Subcódigos lingüísticos: abreviaturas, siglas, acrónimos...
 - Estudo de boa parte dos campos semánticos.
- *A proposta da investigación para:*
 - A lingua nos medios de comunicación
 - As novas canles
 - A lingua nos eidos *extralingüísticos* (etnografía, mundo laboral, núcleos sociais específicos ...)

- A estabilidade das variedades dialectais: repercusións do progreso na delimitación das áreas lingüísticas actuais

6. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS QUE SE VAIAN UTILIZAR

- *Libros de texto*: neste curso utilizarase como material de referencia o da editorial Xerais para todos os cursos, tanto no que se refire aos libros de texto dos catro niveis da ESO como ao material que os complementan: DVD, CD, enderezos de Internet recomendados, presentacións en Power Point...
- *Outros*:
 - *Manuais de apoio actualizados* (adaptados á normativa oficial): dicionarios e gramáticas.
 - *Libros de lectura* (fondo bibliográfico do centro e biblioteca persoal).
- *Recursos didácticos*: dado que unha parte considerable dos materiais propostos son de carácter escrito, cómpre rescatar a *oralidade* do estrito marco que a aula lle impón e considerar recursos de formación de eficacia demostrada resultados académicos: falamos de sesións de contacontos, conferencias, representacións de teatro, recitais, concursos, campañas de concienciación, campamentos de lecer...
Agora ben, ao abeiro das tendencias observadas no XXI, para traballar a oralidade tamén serán de utilidade recursos audiovisuais, caso de recitados, cancións ou curtas, con independencia do medio empregado mais sempre tendo presente as leis de propiedade intelectual.
Por suposto, tamén nos valeremos de recursos como o encerado ou a pantalla dixital, no caso da aula presencial, e da aula virtual para a ensinanza a distancia.

Lecturas propostas para o curso 2022-2023

Sen prexuízo de ofrecer unha lista de posibilidades máis ampla, como relación mínima de lecturas teremos:

1º trimestre:

1º ESO A-B: *Esmeraldina, a pequena defunta*, Leticia Costas.

2º ESO A: *As meigas de Lupa*, María Solar.

3º ESO A: *Cartas de inverno*, Agustín Fernández Paz.

4º ESO A: *Persépole*, Marjane Satrapi.

2º trimestre:

1º ESO A-B: *Made in Galiza, Séchu Sende*.

2º ESO A: *Pel de lobo*, X. Miranda.

3º ESO A: *Tres catorcedezaseis*, Rocío Leira.

4º ESO A: *Cousas, Castelao*.

3º trimestre:

1º ESO A-B: *O merlo branco, Cándido Pazó.*

2º ESO A: *Valdemuller, X. Neira Cruz.*

3º ESO A: *Narracións mariñas, Gonzalo López Abente.*

4º ESO A: *Peaxes, Santiago Lopo.*

7. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E A PROMOCIÓN DO ALUMNADO

De entrada cómpre sinalar que todo o referido nesta epígrafe é válido tanto para o ensino presencial como o semipresencial ou o non presencial.

Noutra orde, cabe salientar, primeiramente, que ademais das probas obxectivas e o interese pola materia, terase en conta, á hora de establecer unha cualificación, o respecto do alumnado polas normas básicas de convivencia estipuladas no centro.

- 1 Por acordo departamental entre as materiais de Lingua e Literatura Galega e Castelá, descontaranse **0.10** puntos por cada falta de ortografía en exames de contidos, de lectura e traballos. O desconto máximo será de **1** punto (agás nos exames específicos: acentuación etc.).
- 2 As notas das probas obxectivas non terán que cumprir ningún criterio específico de puntos mínimos para poder facer media co resto.
- 3 Para aprobar un trimestre e mais a materia o alumnado deberá obter, como mínimo, un 5. O alumnado non superará a materia se aproba unicamente a 3ª avaliación e a media das tres avaliacións non chega aos 5 puntos (aínda que se poderá completar a nota ata acadar o 5 co traballo anual, tarefas de reforzo e ampliación...).
- 4 O profesorado fará unha recuperación da avaliación anterior suspensa á volta das vacacións que separan a 1ª e 2ª avaliación (Nadal e Semana Santa). O profesorado aportará material (fichas, exercicios de libro de texto) **para que o alumnado suspenso supere a avaliación negativa** e outorgará a este material, entregado e cumprimentado con puntualidade e corrección polo alumnado suspenso, unha puntuación máxima de 2 puntos que se sumarían as probas escritas de recuperación. Se o alumnado suspenso non aprobase deste xeito as avaliacións suspensas iría a xuño coas avaliacións suspensas ou toda a materia segundo considere o/a docente.
- 5 No que ten que ver cos **criterios de cualificación**, as porcentaxes que se terán en conta á hora de calcular a nota media en cada un dos trimestres son as seguintes:

1º ESO, 2º, 3º e 4º ESO:

- 40 % para os exames ou controis sobre os contidos da materia. En caso de seren máis de un farase media.
- 40 % para os traballos e/ou rexistros escritos solicitados -boletín de exercicios, proba de comprensión escrita, caderno etc.- (individuais ou colectivos, a través da aula virtual ou física e de soporte diverso).
- 10 % para a actitude e participación positiva na aula.
- 10 % para a oralidade no que ten que ver coa capacidade expresiva, a corrección e a fluidez.

Aclaracións:

- a) A lectura dos libros propostos por quen imparte a materia é obrigatoria, podendo facerse unha proba a maiores do recollido nos puntos anteriores -isto é, a modo de condición *sine qua non*- ou ben integrando a observación de quen leu o(s) libro(s) nalgún dos puntos anteriores.
- b) Algún exame ou parte deste pode ser conmutable por un traballo ou rexistro escrito (e viceversa).
- c) Para aprobar a materia, esíxese acadar un mínimo dun 30% nos apartados que conforman estes criterios.
- d) A/O docente pode optar por repetir/recuperar unha proba (exame ou non) de o considerar oportuno.
- e) A persoa á que se sorprenda copiando nunha proba recibirá a cualificación de 0 na mesma.
- f) En caso de estarmos nun contexto en que non se pode avaliar presencialmente as probas serán telemáticas. No caso de haber alumnado que careza de recursos dixitais para a elaboración de tales probas habilitarase unha alternativa que permita a realización da proba por outros medios.

En atención aos criterios de cualificación, primeiramente, partirase do desenvolvemento da programación para comprobar as orientacións metodolóxicas que cómpre asumir ou modificar. É, neste momento, cando se debe diagnosticar:

- A capacidade expresiva, tanto oral como escrita.
- Os recursos particulares do alumnado no proceso de aprendizaxe.

Reaxustado ou, simplemente, iniciado o método escollido en primeira instancia, **a avaliación da materia** irase levando a cabo co transcorrer do curso e deberá atender:

- Ao manexo e/ou ao perfeccionamento que o alumnado vaia adquirindo do código lingüístico en xeral e da lingua literaria en particular.

- Ás probas obxectivas que se realicen ao remate das unidades didácticas.
- Á actividade diaria de clase (particularmente reflectida no caderno -por escrito- e nas intervencións orais do alumnado durante o desenvolvemento desta área).
- Aos traballos, voluntarios ou non, de carácter informativo ou de investigación, que se acorden en determinados períodos do curso escolar.
- Á lectura das obras seleccionadas na programación anual.
- Ao grao de participación do alumnado nas actividades propostas, fosen estas colectivas ou individuais.
- Á claridade e á orde nos textos construídos, á exposición razoada, á correcta ortografía, á riqueza léxica tanto a nivel oral como a nivel escrito, á presentación coidada do material de traballo e á puntualidade nas entregas, ao aproveitamento das TICs, etc.
- Ao comportamento cívico do alumnado e ao respecto deste cara a todos os membros da comunidade educativa.

Para a **fixación da nota no boletín en cada trimestre**, a efectos do redondeo dos decimais en unidades enteiras, quen acade na suma dos diferentes parámetros que configuran os criterios de avaliación o decimal 6 ou superior pasará a ter un punto máis (p. ex. un 7,6 pasa a ser un 8); en troca, quen acade na suma o decimal 5 ou inferior manterase na mesma unidade (isto é, un 5,5 pasa a ser un 5). Para a **fixación da nota no boletín na avaliación final** farase media entre as notas dos tres trimestres, co mesmo sistema de redondeo antes sinalado, podendo o/a docente ofrecer a posibilidade de acadar un punto máis durante esa fase de ampliación/reforzo.

No caso de **alumnado que teña que acudir a convocatorias extraordinarias** (materia pendente ou non), de recuperar a materia esta figurará cun 5, por máis que obtivese unha nota maior.

No caso de alumnado con necesidades educativas especiais este será cualificado e avaliado segundo o disposto na programación adaptada as súas necesidades.

PROMOCIÓN E TITULACIÓN

A efectos de promoción e titulación do alumnado remitímonos ao acordado polo centro, recollido neste documento no anexo I.

8. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Os indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente pasan por observar e analizar:

- As estatísticas de cualificación do alumnado.
- Os indicadores de interese do alumnado (ten en conta as instrucións dadas, realiza as tarefas, pregunta as dúbidas na clase, entrega traballos voluntarios...) e os de progresión (resultado das probas obxectivas, realización de traballos de ampliación e reforzo, grao de fluidez e lectura...).
- Cuestionario de autoavaliación arredor doutros items previamente definidos.
- O modelo de heteroavaliación proporcionado ao alumnado e cuberto por este de maneira anónima.
- A retroalimentación xerada no día a día cos demais integrantes da comunidade escolar.

9. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Para recuperar a materia, o alumnado que teña pendente a Lingua Galega e Literatura de cursos anteriores deberá:

1. Demostrar interese, esforzo e traballo no curso actual e acudir ás reunións informativas que se convocarán regularmente para establecer traballos ou probas da materia pendente. Este seguimento farao o profesorado que lle imparta clase.
2. Completar os cadernos de traballo sobre os temas do currículo (ortografía, morfoloxía, sintaxe, identificación xustificada dunha selección de textos literarios, en especial no caso do alumnado co galego de 3º ESO pendente, etc.) proporcionados polo departamento de Lingua Galega e Literatura. Solicitaráselle ao alumnado un caderno por trimestre como mínimo onde se recollan as tarefas marcadas.
3. Realizar unha proba escrita trimestral sobre os contidos traballados nos cadernos. Os traballos de repaso dos contidos avaliados entregados a quen imparte a materia terán un máximo de puntuación de dous puntos a sumar coa nota das probas escritas trimestrais de recuperación. Se non recuperar a materia a través das tres probas escritas máis os traballos de reforzo realizados, o alumnado deberá examinarse de toda a materia ou partes aínda suspensas no mes de maio.

Notas aclaratorias:

- En función do grao de coñecementos demostrado polo alumnado durante os plans de traballo trimestrais o/a docente pode decidir o aprobado da materia pendente e, por tanto, o alumnado pode quedar eximido da realización dos exames.

- A superación da materia de lingua galega da 1ª e 2ª avaliacións nun curso superior ao que se ten pendente **implica o aprobado nesa pendente**, polo que o alumnado será eximido de realizar o traballo que se describiu anteriormente.

AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE Poidan ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS:

Farase unha proba de avaliación inicial e, de acordo cos resultados, o profesorado tomará decisións sobre o nivel de competencia media da aula e do ritmo que se seguirá.

Esta avaliación previa facilitará a toma de decisións sobre as medidas que se adoptarán: agrupamentos, adaptacións curriculares, exencións, reforzos, apoios na aula ou saídas co profesorado de Pedagogía Terapéutica.

10. PLAN DE REFORZO ESPECÍFICO

1. **Valoración inicial de necesidades**, baseada nas Adaptacións das Programacións Didácticas e nos Informes Individualizados que obran no noso poder, e tamén na información extraída na avaliación inicial.
2. **Selección das aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso anterior**, fundamentada na retroalimentación xerada co profesorado que impartiu aulas no curso anterior e mais no diálogo crítico que se estableza co propio alumnado en relación cos contidos prescritos no currículo.
3. **Determinación dun plan de recuperación das mesmas**. Durante o mes de setembro e primeiras semanas de outubro farase un breve repaso/introdución teórica dos contidos imprescindibles que se impartiron ou debían impartir no curso anterior e proporanse tarefas prácticas que sirvan para acomodar as aprendizaxes nas habilidades do alumnado, ante todo se estas non foron vistas no ano académico precedente. Os contidos que poidan ser vencellados a contidos do curso actual que impartimos poderán verse alterados na orde cronolóxica da programación, para así integralos conxuntamente de menor a maior grao de dificultade no presente curso.

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

No caso de Lingua Galega e Literatura, recórrese, no presente curso, como **medida ordinaria** de atención ao alumnado, á adaptación curricular para aquel alumnado con necesidades específicas e que xa cursasen o ano anterior nese programa.

Como **medida extraordinaria**, desenvolveranse durante o curso 2022-2023:

- ACI naquel alumnado que a precisar, sempre tendo en conta a valoración do Departamento de Orientación.
- Reforzo ou apoio a aquel alumnado que, na avaliación inicial, for proposto para recibir axuda por parte do profesorado de Pedagogía Terapéutica.
- Exención de Francés para aquel alumnado que cumprir cos requisitos esixidos.

CON RESPECTO AO PLAN DE REFORZO DESTE ALUMNADO, eles contarán cun plan específico, puidendo derivar no curso específico na Aula Virtual e no que se pendurarían os recursos e tarefas adaptados ás súas necesidades, probablemente de forma semanal para estruturar mellor os contidos. Con eles a comunicación, de darse o formato lectivo non presencial e semipresencial, podería ser tamén telefónica para estar máis directamente informados das súas dificultades. As reunións por videochamadas Webex serían exclusivas para o alumnado con necesidades específicas. Como partimos dunha situación de non restricións, favoreceremos o diálogo presencial entre profesorado e familias implicadas no proceso educativo.

Os criterios de avaliación e cualificación de darse unha situación lectiva non presencial, centraranse na valoración do esforzo, corrección e puntualidade nas entregas, priorizando o afán de mellora e a evolución global deste alumnado.

12. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO QUE CORRESPONDA

1º e 2º de ESO

- **Igualdade efectiva entre homes e mulleres:** detección de trazos sexistas na lingua e resolución deles mediante fórmulas axeitadas.
- **A educación ambiental e o respecto polo medio natural:**
 - Fomento do apego á terra e respecto polo medio ambiente
 - Defensa do patrimonio cultural.
- **A prevención e a resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida así como de calquera forma de violencia: de xénero, contra persoas con discapacidade, racismo, xenofobia etc.:** asimilación dunha nova concepción da paz baseada na dimensión de ausencia de violencia provocada por algún tipo de discriminación social, con especial atención ás de tipo lingüístico e cultural.
- **O emprendemento:** coñecemento da función da publicidade.
- **A saúde e a calidade de vida:** identificación e conservación dos xogos populares.

3º e 4º de ESO

Dado que o alumnado recibe, en cursos anteriores, os beneficios da información e das estratexias que o profesorado elabora convenientemente no relativo aos temas transversais, en 3º e 4º curso da ESO propónse un afondamento (análise de conceptos, crítica, reflexión...) no tratamento destes, ben sexa no momento en que o propicien as clases ordinarias, ben nunha serie de sesións específicas, en coordinación co Departamento de Orientación e cos apoios persoais ou institucionais que se xulguen oportunos.

Habería que afondar, daquela, en temas como:

- **Igualdade efectiva entre homes e mulleres:** detectar trazos sexistas da lingua e resolvelos mediante formas adecuadas.
- **A prevención e a resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida así como de calquera forma de violencia: de xénero, contra persoas con discapacidade, racismo, xenofobia etc:** tomar conciencia das situacións de conflito provocadas por situacións de desigualdade e discriminación, descubriendo as súas causas, reflexionando sobre elas e desenvolvendo a capacidade de tomar decisións para solucionarlas.
- **A educación cívica e o respecto ao Estado de dereito:** reparar nas situacións que provocan respostas agresivas intentando tomar posicionamentos para remedialas ou, se é o caso, mesmo previlas.
- **A discriminación por razón da orientación sexual ou da identidade de xénero:** aprender a vivir a propia sexualidade respectando aos demais e utilizar unha linguaxe consecvente con esta aprendizaxe.
- **A saúde e a calidade de vida:** potenciar a necesidade dunha actitude crítica para saber escoller e reflexionar sobre as falsas necesidades creadas pola sociedade de consumo.

13. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Ademais de colaborar nas celebracións que se levan a cabo no centro todos os anos (festival de Nadal, Entroido, Letras Galegas...), tamén procuraremos colaborar naquelas actividades exteriores que propoñan outras institucións e que nos resulten de interese.

O Departamento de Lingua Galega tamén estudará darlle continuidade a actividades organizadas en cursos anteriores como as seguintes, en coherencia con elementos transversais que se traballarán:

- **A educación ambiental e o respecto polo medio natural:**
 - Fomento do apego á terra e respecto polo medio ambiente
 - Defensa do patrimonio cultural.
- **A saúde e a calidade de vida:** identificación e conservación dos xogos populares.

1. Tentaremos organizar unha **Andaina/Ruta cultural** pola contorna do centro educativo, será no final do 3º trimestre e terá como fíos condutores, algún que outro traxecto vital que coñecemos de Pondal por Muxía e mais o Camiño dos Faros. Neste sentido, cómpre ter en mente tamén a Ruta dos dolmens ou, ante todo, a ruta pondaliana, aproveitando a proximidade destes percorridos. Fixemos esta actividade en cursos pasados, grazas ao Cefore de Vimianzo que nos puxo en contacto co Concello de Ponteceso. Foi unha actividade moi gratificante e que ao alumnado lle gustou moito, polo que nos gustaría poder repetila con outro grupo.

2. Organización dunha charla/encontro/obradoiro con persoeiros preferentemente do noso campo artístico, mais tamén persoeiros relevantes para a nosa contorna e non necesariamente pertencentes a dito campo.

- Organización dalgunha charla con escritores/as, preferentemente autor/a dalgún do libros de lectura durante o curso ou autores/autoras vivos/as que se integren no noso currículo.
- Organización dalgún encontro con persoas que de xeito individual ou a través de proxectos contribúen ao uso e promoción da lingua galega, como pode ser o caso do diario dixital *QPC*, enfocado na nosa (supra)comarca.
- Sesión de xogos populares que podería ter lugar durante a celebración dalgunha das festividades do centro, como o Magosto e a Semana das Letras Galegas.
- Asistencia a (ou organización de) un espectáculo de teatro, contacontos ou concerto de música popular galega, sempre que sexa posible economicamente.
- Creación literaria/artística para a posterior exposición de traballos na entrada do centro.
- Celebración da Semana das Letras Galegas.

3. **Inmersión cultural na lusofonía.** Sempre que as condicións económicas o permitan, organización dunha viaxe á Portugal, no 3º trimestre e especialmente pensada para os cursos altos da ESO. No caso dos cursos baixos, podería ofrecerse como alternativa a inmersión cultural na **comunidade leonesa ou asturiana** ante todo en que ten que ver cunha identidade lingüística compartida/afín, caso do Bierzo ou a beira oriental do río Navia.

4. Visita, mesmo virtual, ao **Museo do Pobo Galego** e outro tipo de institucións galegas baseadas no especial coidado da identidade específica de Galicia.

14. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

As vías polas que se opta no presente curso para a avaliación da propia programación son as seguintes:

- 1 Análise e seguimento detallado dos avances e/ou atrancos que da súa posta en práctica se derivan nas **reunións periódicas de departamento** -recollidas nas súas correspondentes **actas**-. Alén dos acordos entre as persoas que integran este departamento, a coordinación co departamento de Lingua Castelá e Literatura será constante, dadas as implicacións que hai entre ambos os currículos e dado que hai profesionais que imparten aulas en ambas as materias, polo que as achegas para a análise e seguimento serán mutuas.
- 2 **Reunións periódicas da Comisión de Coordinación Pedagóxica** nas que, ademais de reflexionar e tomar decisións sobre as cuestións que nos afectan a todos os departamentos en xeral, tamén se pode expoñer de forma clara a contextualización que cada departamento fai da súa orientación didáctica. Isto é especialmente importante en canto que o noso centro presenta unhas particularidades moi definidas que cómpre ter en conta tanto á hora de programar como de avaliar o programado (un certo illamento xeográfico, hábitos pouco relacionados co mundo académico e mesmo cultural, alumnado que colabora habitualmente no traballo das familias, escaso poder adquisitivo destas coas limitacións que iso supón...).
- 3 **Calquera reunión non formal entre o departamento e o Equipo de Orientación**, que puidese contribuír á mellora, supervisión ou emenda de todo o programado a comezos de curso.
- 4 A realización da **memoria de todo o desenvolvido durante o curso**, particularmente no que á consecución de obxectivos e metodoloxía se refire, pois os contidos, a miúdo, son “graduables” na súa orientación, é dicir, distribúense dunha maneira ou doutra ou priorízanse uns sobre outros en función das necesidades didácticas do noso alumnado (neste centro, por exemplo, é prioritaria a corrección sobre a aprendizaxe en lingua, pois o noso estudantado xa é galegofalante e o único que lle cómpre é “limpar” o idioma que usa).

15. ACCIÓNS DE ACORDO CO PROXECTO LECTOR

Na materia de **Lingua Galega e Literatura**, practicaranse este curso as seguintes actuacións:

- Lectura trimestral obrigatoria dun título proposto polo profesorado que se avaliará a través de traballos, exposicións orais e/ou controis escritos (dependendo do nivel, do grupo...).
- Lectura voluntaria doutras obras literarias/artísticas ou non.
- Lectura en voz alta, coa entoación e a dicción axeitadas, dos textos literarios traballados na clase.

- Lectura de informacións específicas da materia referidas a cuestións gramaticais e moi particularmente a cuestións relacionadas coa teoría da literatura.
- Lectura da prensa dispoñíbel no centro para a realización de determinadas tarefas.
- Lectura de textos manexados polo alumnado na vida cotiá (instrucións, algunha documentación administrativa, anuncios postais, publicacións específicas...).
- Lectura na aula dos traballos realizados polo alumnado (relatos, descrições, noticias...).
- Lectura “dramatizada” dalgúns fragmentos literarios (actividade de carácter colectivo).
- Lectura, aprendida na clase, de textos escritos noutras fases da lingua (cantigas medievais en galego-portugués, por exemplo).
- Declamación de poemas de autores do século XX (4º da ESO).
- En 1º ESO adicaráselle un tempo maior do que nos outros cursos á lectura e á comprensión de textos.

16. ACCIÓNS DO PLAN DE INTEGRACIÓN DAS TIC

Ao longo deste curso, procuraremos que o alumnado teña un contacto regular co ordenador na súa formación académica, de tal modo que ben a través da ensinanza presencial ben a través da virtual:

- aprenda a procesar textos.
- saiba elaborar co PC documentos que lle serán útiles no futuro (*instancias, reclamacións, curriculum...*).
- consiga reunir e seleccionar informacións de fontes variadas (*Internet*).
- empece a expoñer os seus traballos a través de soportes informáticos.

A inclusión do centro no Proxecto Abalar facilita poder traballar coas TIC na nosa materia sen ter que depender exclusivamente da aula de informática. Tamén se recorrerá con frecuencia aos ordenadores colocados na biblioteca, especialmente con grupos pequenos e/ou alumnado que deba reforzar a materia, por exemplo, debido á exención de Francés. Por suposto, o uso de proxector e a pantalla dixital na aula ou o uso da aula virtual para expoñer/reforzar/ampliar contidos, recursos... tamén será un recurso habitual.

Ademais do traballo concreto na aula, tentarase, desde o noso departamento e en coordinación con outros departamentos ou equipos de traballo como os ligados á Biblioteca, darlle pulo á páxina web do centro coa colaboración do alumnado, de tal xeito que se vaia colgando de forma regular contidos como os relativos aos concursos do centro, traballos propios da materia (*lingua galega e literatura*), opinións sobre temas propostos... Sería interesante, neste sentido e sempre que o grupo o permita, crear un blog de aula específico para reflectir nel os traballos e actividades do alumnado, e no que este participe activamente.

As accións coas TIC esténdense tamén cara ao emprego, medido e crítico, de aplicacións ou recursos como o móbil, con afectación ou non a redes sociais, de tanta incidencia no día a día da vida do alumnado.

17. CONSTANCIA DE INFORMACIÓN AO ALUMNADO

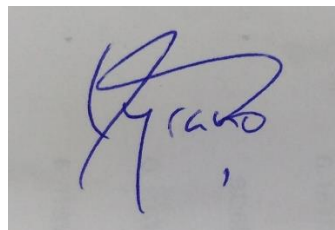
Ao comezo do curso, o alumnado recibirá toda a información básica relativa á programación didáctica: obxectivos, contidos, criterios de avaliación, procedementos e instrumentos de avaliación, criterios de cualificación, estándares de aprendizaxe avaliábeis e o seu grao mínimo de consecución para superar a materia. Estarán dispoñibles en cada aula e tamén na Aula Virtual e/ou na páxina Web do noso centro.

18. COMPOSICIÓN DO DEPARTAMENTO

O departamento de Lingua Galega e Literatura está formado, durante o curso académico 2022-2023, por Luís Miguel Antelo Lema (xefe do departamento e profesor nos dous grupos de 1º e mais en 3º e 4º da ESO) e por Yolanda Casais Lisboa que se encarga de impartir a materia en 2º ESO.

A presente programación foi redactada segundo as directrices do currículo oficial para cada un dos niveis que constitúen a ESO.

Muxía, 15 de setembro de 2022



Luís Miguel Antelo Lema (Xefe do departamento)

ANEXOS

ANEXO I: PROMOCIÓN E TITULACIÓN DO ALUMNADO

PROMOCIÓN

As condicións de promoción no IES Ramón Caamaño acóllense ao establecido na ORDE do 25 de xaneiro do 2022, que actualiza a normativa de avaliación na Educación Secundaria Obrigatoria:

1. Ao finalizar cada un dos cursos da etapa, o equipo docente decidirá sobre a promoción do alumnado na sesión de avaliación final. A decisión será adoptada de xeito colexiado, atendendo á consecución dos obxectivos, ao grao de adquisición das competencias establecidas, e á valoración das medidas que favorezan o progreso do alumnado, sen prexuízo do establecido no artigo 7.2 da orde do 25 de xaneiro do 2022 sobre a avaliación do alumnado con adaptación curricular. Na toma de decisión teranse en conta, ademais, os criterios de promoción.
2. Acadará a promoción dun curso a outro o alumnado que supere as materias ou os ámbitos cursados ou teña avaliación negativa en unha ou dúas materias. Entrarán no cómputo as materias non superadas do propio curso e tamén as materias pendentes de cursos anteriores. Excepcionalmente, o equipo docente poderá decidir a promoción dun alumno/a con tres materias suspensas, sempre que se cumpran as seguintes condicións: a. Que a media aritmética das cualificacións obtidas en todas as materias sexa igual ou superior a cinco. b. Que o equipo docente considere que a natureza das materias non superadas lle permite seguir con éxito o curso seguinte. c. Que o equipo docente considere que ten expectativas favorables de recuperación. d. Que o equipo docente considere que a promoción beneficiará a súa evolución académica.
3. O alumnado que acade a promoción de curso con materias sen superar deberá seguir un plan de reforzo en cada unha desas materias, destinado á súa recuperación e superación.
4. Para a elaboración e o seguimento deste plan de reforzo, seguirase o establecido no artigo 51 da Orde do 8 de setembro de 2021 de atención á diversidade.
5. O alumnado que non acade a promoción permanecerá un ano máis no mesmo curso. A permanencia considerarase unha medida de carácter excepcional e tomarase logo de esgotar as medidas ordinarias de reforzo e apoio para superar as dificultades de aprendizaxe. A permanencia no mesmo curso planificarase de maneira que as condicións curriculares se adapten ás necesidades do alumnado e estean orientadas á superación das dificultades detectadas, así como ao avance e ao afondamento nas aprendizaxes xa adquiridas. Estas condicións recolleranse nun plan específico personalizado con cantas medidas se consideren adecuadas para este alumnado.
6. Para a elaboración e seguimento deste plan específico personalizado, seguirase o establecido no artigo 52 da Orde do 8 de setembro de 2021

de atención á diversidade.

7. O alumnado poderá permanecer no mesmo curso unha soa vez, e dúas veces como máximo ao longo do ensino obrigatorio. De xeito excepcional poderá permanecer un ano máis no cuarto curso, aínda que se esgotase o máximo de permanencia, sempre que o equipo docente considere que esta medida favorece a adquisición das competencias establecidas para a etapa. Neste caso, poderá prolongar un ano o límite de idade a que se refire o artigo 4.2 da Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación.

1.1.4.

TITULACIÓN

As condicións de titulación no IES Ramón Caamaño acóllense ao establecido na ORDE do 25 de xaneiro do 2022, que actualiza a normativa de avaliación na Educación Secundaria Obrigatoria:

1. Ao finalizar o cuarto curso da etapa, o equipo docente decidirá sobre a titulación do alumnado. A decisión será adoptada de xeito colexiado, atendendo á adquisición das competencias establecidas, á consecución dos obxectivos da etapa e aos criterios de titulación, sen prexuízo do establecido no artigo 7.2 da orde do 25 de xaneiro do 2022 sobre a avaliación do alumnado con adaptación curricular.
2. Obterá o título de graduado en educación secundaria obrigatoria o alumnado que supere todas as materias ou ámbitos cursados. Excepcionalmente, o equipo docente poderá decidir a titulación dun alumno/a con unha ou dúas materia suspensas, sempre que se cumpran todas as seguintes condicións: a. Que a media aritmética das cualificacións obtidas en todas as materias sexa igual ou superior a cinco. b. Que a xuízo do equipo docente o alumno/a ou adquirise as competencias establecidas. c. Que a xuízo do equipo docente o alumno/a ou alcanzase os obxectivos da etapa. d. Que non exista situación de abandono nas materias non superadas.
3. O título de graduado en educación secundaria obrigatoria será único e expedirse sen cualificación.
4. Ao rematar a súa escolarización na educación secundaria obrigatoria, o alumnado recibirá unha certificación oficial na que constará o número de anos cursados e o nivel de adquisición das competencias da etapa.
5. O alumnado que non obteña o título e supere os límites de idade establecidos no artigo 4.2 da Lei orgánica 2/2006, tendo en conta así mesmo a prolongación excepcional da permanencia na etapa que prevé a propia lei no artigo 28.5, poderao facer nos dous cursos seguintes a través da realización de probas ou actividades personalizadas extraordinarias das materias que non superase, de acordo co currículo establecido e coa organización e instrucións que dispoña a Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional.